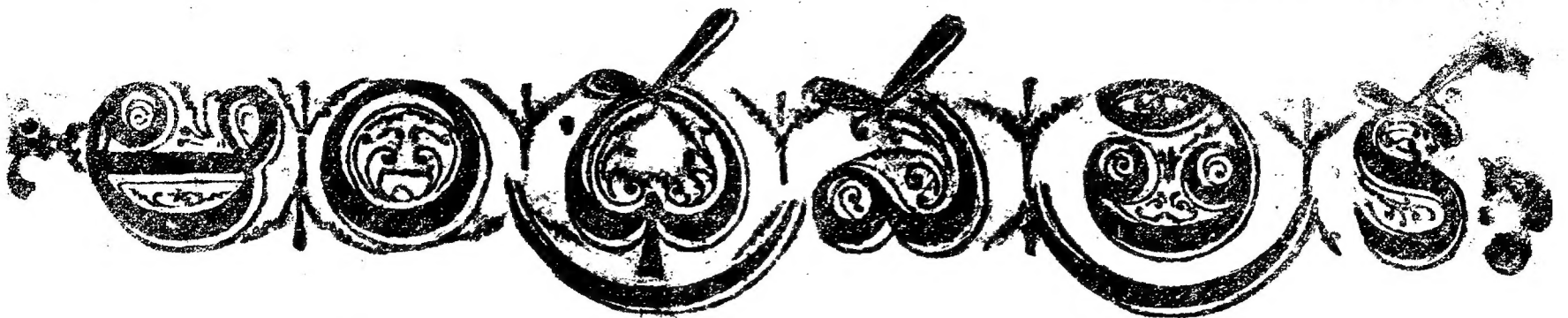

విశేష త్రుక 1-4 0.1.6

Register No. M III8.

Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

211406

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

జెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూలై నెల 9-వ తేది గురువారము
శ్రీ కోదనాను సంవత్సరము, ఆమాఘమాస బహుళ తృతీయ 3.

No. 84
సంచిక ౮౪

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవా3చే వేలకు వేలు యోగ్యతావత్తములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పిల మూన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పలు బారడోలును, పోట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును పాపుల రూపునూపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
ముదలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డబ్బన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండవగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టిపిడ్డి మద్రాసు కేక, 109 వేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

పురమాషీ పనులుకు, పోకర పనులకు సుప్రసిద్ధ మైన నిలయము

బహుమానమిచ్చు గిన్నెలు, పందెపుబోటాలు, పలురకములలోను, పరిమాణము
లందును మాతృదృష్టిగానున్నవి. ఇవిగాక సకలమైనవెండి సామానులు, బంగారు
బహుమానపతకములు, దాలరులు, సాదాఉంగరములు, కంపులు, పువ్వరాగములు
చెక్కిన ఉంగరములుకూడ నున్నవి. సవరము బంగారుకు, నీమ వెండికితూచీ
నిచ్చెదము. యిదివరలో మావద్ద తేరముచేయనివారు ఒకదఫా చేయగోరెదము
172 పుటలుగల విచిత్రమయిన క్యాటలాగు రు. 1-0-0.

ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టికంపెనీ
నగలవ ర్తకులు, 25, చైవాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

ఆంధ్రులకే

Last Few Copies of

"OTHELLO" Unveiled
"HAMLET" Unveiled

by the late Rentala Venkata Subba Row for Clearance price of Rupees three, Each Volume of
about 700 pages available till the 15th of July or till stock permits.

Victoria Depot, Mylapore, Madras.

నవరము బంగారుతో చేయబడిన

రకంవారిగాజాలు, చెయ్యకలు, అడ్డి
గెలు, మల్లెమొగ్గలు ఉంగరాలు
నగైరా నగలు, వెండిసామానులు,
బహుమతి నొసంగుటకు యోగ్యమైన

పతకములు కపలు వగైరా నగలు
గ్యారంటీగానున్నా చెప్పిన టయ
ముకు సరిగా పంపబడును. మావద్ద
నుంచి వకసారి తెప్పించినచో మీరు

పారియొకసారి మావద్ద తప్ప వేరే స్థలములందు ఆర్డరు యివ్వరు. మహారీతి చాటి సహాయముగా యివ్వబడును.

ఇండియన్ జ్యూవెలరీమార్ట్, నగర్తవేట, బెంగుళూరుసిటీ.

మేడ అమకము

జెన్న పట్టణము, చింత్రాద్రిపేటయందు ముగ్గువారి అగ్ర
హారములోనుండు నెం 2/6. బరు మేడఅమకమును. యింటికి
సరాసరి నెల, 1-కి ర్పు 100 లు బాడుగ వచ్చును. సంగరము
1-కి మునిసిపల్ పన్ను ర్పు 180 లు మాత్రమే. యితర వివర
ములకు నైన తెలుపబడిన విలాసమునకు వ్రాసుకొన వలెను.
కె. సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి,
స్వంతదారుడు.

వెల్లింగ్ టన్ సి సి మా

4-7-25 శనివారమునుండి 10-7-25 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3 గం-15 నిల కూడ
ప్రవర్తనము గలదు.

పాతీస్ క్రొత్త శీరియల్

రూత్ రోలండు ఇన్
రూత్ ఆఫ్ రేంజి (2 వ భాగము)
అత్యద్భుతము, తప్పక చూడతగినది.

రామనిలాస సభ - తెనాలి

శనివారము 11-7-25

ప్రతాపరుద్రీయము

కాకినాడ సరస్వతీ భవనములో

ప్రతాపుడు } వ్యతీ మూలగ్ర నటనభాగ్యక్షులును, హైకోర్టు
పేరిగాడు } న్యాయవాదులును అగు శ్రీ॥ పెద్దిభోట్ల వెంటక
చిలపతిరావుగారు. బి. ఎ. టి. యల్.
యంగంపరదు } బ్ర॥ పిల్లలమర్రి సుందర రామయ్యగారు.
పిచ్చివాడు }
మేనేజింగు కమిటీ

దాసు గారి దేశ భక్తి త్యాగము

మహమ్మదాలి గారి ప్రశంస

మహమ్మదాలిగారు కామ్రేడుపత్రికయం దిట్లు వ్రాయుచున్నారు

జూలై 16 వ తేది వంగళవారము సాయంత్రము 5

గంటలకు చి త్రరంజనదాసు తనవులబాసెను. సమముగ ఆనమ
యమున నేను కామ్రేడుపత్రికకు వ్యాసములు వ్రాయుచుండెను
ననెను. దేశభక్తిని దానిని గొనగనను నెంతో మోహమును దాసు
నానకాంతి తోగించెను. ఆనాటికినను రాత్రి పంపిణీయ
వ్యాసములను వ్రాయునట్లేదనిచితిని. దీనియందలి హిందూమహా
స్వదీయ పరిస్థితులగురించి మహాత్మునకు వ్రాయదలంచితిని.
కాన పనిచేయుటకు తోచకుండెను. రాత్రి నిద్రపట్టలేదు. ప్రా
ద్భక్తి నిద్రలేచితిని. బుధవారమైనను కష్టబడి పనిచేయుటకు స
కాలమున కామ్రేడు పత్రిక వెలువడదు. మహాత్మునకు కూడ
జూబు వ్రాయవలసియుండెను. కాని నాదేహము నాస్వాధీనమున
లేకుండెను. పడకనదలి లేచి స్నానము చేయుటకుకూడ ఇష్ట
ము లేకుండెను. ఉదయమున పాలుత్రాగి పనిచేయుట నాకు
ఆలవాటు అగుటచే నాభార్య పాలుపెట్టుకొని నాకొరకు కా
చుకొని యుండెను. ఎవరో విద్వేషులై క్షిప్రమున కేబియు వి
నబడెను. నాభార్యకు విసుకై నన్ను లేపనవచ్చునని త
లంచితిని. నాభార్య రాత్రేను. నేనుకుమచ్చితంబిహార నాకిచ్చె
ను. భార్యకుపత్రికనుండి ఆతెంతి పంపబడెను. ఆచిన్య రేతివా
ద్యయందు భారతదేశపు దురదృష్టము సంపూర్ణముగ లిఖింప
బడెను. రేతివాద్యయం దున్న దుఃఖజనికము లగు మాటలను
చదువగనే నాకిట్టిభావములు కలిగినను.

దాసు మరణించెను. ఆవును నిజముగ మరణించెను.
నుత్రేతో తలపెట్టుకొట్టినట్లు నిశ్చేష్టితుడనైతిని. నాకన్న
దాసు 8 సంవత్సరములు పెద్ద భారతదేశమున మనము అతిసుల
భముగ మరణముగాంచెదము. క్రమమేనానే నెన్నియోసంవ
త్సరములక్రిందనే గోరియందుండవలసినవాడను. సగటున భార
తీయుల జీవితకాలము 28 సంవత్సరములుమాత్రమే. ప్రతి సంవ
త్సరము పుట్టి అనంతసంవత్సరములలోపుకే మరణించు శిశువులను
లెక్కకు గొనక, పురిటిలోనే మరణించువారిని లెక్కగొన
కున్నను భారతదేశపు దరిద్రము దురదృష్టముపట్టిమాడ సాధా
రణము 40 సంవత్సరముల బ్రతుకుట గొప్పగనుండును. అందు
లో ప్రతి పాతశివతమునందుండువారు నలుబదివ పదియందు
మరణించుట ఆచారముననున్నది. గోకలే మరణించునపుడు వారి
వయస్సు 49. కాంగ్రహమునుండి రాగానే దాసుగారు అత్య
ధికసంఖ్యాకులగు అతిమాత్రోగిడితులలో నొకరై రని
తెలిసికొంటిని. కాని చి త్రరంజనకు ఇంతతీర్థలో మరణించు
నని కలలోకూడ తలపడెను. వంగరాష్ట్ర కాసనభయందు
ద్యుద్వప్రభుత్వమును తుదిమట్టింపవలసినపుడు దాసు ఆ
సభకు మోసికొనిరాబడెను. ఆవిషయము నాకు తెలుసును.
ద్యుద్వప్రభుత్వము వంగరాష్ట్రమున అంతమొందెనని ప్రభుత్వ
ముకాను ఇట్టిసేత ప్రకటించిరి. ఆ ప్రకటనముతో దాసుగారి
మహానామకూడ సంబంధించున కలలోకూడ ఎవ్వర తలపడలేదు.
మన జానిదేశమును మరుగుపరచు ద్యుద్వప్రభుత్వము అంత
మొందెననియు విధ్వంసనకార్యక్రమము ముగిసిన దనియు
దాసుగారి నాయకత్వములు ప్రజల నిర్భాగకార్యక్రమమునకు
పూనుకొనెదననియు నమ్మియుంటిమి. ఈ సమయమున
దేశమునకు దాసుగారు అత్యవసరమైనవారగుటచే వారు మర
ణించెదమన తలపె జనింపకండెను. మన క్షేమాభివృద్ధికి దా
నికే మనము కోరుచుండుము.

“నాజీవితమున మిగిలియున్న కొద్దిసంవత్సరములు”
ప్రభుత్వమువారితో కలిసి పనిచేయువలయునని బర్మాను
జూడ ప్రభువుగారి ఆహ్వానమునకు దాసుగారు ఏప్రిలునెల
మూడవతేదిన ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ఇట్లు వ్రాసిరి:—స్వరాజ్య
సంపాదనమునకు ఆటంకకరముగ నున్న ఈవిప్లవోద్యమమును
అంతమొందించుటకై గొప్పప్రచారము సలుప నాజీవితమున
మిగిలియున్న కొద్దిసంవత్సరములను వినియోగింప సంకల్పించు
కొంటిని. “నాజీవితమున మిగిలియున్న కొద్దిసంవత్సరములు”
అని దాసుగారు వ్రాయుటలో అందరు సాధారణముగ ఉత్త
రయోగించుమాటలే వ్రాసిరి. వారి మాటలు వ్రాయుచుండగ
చిత్రశిల్పకు దాసుగారి ఆయుర్దాయమును లెక్కచూచి నవ్వె
నుగాభోలు.

విషయపరిచు

దాసుగారి మరణవార్త వివగానే భారతీయుల స్వాతంత్ర్యవాంఛను భగవంతుడు విషమపరీక్షను లోబడునట్లు చేయు
చుండెనని తలచితిని. దాదాభాయి నారోజీ మరణించినప్పుడు
దేశ మంతయు చింతించెను. కాని అతడు దేశమునకు అపార
మగు నేవదేసి మహాయోధునివలె జీవితముగడపి వయోవృద్ధుడై
మరణించెను. నారోజీ మహాత్ములగు దృఢకాయులు. వారి
ఉత్సాహము ఆత్మబలము నిరుపమానము. విరోపాఖండము నం
దలి 65 సంవత్సరముల వయసుగల ఉత్సాహవంతులవలె వారు
డిరి గాని 70 సంవత్సరముల వృద్ధునివలె యుండలేదు. మహాత్మా
గారి మరణము దుఃఖము కలుగజేసినను అకాలమరణ మని చిం
తించుటకు అవకాశము లేకుండెను. లోకమాన్యుని మరణము
కూడ ఆకస్మికసంఘటనమే. ఏకాలమునం దైనను అట్టి
మహానాయకుని భార త దేశము కోలు పోవ జాలదు.
కాని వారు మరణించు సమయము నందలి
దేశపు పరిస్థితులు ఆమరణదుఃఖమును తగ్గించెను. భారత భూమి
నూతన ప్రభోధము కాంచియుండెను. నూతనశక్తి ఉత్సాహ
ములు దేశమున వ్యాపించియుండెను. ఆత్మబలముపై ఆధారపడి
హక్కులను స్థాపించుకొనవలయునని లోకమాన్యుడు ప్రతిపాదిం
చిన సూత్రముకు ఆధారముగ నైకొని నూతనోద్యమమును భార
తీయులు ప్రారంభింప సమకట్టిన దినముననే లోకమాన్యుడు
మరణించెను. భారతీయులు స్వతంత్ర ఆధారపడి ప్రయత్నము
లు సలుప సమకట్టిననియు పరాధీనతను విడనాడిననియు తెలిసి
కొని లోకమాన్యుడు కాంతముగ మరణించెను. వినతి ప్రతీకలు
విజ్ఞాపనములు పంపుకొనుపధతి అంతమొందెను. లోకమాన్యు
డు మరణించిన దినముననే భారతదేశమున అసహాయోద్యమము
నెలకొల్పబడెను.

ఇకను గోకలే మరణము విషయమై ఏమి వ్రాయవచ్చు
ను. వారి రాజకీయములు మనకు గిట్టవు. అయినను వారిని
ప్రేమింపనివారు గారవింపనివారులేరు. అసమానముగ ప్రతి
భావిశేషములను దేశమునకై వినియోగించిన మహానాయకుడు.
వారిస్థానమును ఆక్రమింపగలిగినవా రింతవరకు ఎవ్వరు జనింప
లేదు. ఇప్పుడు దాసుగారుకూడ మరణించిరి. మహాత్ముని
వెనుక దాసువంటి నాయకులు మరొక్కరు లేరు.

పదిసంవత్సరములక్రింద గోకలే మరణించెను. వారివెనుక
ఎంతమందో నాయకు లుదయించిరి మరణించిరి. కాని ఏ నా
యకునిస్థానమును మరెవ్వరు ఆక్రమింప జాలకపోయిరి.
మహాత్ముని విషయముచేరు. ఇంతవరకు భారతదేశమున వెలసిన
మహానాయకులకున్న ఉత్సాహము గుణము లన్నియు వీరియం
దున్నవి. వారివిషయమై నేను వ్రాయుటలేదు. దాదాభాయి
నారోజీ స్థానము నెవ రాక్రమించిరి. మహాత్మాగారిస్థానము నెవ
రాక్రమించిరి. మహాత్మాగారు మరణించగనే మిలేవాడుకు ప్రత్యేక
నిర్మాణము నేర్పరచికొనిరి. కాస్త్రీలు సమ్రాలు చింతామణులు
పరంజిలు మున్నగు గొప్పవారందున్నారు. అయిననెమి గోఖలే
వంటి నాయకుడెవరై ననుఉదయించెనా అనిప్రశ్నించుచున్నాను.
గోకలే మరణమువల్ల ఏర్పడినలోటు ఇంతవరకు తీరలేదు. మహా
రాష్ట్రులలోకూడ కల్యాణము, ఆసీలు, మాంటిలు, అభ్యంత
కరులు యున్నారు. కాన లోకమాన్యునితో కలుకూగల
నాయకుడు దృష్టి కగుపడలేదు. మహారాష్ట్రుల అధికార నేటికి
కూడ నిలచియుండవచ్చును. కాని శివాజీలేదు. శివాజీస్థానము
నాక్రమింపగలవారు మరొక్కరులేరు. ఇప్పుడు దాసుగారు
లేరు. స్వరాజ్యపక్షమునందును వంగరాష్ట్రమునందును గొప్ప
నాయకు లున్నారు. కాని దాసుగారిస్థానము నాక్రమింపగల
వారున్నారా అని ప్రశ్నించుచున్నాను?

దాసు గారు మరణించగనే స్వరాజ్యపక్షమువారి
రాజకీయములు తనకు గిట్టకున్నను ఆపక్షమువారిపట్ల
మహాత్ముడు సానుభూతి చూపెను. అసాము పర్యటనము
మానుకొని వంగరాష్ట్రమునందే కొంతకాలముండ
సంకల్పించుకొనెను. ఇతరుల కష్టములను గుర్రెగి
ప్రవర్తించుటయే మహాత్ముని ప్రధాన గుణమని చెప్పుట

కినియొక నిదర్శనము. దాసుగారిస్థానము నాక్రమింప ఉత్సా
హముగలవారు మహాత్ముడు ప్రకటించిన సానుభూతిని ఏవిధ
మున ఆదరించిరో గమనింపవలసియున్నది. వంగరాష్ట్రపు ప్రము
ఖులలో ఒకరు ఈవిషయమై ఏమి వ్రాసిరో పరిశీలించెదము.
నాగపూరునందు దాసుగారు అసహాయోద్యమమునందు చేరగనే
ఈప్రముఖుడు దాసుగారి భవనమును వదలి ఒక ఆంగ్లేయవార్తా
పత్రికయందు చేరెను. ఇంగ్లీషుమేను పత్రికయందు తరుచుగ
వ్యాసములను వ్రాయ సమకట్టెను. 20 సంవత్సరములు దాసు
గారితో కలిసియుండిరి. దాసుగారు వ్యాయవాదవృత్తి విడ
నాడగనే ఈప్రముఖుడు దాసుగారిని విడనాడెను. దేశబంధు
స్థానమును మహాత్ముడు ఆక్రమించుకొనిన ఏమగునో యని వీరు
భయపడుచున్నారు. ఇతర రాష్ట్రములవారు వంగరాష్ట్రపు
రాజకీయములతో జోక్యము కలుగచేసికొనుటకు నంగీయులు
ఎంతమాత్రము సహింపకూడ దని ఈప్రముఖుడు వ్రాసెను.
దాసుగారి వెనుక వంగరాష్ట్రమున ఇట్టి నాయకులు బయలుదేరిన
మనము దుఃఖింపవలసియున్నది.

మహానాయకులు మరణించినప్పుడు వారి స్థా
నము నాక్రమింపగలవారు మరొకరు లేరేయని మనము చింతిల్లు
చుండుట సహజము.

స్వాతంత్ర్య-పరీక్షనమయము

మనకు స్వాతంత్ర్యము పొందవలయునను పట్టుదల ఎంత
వరకున్నదో పరీక్షింపబడు సమయము వచ్చినది. జానిసత్వమును
సహింపజాలమనియు స్వాతంత్ర్యముపొంద సంకల్పించుకొంటి
మనియు మనము ప్రపంచమునకు ప్రకటించితిమి. మాననజాతి
యందు భారతీయులు అయిదవ వంతుగ నున్నారు. భారతీయు
లు తమ బంధములను త్రేంచివేయ సమకట్టుకొనిరను వార్తను
ప్రపంచము నమ్మదగియున్నది. నిజముగ మనము స్వాతంత్ర్యము
నభిలషించినచో మన కడ్డమేమియు యుండదు. కాని మనసం
కల్ప బలమును భగవంతుడు పరీక్షించుచున్నాడు. మహానాయకు
లొక్కొక్కరు మరణించునపుడు నా కాభావములు స్ఫురించు
చుండును. నిజముగ మనము స్వాతంత్ర్యము పొంద ఇష్టగలవా
రమై యున్నామా? అట్లయిన దాదాభాయి నారోజీ జీవించి
యున్న నేమి? పితృలోకమున కేగిన నేమి? దేశమున మిగిలియు
న్నవారు స్వాతంత్ర్యము సంపాదించజాలరా? మహాత్మా తిలకు
గోకులే మనలోకలసి చేరనుచింత ఎందులకు? దాసుగారు బ్ర
తికియున్న నేమి? మరణించిన నేమి? స్వాతంత్ర్యమును సంపాదిం
చుటకు జీవించియున్నవారు చాలరా? నాయకులు మరణించిన
మనము దుఃఖించెదము. పలవరించెదము. నిర్విరగ్యులమయ్యెదము.
కాని ఇది దుఃఖింపవలసిన సమయముకాదని తెలచుము. నాయ
కుడు మరణించెను. అతడు చేయవలసిన పనికూడ మనమే చేయ
వలయునను ధైర్యమును ఉత్సాహమును వహింపము. దాసు
గారు మరణించిరి. వారి సహాయము లేకనే నేనింక పనిచేయ
వలయును. నేను పనిచేయుటయే గాక దాసుగారు లేనిలోటు
కనుపడకుండగట్లుకూడ పనిచేయవలసియున్నదని మనము చెప్పు
కొనము. ఇది దుఃఖమునకు సమయముకాదు. కార్యతీర్థత
యందు నిమగ్నలై యుండవలసిన తరుణమని తలంచుము.
స్వరాజ్యము పొందినపిమ్మట మహాసంగ్రామమున మరణించిన
నాయకులకై దుఃఖింపవచ్చునని తలచువారు అరుదు. దాసు
గారు చేసినపని మనపనియనియు మనముచేయవలసిన పనియను
విషయమును భారతీయు లింకను గుర్రెరుగలేదు. కావున పనులు
చురుకుగజరుగుటలేదు. స్వాతంత్ర్యము చేరవకురారేదు. స్వరా
జ్యము దూరమననున్నది. నాయకులను ప్రకటించుటలో మన
వారు అగ్రగుణ్యులు. నాయకులు గొప్పఫలితములు చూపజాల
కున్నవారిని చూపించెదము. కాని నాయకులతో కలిపిపనిచేసి
చాయకులతోపాటు త్యాగధనుడు మనము సంసిద్ధులైయుండుట
లేదు. ఇట్టివిపరీతపరిస్థితులు. అంతమొందవంతకాలము మనము
స్వరాజ్యముపొందజాలము.

దాసుగారి మరణమునకై వివాదము తెలుపుటకు డిల్లీ
లో ఒకసభ జరిగెను. సభవెలుపల కొన్ని టాంగులుయుండెను.
టాంగులను లాగుచున్న ఎద్దులునుచూడుగనే దాసుగారు జ్ఞాప
కమునకువచ్చిరి. మారుపలుకక భారమునంతయు భరించుచున్న
అంద్రులవలె దాసుగారు వంగరాష్ట్రపుభారము నంతయు వహిం
చుండెను. ఈభారమును వహించుచు మరణించెను. నోరులేని
జీవములు బాధపడుచుండిన మనమొంత విచారముచూపెదము.
అయినను తొందరపనియున్న పుడు బండిగుర్రమును త్వరగపరు
గెత్తునట్లుచేయుదము. అలసటచే బరువును లాగజాలక గుర్రము
క్రిందపడి మరణించిన కఠినస్థానయులకు కూడ ఇంత
కలుగును. గోకలే తిలకు దాసు గార్లు ఎట్లు మరణిం

చిరి. ఇదేవిధమున భారమునుపొంపబాలక అలసి మార్గముభ్యము న మరణించు బండిగుర్రమువలె తనువునుబాసిరి. దేశమున ఇష్టము జీవించుయున్న నాయకులకూడ ఇట్లే మరణము చెంద వలయు నేమో? దేశమునకై పాటుపడుదు గొప్ప భార మును వహించువును మరెయ్యక నాయకుని తలచుకొనిన నాకు భయముకలుగుచున్నది. అతడు యువకుడుకాదు. కాని కార్య దీక్షయందును ఉత్సాహమునందును యువకుల కేమాత్రము తీసి పోడు. అతడొక్కడే కొన్ని సంవత్సరములనుండి దేశపు భారము నంతయు వహించుచున్నాడు. దాసుగారివలెనే ఇతర నాయకులవలెనే ఈ మహా నాయకుడు కూడ తనకు మించిన బరువునులాగుచు కేవలము అలసట చే మరణింపవలయునా? మనము ఈతమామాయాచున్నాము. కొన్ని పర్యాయములు బండియెక్కి గొప్ప భారమును భరించుచున్న గుర్రమునకు మరింత అలసటను కలుగజేయుచున్నాము. దాసు గారి మరణవార్త తెలుపు తలచిని చూడగనే నా కి భావములు కలిగెను. భగవంతుడు భారతీయులను పరీక్షించుచున్నాడు. నాయకులే స్వరాజ్యమును సంపాదించి ఇన్వలయనని, మనము తలచునంతకాలము ఒక్కొక్క నాయకుని ఈ విధమున కొలుపొ యెదము. ఇంతవరకు ఈవిధముగ ఎంతమంది నాయకులు మరణించిరిగాని స్వరాజ్యము రాలేదు. నాయకులున్నను లేకున్నను స్వరాజ్యము సంపాదించ మనము సంకల్పించుకొనిన మనము లేవక విజయము గాంచగలము. అంతేకాదు, ఆవిజయసంతోష మును నాయకులకూడ అనుభవింపగలరు.

మరణములో చింతలన్నియు అంతమొందునని ఒక మహా కవి వ్రాసెను. మరణించినవాని చింతలు అంతమొందును. కాని జీవించియుండువారికి చింత ప్రారంభమగును. జీవితమును విష వ్యాధి కుడగగనే దాసుగారు సుఖనిద్రాపాపుచున్నాడు. దాసుగా లేగిన లోకమున విదేశప్రభుత్వములేదు. స్వరాజ్యపక్షములేదు. ద్వంద్వప్రభుత్వములేదు. శాసనసభ లేదు. విప్లవము లేదు. నిర్మాణము లేదు. ప్రతిభలును లేదు. భారతదేశపుభావిస్థితినిగురించి చింతింపవలసిన అవసరము దాసుగారికి లేదు. భగవంతునితో దాసు గారు సమాధానముకుదుర్చుకొనవలసి యున్నది. కాని మనమీ లోకమునందే యున్నాము. మనకుతోడ్పడుటకును దారిమార్పు టకును దాసుగారు లేరు. వారికింక చింతలేదు. మనచింత లెకను ప్రారంభమగును.

గొప్పయినగా నేమి?

చిత్తరంజనదాసు అత్యున్నతమగు తెలివి జేటలుగలవాడు. న్యాయవాదులలో అగ్రగణ్యులని కేరగ చెప్పబడ అనంతరము వంగభాషయందు కవిత్వముచెప్ప సామర్థ్యముగలవారు. రాజకీ యములందు మునిగి లేలచుట్టను వేదాంతరహస్యములను పరిశో ధనము చేయుచుండెడివారు. బ్రహ్మసమాజమునకు చేరినవారై నను ప్రాచీన హిందూమతధర్మములు వేదాంతము ఎడల నమ్మకము గలవారు. 'నారాయణ'ను అను పత్రికను వీరు ప్రకటించుచుండిరి. రాజకీయవిషయములపై వ్రాయుట యందును ఉపన్యసింపుటయందును అగ్రగణ్యులగు భారతదేశపు రాజకీయతేజ్రులలో నొకరు. ఇట్టివారుండుట అరుదు. ఏదేశ మునందైనను ఇట్టివారు రుదయుండుట అరుదు. కాని ప్రజలు ప్రేమించినది న్యాయవాదులలో ప్రముఖుడగు దాసుగారిని కాదు. కవిత్వరుడగు దాసుగారిని కాదు. తత్వజ్ఞానదీక్షాపరు డగు దాసుగారిని కాదు. రాజకీయవిషయములందు అసమాన మగు ప్రతిభగల దాసుగారిని కాదు. దేశభక్తిగల దాసుగారిని ప్రజలు ప్రేమించిరి. స్వాతంత్ర్యప్రియులగు దాసుగారి మరణ మునకై దేశము చింతిల్లుచున్నది. అందరు దాసుగారివలె గొప్ప న్యాయవాదులుగ నుండజాలరు. కవిత్వరులుగ నుండజాలరు. రాజకీయతేజ్రులుగ నుండజాలరు. కాని దాసుగారు ప్రేమించి నట్లు మనముకూడ దేశమును స్వాతంత్ర్యమును ప్రేమింపవచ్చు ను. వారివలెనే దేశసేవచేయ ప్రయత్నింపవచ్చును. దాసుగారు ఎట్టి సంశోధనమాపక మహా త్యాగమొనర్చి దేశసేవచేసెను. మరల వారిస్థానము నాక్రమింపగలవారును వారివంటి త్యాగ క్షిరురును దొరకుట దుర్లభము. స్వాతంత్ర్యత్రేచ్ఛయందును భానిన త్వముపట్ల అసహనమునందును వారివలె మరియొకరుండజాలరు. కావున భారతదేశపు భావిస్థితి ఎట్లుండునో అని విచారము కలుగుచున్నది. భావిస్థితి విపరీతముగ నుండునని తలచువాడనుగాను. భగవంతునిపై విశ్వాసము లేకుండుటచే నిరాశకు కారణమని నామతము. భంగవంతునకు అసాధ్యమైనవిషయ మేమియులేదు. ఇంతవరకు వూరుపేరు లేనివారెవరైనను దాసుగారిని గొప్ప నాయకులు కావచ్చును. విచిత్రసంఘటనములుజరుగుట యందెట్టి చిత్రములేదు. ఈకాలది సంవత్సరములలో దేశము నిరాశ చెందియున్న సమయములందు

భగవంతుడు కొన్ని చిత్రములు చూపెను. నూతనశాయకు లుడయు చిరి. వారి పూర్వచరిత్రయంతయు ఒక్కొక్కటిగా మారిపోయెను. కాని ఇంతవరకు జరిగిన చిత్రములకన్న గొప్పచిత్రము జరిగిన గాని దాసుగారి మరణమువల్ల కలిగిన గొప్పలోటుతీరదు. వ్యక్తులయంతేకాక దేశీయు లందరియందును మార్పు కలిగినకాని ఈలోటు తీరదు. ఈపనికూడ అసంభవమని చెప్పటకు వీలు లేదు.

దాసుగారి త్యాగము

దాసుగారి మరణవార్త ఢిల్లీయందు వ్యాపించగనే ఒక వార్తాపత్రిక ప్రతినిధి నన్ను సందర్శింపవచ్చెను. నాకు మన శ్యాంతిలేనందున వారిప్రశ్నలకు తన సమాధానములు చెప్పజాలక పోతిని. కాని బర్మనుపాడుప్రభువు గారొసగిన ఆహ్వానము సందర్భమున దాసుగారివిషయమై కొంత వ్రాసియుంటిని. ఈ వ్యాసము కామ్రేడుపత్రికయందు ప్రకటించితిని. ఈవ్యాస మున్న పత్రికను ఆవార్త పత్రిక ప్రతినిధి కిచ్చితిని. నా అభిప్రాయములందు స్పష్టముగ వ్రాయబడెనని తెలిపితిని. చరిత్ర చర్చామైనను ఆవ్యాసమునందలి కొన్ని భాగముల నుదహరించు చున్నాను. ప్లేట్సుమెనుపత్రిక మహాత్ముని హేళనమొనర్చుచు దాసుగారికిని మహాత్మునకును విభేదములను కల్పింప యత్నించెను. లంగ్టె కట్టుకొని మేకపాలుతో తృప్తి పొందు సన్యాసి అని మహాత్ముని గురించి ఆపత్రిక వ్రాసెను. భారతదేశమున కిట్టి నాయకులున్న దేశమెట్లు విశ్వరూపతము కాగలదు. విశ్వరూపు కావలయు నను కోరిక ఎట్లుబయిచును అని ఆ పత్రిక ప్రశ్నించుచున్నది. పాశ్చాత్యుల సిద్ధాంతముల ననుసరించి ఆశయ ప్రపంచము జరుగుటకు మూలకారణము. ఆశయచంపుట సన్యాసులు చేయవలసినపని. దాసుగారు అట్టివారుకారట. పాశ్చాత్య సంపర్కమువల్ల లాభము పొందినవారట. బర్మను పాడు ప్రభువుగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు రాజకీయ విషయములందు తనకుగల గొప్ప పరిజ్ఞానమును ప్రకటించెనట. అందరు తెలిసికొన తగినభాషయందు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరట. ఈ విధమున ప్లేట్సుమెను పత్రిక వ్రాసెను. ఈవ్రాతలు దాసు గారి ప్రకటన కావని యు దాసు గారి నర్చిన మహాత్యాగమును ఆపత్రికాధిపతి గుర్తెలుగ లేదని యు తలచి నేనీ నీకిందివిధమున కామ్రేడు పత్రికయందు వ్రాసి తిని:-

"అశతాక్షర జ్యోతిష్వయ్యమును గురించి ప్లేట్సుమెను పత్రిక ప్రకటించినసిద్ధాంతముల గురించి వ్రాయ నేపూనుకొనుట లేదు. కాని మహాత్ముని వలెనే దాసుగారుకూడ ఆశయ చంపు కొనిన వారనియు సన్యాసియనియు గుర్తెలుగవలెను. కొంచము వైతోలుగీరిన దాసు నిజస్వరూపము వెలువడును. వారికిని మోహనదాసు కరంచందు గాంధీగారికిని ఎట్టి భేదమునులేదు. అతని అర్ధాంగి కస్తూరిబాయితో అన్నివిధముల పోలియున్నది. ఉన్నత తేలిమిన దాసుగారు మహాత్మునకు వెనుక కేర్పొన తగినవాడని ఆవిషయర ప్రభువుగారు తనకు తెలియకనే సత్య ముచెప్పిరి. నాకు దేశ భంగ భు దాసు గారి తో అధికమగు పరిచయముగలదు. అసహాయోద్యమమునందు వారు చేరునట్లు ప్రోత్సహించి న్యాయవాదవృత్తిని విడనాడవలయునని హితముపగినవారిలో నేనొకడను. సంవత్సరమున కన్నిలక్షలో సంపాదించుచుండిరి. వారు ప్రాక్టీసు వదులుకొనినపుడు బాంకి లో వారిపేరట ఎక్కువధనము లేకుండెను. అప్పులు కొన్ని యుండెను. తన ఇల్లుఅమ్మి అప్పులను తీర్చవచ్చునని అతడు తలచెను. ఇష్టమవారికి స్వగృహమునవలెను. అప్పులన్నియు తీర్చిరి. ఆస్తియంతయు అమ్మివేసిరి. తన న్యాయవాదవృత్తిని విసర్జించినప్పుడు దేశపు ఖియామును తీర్చుకొనెను. శాసన సభ యందు ప్రవేశించెను. తనగౌరవమును తనపక్షపు గౌరవమును కాపాడుకొనుచు పనిచేసెను. నేటిదినము ప్రభుత్వమువారితో కలసి పనిచేయవలయునని ఆహ్వాన ముంపబడినది. దాసుగారికి మహాత్మునకు సామ్యములేదనియు దాసుగారు కాంతాపరులని యు, అంగ్లేయుల కర్మమగువిధమున దాసుగారు మూటాడిరియు వ్రాయబడుచున్నది. స్వరాజ్యపక్ష నాయకుడు బర్మనుపాడు ప్రభువుగారికిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమందు తన రాజకీయములే స్పష్ట ముగ యున్నవని మహాత్ముడు చెప్పెను. మహాత్ముని గుర్తెలుగ జాలనివారు చిత్తరంజనుని గుర్తెలిగితిమని భ్రమపడుచున్నారు. వారు పొరపాటు పడుచున్నారు. చిత్తరంజనుడు వారిమనిషి కాడు!"

దాసుగారు న్యాయవాదవృత్తిని వదులుకొన వలయునని నేను హిత మొసగి నప్పుడు-వారంత త్యాగము చేయవలసి యుండెనే గ్రహింపజాలక పోతిని. దాసుగారి చాతృత్వము లోకవిఖ్యాతమైన పదిపల్లెడెరుగుటలు బాంకీలో నిలవ

యుండునని తలచితిని. అప్పులున్నవనియు, స్వగృహమును అమ్మవలయుననియు వారు చెప్పినపుడు నాకుగొప్పచింతకలిగెను. ఇతరులుకూడ న్యాయవాదవృత్తిని విడనాడిరి. దారిద్ర్యము ననుభవించిరి. కాని దాసుగారికి వచ్చు ఆదాయములో సగము వంతుకూడ వారికి వచ్చెడిదికాదు. ఇతరులెవరును తనవృత్తిని విడనాడి విశ్వరూపును భోగమునుత్యజించి ఈవిధమున సంపూర్ణ దారిద్ర్యమును వరించియుండలేదు? దాసుగారికినివారికుటుంబము వారికిని ధన కాంక్ష జాతుగలేదు. దాసుగారికి గల స్వాతంత్ర్య త్యాగిలాహ, బానిసత్వముపట్ల అయిష్టత అపారమున దేశభక్తి ఇట్టి మహాత్యాగమునకు పురికొల్పెను. సత్యమును త్యజించి దాసు మహాత్ముని అనుసరించెను.

బెంగాలు ఒడంబడిక

గయా కాంగ్రెసు అధ్యక్షత వహించి నప్పుడే దాసు గారి విషయమై సూచించియుండిరి. స్వరాజ్య ప్రభుత్వమున వివిధ సంఘములవారి కుండవలసిన హక్కుల విషయమై ఒక నిర్ణయ మేర్పడవలయునని అధ్యక్ష కోపన్యాసమున దాసుగారు చెప్పిరి. హిందూ మహాత్ముడియల విషయమై లక్నో ఒడంబడిక సంపూర్ణముగ ఆవరింపబడవలయుననిరి. ఒక సంఘము వారి హక్కులను మరియొక సంఘమువారు గౌరవించవలయుననియు ఒకసంఘపు లాభమునకు వారిమొక సంఘము కొంతత్యాగ బుద్ధిని చూపవలయుననియు హితముపగిరి. ఉదాహరణముగ ఈ ప్రాంతి మాటలను చెప్పిరి. మనీదు ఎదుట మేళము వాయిండుట మహాత్ముడియలకు కష్టము కలుగజేయును. గోవులను చంపుట హిందువులకు కష్టము కలుగజేయును. కావున మనీదుల ఎదుట మేళము వాయింపకుండుటకు హిందువులంగీకరింపవలయును. గోవులను వధింపకుండుటకు మహాత్ముడియలు అంగీకరింపవలెను. వివిధ సంఘములందు ఈ విధమున వికమత్వము అన్యోన్యసహ నము ఏర్పడుటకు కాంగ్రెసువారు పూనుకొనవలయునని దాసుగారు చెప్పిరి. వైవారిటీల హక్కులు సంపూర్ణ ముగ ఆవరింపబడవలయు ననియు స్వరాజ్య ప్రభుత్వమనిన వారు భయపడవలసిన అవకాశముండకూడ దనియు దాసుగారు చెప్పిరి. కాని ఈవిషయమై 1928 సంవత్సరమున కాంగ్రెసువా రేమియు పనిచేయలేదు. దాసుగారు మాత్రము వంగరాష్ట్రమునందలి మహాత్ముడియలతో ఒక ఒడంబడిక నేర్పరచుకొనిరి. వంగరాష్ట్రమున దాదాపు సగమునంత మంది మహాత్ముడియలే కావున వారి కెట్టి సంజోహముండ? విధ మున ఒక ఒడంబడిక నేర్పరచుకొనుట అసంభవమని దాసుగారు తలచిరి. అన్నివిధముల మహాత్ముడియలను విూల ఇంగుల వని ఒడంబడికను రోజురోజున హిందువులు నాసిరి అంగీకరించునట్లు దాసుగారు పాటుపడిరి. మహాత్ముడియల సహాయమును పొందుటకై వారిట్లుచేసిన చెప్పవచ్చునగాని ఇట్లు చేయుట యందు దాసుగారు తనకుగల అమృత రాజకీయై పుణ్యమును ప్రదర్శించిరి. గోవులను మహాత్ముడియలు చంపకూడవను మాట ఈ ఒడంబడికయందు చేర్చబడలేదు. ఇట్లు చేయుటచేతనే దాసుగారు గోవును సంరక్షింపగలిగిన నేను ఖండితముగ చెప్ప గలను. వంగరాష్ట్ర శాసనసభయందలి మహాత్ముడియ ప్రతి ధులు కడపటివరకు దాసుగారిని అనుసరించుచుండిరి. ప్రభుత్వ మువారి మాయలకు లోబడక దాసుగారితో మహాత్ముడియలు కలసి ప్రభుత్వమువారి నోడించుచుండిరి. దేశము పరాధీన స్థితి యందున్నపుడు భారతీయులు భానిసలుగనున్నపుడు స్వల్పవిషయములను గురించి తోడిభారతీయులతో వివాదమునకు గడం గుట ఉచితముకాదని దాసుగారు తలచి మహాత్ముడియలు కోరిన హక్కుల నన్నిటిని అంగీకరించెను. స్వరాజ్యము పొంద తోడి భారతీయులకెట్టి సౌకర్యముల నొసగి నను లేవకాదని వారు తలచిరి. ఈ సమయమున మహాత్ముడి యలు ఎక్కువ హక్కులను కోరినను కాలము గడచు కాలిది వారు హిందువుల హక్కులను కూడ సంపూర్ణముగ అంగీకరించ గలరని దాసుగారు నమ్మిరి. వంగరాష్ట్రమునందలి మహాత్ముడి యలు ఈ సందర్భమున పాపమున కొడికట్టుకొనరను నమ్మకము నాకున్నది.

నామట్టుకు నేను హిందువుల విషయమై ఎట్టి మరకలను కూడ కోరుట కిష్టపడెను. హిందువులయెడల విశ్వాసమున్న వారే మహాత్ముడియలు హక్కులను గమనించి ప్రవర్తించగలరు. కావుననే ఇతర రాష్ట్రములందు కూడ ఇట్టి ఒడంబడిక లేర్పడవలయునని నేను కోరుటలేదు. ఈవిధమున అప్పుడు సాఘిక లాభములు కాశపడక సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యాపేక్ష భారతీయుల హృదయములందు ప్రజ్వలింపకున్న మనము స్వరాజ్య ము పొందజాలము.

చారన్య రాహిత్యము

దాసుగారు మహాత్ముడియలపట్ల ఏవిధమున జోహార్లు

కార్పొరేషన్ ఎన్నికల వివరములు

డివిజను సంఖ్య	ఎన్నిక జరుగు తేదీ	ఎన్నిక జరుగు స్థలము	నామినేషనులు (కింది లేదులలో) గల పంపనలెను
6	8-8-25	ముత్యాలపేట మౌన్ట్ రోడ్, తిరుచెట్టిపాటి.	28-7-25
11	...	"సాంబర్యమహల్" గోవిందప్ప నాయక్ వీధి, జార్జి టౌన్.	...
13	...	"ప్రొగ్రెసివ్ యూనియన్ స్కూలు" ఆదియప్ప నాయక్ వీధి.	...
30	...	"కార్పొరేషన్ మాడల్ స్కూలు" మండవల్లి, మెలూరూరు.	...
2	15-8-25	"కార్పొరేషన్ మాడల్ స్కూలు" నూర్యనారాయణచెట్టిపాటి.	30-7-25
8	...	పచ్చయప్పకళాశాల, యస్ ప్లనేట్.	...
20	...	"కార్పొరేషన్ మాడల్ స్కూలు" నాగప్పముదలిపాటి, గోయ్యతోపు.	...
10	12-9-25	"కార్పొరేషన్ మాడల్ స్కూలు" వలయప్పకొండ.	27-8-25
14	...	"కార్పొరేషన్ మాడల్ స్కూలు" ఎడపాలయం.	...
21	...	లూథరన్ మిషన్ స్కూలు, పరశువాకం హైరోడ్డు.	...

దాసుగారి జాతీయత

ఏవిధమున దాసుగారికిగల దౌర్జన్యరాహిత్య సిద్ధాంతము లపై ప్రేమను సందేహించుటకు అవకాశము లేదో అదేవిధమున వారి జాతీయతాభావములకుడ పంపించుటలని తలచుట కెట్టి అవకాశము లేదు. ఒకజాతి తన ఆత్మకై క్రింది ప్రకటించు తన్ను తాను గుర్రెరిగి ఇతరులతో సంఘర్షణమునకు గడంగక తన హక్కులను స్థాపించుకొనుట ఉత్తమమార్గమని వారు చెప్పుచుండెడి వారు. ఈసందర్భమున వారు చెప్పినమాటల నుదాహరించెదను:—

"నాదృష్టియందున్న జాతీయతాభావములకును పాశ్చాత్య హృదయము లందుండు జాతీయతా భావములకును ఎట్టి సంబంధము లేదు. పాశ్చాత్యుల జాతీయత దౌర్జన్యముతోను స్వాభిలాషపరత్వముతోను కూడియుండును. స్వలాభమే ప్రధానాదర్శము. ప్రాన్యుజాతికి లాభము జర్మనీజాతికి నష్టము. జర్మనీజాతికి లాభము ప్రాన్యుజాతికి నష్టప్రదము. కావున ఈరెండుజాతులకు పరస్పరద్వేషము సహజము. పుట్టుకతోనే వ్యక్తుల కేర్పడును కాని జర్మనీవారికి నష్టము కలుగజేయుట, మానవకోటికి చేరిన సోదరులకే నష్టము కలుగజేయుట యను సత్యమును ఇంకను పాశ్చాత్యులు గుర్రెగనలేదు. భారతజాతి ఏర్పడుచున్నది. హిమాలయపర్వతముల నతిక్రమించి ప్రేమసం దేళమును ఆసియాఖండమునకు కాక ప్రపంచమున కంతయు సాటుచున్నది. భారతజాతి హక్కులను ప్రపంచము అంగీకరింపవలయుననియు, ప్రపంచాభివృద్ధికి భారతజాతి చేయగల సహాయమును అంగీకరింపవలయుననియు కోరుచున్నది. జాతీయతాభావము ప్రపంచజాతికి వ్యతిరేకమైనదికాదు. పాశ్చాత్యుల భావములందున్న దౌర్జన్యపూరితమగు జాతీయతా భావములే ప్రపంచజాతికి ఆటంకములు గనున్నవి. కాని ఒకజాతివారిని హింసించుట మానవకోటిని హింసించుట యనుసత్యమును పాశ్చాత్యులు గ్రహించిన ఈ విషమసంస్థల భముగ అంతమొందును. అత్యుపరక్షానుకూలమే ఈ సమస్యలను చక్కచెట్టగలదు గాని స్వలాభములకై పోరాడుట ఈ సమస్యలను విమమస్థికి తెచ్చును. ఇతరజాతులను అణచుట ఆత్మవిశ్వాస శనునకు దారిచూపును. అసహాయోద్యమమునకు ఆత్మవిశ్వాసమే ఆధారము. జాతీయోక్తకై క్రింది వృద్ధిచేసికొని ఆక్రమింపదనే ఆధారపడి పనిచేయుట అసహాయోద్యమము. జాతీయపరముగ ఈమాట కీతిగలదు నైతికముగ అసహాయోద్యమమైన ఆత్మపాఠశు ద్యమనియు, జాతీయతాభివృద్ధికిని అనగా మానవాభివృద్ధికి ఆటంకములుగనుండు విషయములను నిగ్రహించుటయగును. ఆధ్యాత్మికముగ స్వరాజ్యమనిన మనసహజగుణములకు విరుద్ధములైన ప్రతిబంధములను తొలగజేసి, భారతజాతి సహజప్రతిభను వెలువడిచేయుటయని అర్థము"

దాసుగారు మొదటనుండి విప్లవమును ఆరాజమును ఆమోదించుచుండిరనియు, తన ఆభిప్రాయములు తప్పని మరణించుటకు పూర్వమే తెలిసికొని దౌర్జన్యరాహిత్యముపై విశ్వాసమును ప్రకటించిరనియు చెప్పటం పాపముగను. ఈ విధమున నిం దావాక్యములాడిన ఆంగ్లేయులు తామునర్చిన పాపమును గుర్రెరిగి ప్రపంచ విశ్వాసప్రభువులలో నొకరగు దాసుగారి పట్ల తా మొనర్చిన అన్యాయమునకు చింతించవలయును. ప్రతిభయుల దూషణభూషణలు దాసుగారి నెంతమాత్రము బాధింపజాలవు.

లెక్కలు ముగించుకొనుట

దాసుగారు మరణించుట కెంతకాలము బూర్జువా లెక్కలన్నియు పరిష్కరించెను. అన్నివిధములగు అవ్వలను తీర్చెను. మనము వారికి ఋణపడియున్నాము. ఇట్టివల దౌర్జన్య రాహిత్యముపై విశ్వాసము తెలుపుచు వారు గావించిన ప్రకటన,

క్రింద విషయము కాదు. ప్రాతరికార్డులను ఎత్తిచూపుటయని గుర్రె రుగనలెను. వారి జీవితమును పరిశీలించిన ఎట్టి సందేహములకు అవకాశముండదు. కావున దాసుగారి సదుద్దేశములను సందేహించిన పాశ్చాత్యులు తగు పరిహారమొనర్చ గడంగవలెను. భారతీయులకు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వ మివ్వవలయునని ప్రభుత్వమువారికి గల సదుద్దేశమునకు నిదర్శనముగ రాజకీయ బీదలను విడుదల చేయవలయునని మహాత్ముడు ప్రభుత్వము వారికి నూచించియున్నాడు. ప్రభుత్వమువారిట్లానర్చిన ఒక్క పెట్టున విప్లవోద్యమములను అంత మొందించినవారయ్యెదరు. వంగరాష్ట్రపు ప్రజలు ఉద్రేక పూరితులు. ఈ విధమున ప్రభుత్వమువారు సదుద్దేశమును భారతీయులయెడల నమ్మకమును ప్రకటించిన వంగీయుల ప్రేమకు పాతలుయ్యెదరు. నిరోధముచే వంగీయులను లొంగజేయుట అసాధ్యము. ప్రభుత్వమువారు ఇంకను నిరోధమునందే విశ్వాసముగలవారై సహాయమునకు పూర్వము ప్రభుత్వమువారి నోడగొట్టిన దాసుగారు మరణించియు ఓడగొట్టెదరని గుర్రె రుగనలెను.

వసంతాదేవి

సోదరీరత్నముగ వసంతాదేవి మాకుంటుంబును వశపరము కొనెను. ఆమెను మొదలు గుల్బర్గావరకు అందరు ఆమె ప్రేమ పాశమునకు వశులమెరిమి చిన్ ద్వారాయందు నేను నిర్బంధింపబడియున్నపుడు నేను మీయెడల సానుభూతి చూపుచుంటిని. తనగృహమును వదిలి భారతజాతికై పాటుపడవలయునని చెప్పితిని. 1921 సంవత్సరమున ఆమె జాతీయోద్యమమునందు పాలు గయికొని ప్రభుత్వమువారి ఆగ్రహమునకు గురియై నిర్బంధింపబడెను.

ఇప్పటిదాకా కలిగిన హృదయసంతాపమునకు మితియుండదు. కాని దాసుగారుచేయుచున్న పని తనదేయని ఆమెగుర్రెరిగి వారిస్థానము నామె ఆక్రమింపవలయును. వారివిషయమును గుర్రెరిగియున్నాను. ఆమె చిత్తరంజనుని స్థానమును స్వార్థపూరిత ప్రధాన సంపాదకురాలగు నుండ నంగీకరించిరి.

పండిత నెహ్రూ

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారికిని స్వరాజ్యపక్షము వారికిని సానుభూతి చూపవలసియున్నది. నెహ్రూ దాసుగార్లు ఇరువురు స్వరాజ్యపక్షమును నడుపుచుండిరి. పండిత నెహ్రూగారి నాయకత్వమున దాసుగారియందు లేని కొన్ని విశేషగుణములున్నవి. నెహ్రూగారి సహాయములేకున్న దాసుగారిొక్కచో స్వరాజ్యపక్షము నీవిధమున చక్కగ నడవజాలియుండదు. కావున దాసుగారి మరణమునల్ల పండిత నెహ్రూగారికి తీరరాని కొరత ఏర్పడినదే దాసుగారి గుణవిశేషములను నెహ్రూగారు అలవడ జేసికొనవలసినంతవరకు మేర్పడినది. ఇందులకు వారు అన్నివిధముల సమర్థులైయున్నారు. స్వరాజ్య పక్షమువారికిని నాకును ఎన్నియో భేదములున్నవి. ఎంతయో ప్రేమకూడ యున్నది. వారికి నాసానుభూతి నందజేయుచున్నాను. విదేశములందు అసాహ్యులై చికిత్స పొందుచున్న హక్కిం అబ్దుల్ హక్ గారి కీవిషయవార్త, ఎంతదూరము కలుగజేయునో ఎవరుచెప్పగలరు? దుఃఖితలత ప్రవృత్తయలు కండరకును భగవంతుడు శాంతి ఆత్మవిశ్వాసము కలుగజేయుగాక!

ఈ మాటలలో క్రింద కేవలమైన నామిత్రునివద్ద కలవులిరి కొనుచున్నాను. పెళ్లిగార్లుచెప్పినట్లు వారు మరణించలేదు. వారు నిద్రజేరియుండలేదు. జీవితమును స్వప్నావస్థను మాత్రమే అతిక్రమించిరి. మనము సత్యమును గుర్రె రుగనక ఆత్మశాంతిలేక వగచుచున్నాము. దుఃఖము భయము ఆవరింప నిర్విర్రుల మగుచున్నాము. తుచ్చముగు విహికజీవితమును వారు విడనాడిరి. ద్వేషము దుఃఖము అశాంతి వారి నింక బాధించవు.

మును ప్రకటించి భారతదేశమునందున్న విదేశీయుల పట్ల కూడ అదేవిధమున దౌర్జన్యమును ప్రకటించిరి. గయాకాంగ్రెసునందు అగ్రగణ్యతనుపొందినపుడు భారతీయులలో అధిక సంఖ్యాకులు గల సంఘములకు చేరినవారు అల్ప సంఖ్యాకులతో కూడిన సిక్కు క్రైస్తవ పార్టీ సంఘముల పట్ల ప్రత్యేకాభిమానము చూపుచు వారికి న్యాయముగనుండవలసిన హక్కులు కన్న ఎక్కువ హక్కులను స్వరాజ్య ప్రభుత్వమునందవ్వవలయునని దాసుగారు చెప్పిరి. ఈ మాత్రము భారతదేశమునందున్న అన్ని చిన్న సంఘములకు అనువ ర్తింపవలయుననిరి. కేవలము ధనాశేతులవలె భారతదేశమునకువచ్చు విదేశీయుల నుద్దేశించి వారి మాటలుచెప్పిరి. విదేశీయుల పట్ల దాసుగారింత దౌర్జన్యము ప్రకటించినను విదేశీయులు దాసుగారి మాటలకు విపరీతార్థములను కల్పించుచుండిరి. సంపూర్ణముగ శాంతి కోరు అతి సాత్వికస్వభావు డగు దాసుగారు రక్తపూరితమగు విప్లవమును హత్యలను ఆమోదించువారని ఆంగ్లేయులు నూచించుటకు వెనుదీయలేదు. మరణించుటకు 2½ నెలలకు పూర్వము మాత్రమే విదేశీయులు దాసుగారి దౌర్జన్యరాహిత్యమును విశ్లేషించిరి. గయా కాంగ్రెసునందే వారి విషయమై ఈక్రిందివిధముగ స్పష్టముగ తమ అభిప్రాయములను ప్రకటించిరి:—

"దౌర్జన్య రాహిత్య సిద్ధాంత మంత్రశ్రేష్ఠమైనదాయని కొందరు సందేహించుచున్నారు. దౌర్జన్యరాహిత్యము కేవలము ఆచర్యప్రాయముగ నుండవచ్చునగాని ఈసిద్ధాంతమును ఆచరణయందుచుట అసాధ్యమని నమ్మువారనేకులున్నారు. స్వరాజ్యము సొందుటకు ఖాతీక బలము దౌర్జన్యమే సాధనములని పేరు నమ్ముచున్నారు. ఇట్టి అభిప్రాయములు గలవారి దేశభక్తిని ధైర్యమును త్యాగమును నేనెంతమాత్రము సందేహించుటలేదు. ధర్మాగ్రర్థ విచక్షణ యట్లుండ దౌర్జన్యముతో కూడిన విప్లవము లన్నియు నిష్ఫలమౌజనములగు నుండెనని ప్రపంచ చరిత్ర నిదర్శించుచున్నది. దౌర్జన్య రాహిత్య సిద్ధాంతము అన్నివిధముల ఉత్కృష్టమైనదని నమ్మువారిలో నేనొకడను. ఈసిద్ధాంతము ననుసరించుట సాధ్యమా అను ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తర మివ్వవలసియున్నది. దౌర్జన్యముతో మనము స్వరాజ్యము ఎన్నటికైనను పొందగలమా? ఎన్నటికిని పొందజాలమా? మనమే కాదు ప్రపంచమునందెవ్వరును కేవలము దౌర్జన్యము వల్లనే స్వాతంత్ర్యమును సొందియుండలేదు. అధికాకే చ్చు బలవంతులైనది. దౌర్జన్యమునల్ల అధికారము పొందినవారు దౌర్జన్యముతోనే ఆ అధికారమును కాపాడుకొనుచుండును. దౌర్జన్యమునే ఆధారముగ నైకొనువారికి నైతికబలముండదు. నాకు విప్లవములందు విశ్వాసమున్నది. కాని దౌర్జన్యమునల్ల స్వాతంత్ర్యము పొందజాలమని మరల చెప్పుచున్నాను. దౌర్జన్యరాహిత్యమునల్ల ఏర్పడు విప్లవము శాశ్వతమగు అనుకూల ఫలితములతో కూడియుండును. దౌర్జన్యరాహిత్య సిద్ధాంతము ననుసరించిన క్రమక్రమముగ భారతహృదయము వికసించగలదు. భారతజాతి క్రమక్రమముగ స్వరాజ్యసోపానముల నధిష్ఠింపగలదు. భారతదేశము స్వాతంత్ర్యము పొందుటకు దౌర్జన్యరాహిత్య అసహ్యోద్యమముకన్న వేరుమార్గము లేదు. నాటితో ప్రేమసందేళమును ప్రకటించుచు నిజముగ ద్వేషమును పురికొల్పుచున్నారని చెప్పబడుచున్నది. ఇంతెన్న అసత్యము వేరొకటియుండదు. ప్రేమ సందేళమును సంపూర్ణముగ గ్రహింపజాలకుండ వచ్చును. కొందరు వారిపేర్చి ద్వేషపూరితులై యుండవచ్చును. అందునల్ల మనలోపములు శక్తిహీనత వెలువడినవని మాత్రమే చెప్పవచ్చును. మనఆచర్యమును గుర్తుచూచుకొనవలయునని ఆసర్థము ననుసరించి ప్రవర్తింప మనకెంత శక్తియుండెనో విమర్శించుట సరికాదు. ఆచర్యమును అనుసరించి ప్రవర్తింపజాలకుండుట మానవశక్తిహీనతను చూపుచున్నది. మనకు తగుశక్తి లేని విషయమును ప్రతిపక్షలే చెప్ప నక్కరలేదు. మనకే తెలియుచున్నది. మానవులకు సహజముగ దౌర్బల్యము నైతిక బలమును గుర్రెరిగిన మన మింతవరకు దౌర్జన్యరాహిత్య సిద్ధాంతమును అనుసరించిన విషయమై గర్వపడవచ్చును. మనకు విజయము తప్పక చేకూరును. మనము తప్పక విజయము గాంచగలమని అధికారవర్ధమువారికికూడ తెలియును."

ఇంకొకప్పుడు దౌర్జన్యమును ఖండించుచు ప్రేమ సందేళమే ఆచర్యప్రాయమని ప్రకటించినను సందేహముల కెందులకవకాశముండెనో తెలియజేసి. కాని దాసుగారు మరణించిన సిక్కులు బ్రిటిషువారు దాసుగారిపై ప్రేమగౌరవములను ప్రకటించుట సంతోషకరమగు విషయము. కాని దాసుగారు మొదటనుండియు దౌర్జన్యవిధానమునకు ప్రతికూలులై యుండి తని గుర్రె రుగన బ్రిటిషువారిధర్మము.

జన్మ సుపక్షమునందలి ప్రత్యేకీయు స్వార్థపరులని నిర
భ్యంతరముగ జెప్పగలను. మామీకావిషాదపదార్థమునను, ఉప్పు
పన్ను విషయములోను ప్రభుత్వమువారు గావించిన ఆక్రమ,
అధర్మకార్యములకు జన్మ సుపక్షమువారు తోడ్పడియున్నారు.
అట్టి సుపక్షమునకు జేసిన శ్రీ. టి. యస్. రామస్వామి అయ్యర్
గారికి మీనోట్లోనొకదాదా? కాల్దాసువారు కార్యారేషను
లో జేరకముందే డిట్టి సిలిగతలుండెను ప్రస్తుతమెట్టి పరిస్థితులుగ
లనో శ్రీ! రామస్వామి అయ్యర్ గా రెరింగి యేయున్నారు.
జన్మ సుపక్షమునందు సహానుభూతి మానేయుట స్వభావము
నా జేయుట, బహిరంగస్థలందు రా క్ష ను గు న్న టు
త ప. వే రొం కు కా క్ష ను లేదు. ఆపక్షమునకు
అంశకాలము సమీపించినది. దేవతా దొక్క స్వరాజ్యపక్ష
మే చిరస్థాయిగ నుండగల కాలము సమీపించ నున్నది. కాన
దేశాధిపతులై స్వరాజ్యభూభులైనవో తప్పక కాలగ్రను
వారికే వొట్టి వోనంగలెను. విదాప పంకిత మునిసామి
నాయుడుగారు నున్నందును మీదట క. భాష్యనయ్యగారు
తాము కాలగ్రనువారికే మైలాపూరున కష్టస్థితి నుండగోరబడి
రనియు, తామెట్టి సవవుల నాశించి కార్యారేషను ప్రవేశింప
నుద్దేశించలేదనియు తమనువోటుజేసిన దేశమునను కాలగ్రను
నకు మాత్రమే వోటుజేయుచురని పచ్చి-రి. విరవ సభ ముగింపు
జేసు,

బర్మెను హెడు ప్రభువు ప్రసంగము

క్రీమాన్ ఎన్. శ్రీనివాసయ్యగారి విమర్శ

“బర్మెను హెడు ప్రభువు ప్రసంగమున వాగాడంబరము తప్ప మరేమియును లేదని మార్క్సింగ్స్ పోస్టు ప్రెస్ చేసిన విమర్శ నందరునుగూడ నామోదించెదరు. ఆయన విషయములను స్పష్టముగా తెలిపెను.”

(1) “రాజకీయ సంస్కరణములను కొనసాగించుటకు భారతదేశమునందలి అన్ని రాజకీయపక్షములవారును వనఃపూర్వకముగా మాకు తోడ్పడుటకు పూనుకొనెదరు. భావము స్పష్టముగా వెల్లడియైనగాని వానినిగూర్చి మరల ఆలోచించుటకు వీలులేదు. అది జరిగెను” అని బర్మెను హెడు ప్రభువు నుడివెను.

“ద్వంద్వపరిపాలనముపట్ల నాకు సత్కృత మేమియును లేదు. చెన్నపురి రాష్ట్రమునందు తప్ప తక్కిన అన్ని రాష్ట్రములలోను అది పూర్తిగా విఫలమైనదనియే చెప్పవలెను. చాల మందికి అసంతృప్తి కలిగినవని యొప్పుకొనక తీరదు” అని అది జరకు బర్మెను హెడు ప్రభువు నుడివియుండి మరల నిటుల నుడువుట అసంగతముగా నున్నది. ఈవాదమున కాభారములేదు. నిష్కాపట్యముగూడ కనబడదు. చెన్నపురిలో మంత్రులను వారి విశ్వలను స్వేచ్ఛగా వ్యవహరించుటకు ప్రజల యాశే తుడయే కారణము.

(2) “మండిమన సంఘమున అల్పసంఖ్యకుల నివేదిక సంగీకరింప వీలులేదు. అధిసంఖ్యకుల నూచనల ప్రకారమే డ్రిటిఫు దొరతనమువారు వ్యవహరించెదరు.” అని ఆయన నుడివెను.

దీనివలన సంశయము లన్నియును పూర్తిగా తొలగ గలవు. అల్పసంఖ్యకుల నివేదికనుగూడ దొరతనమువారు తిరస్కరించినచో తాను స్వరాజ్యపక్షమున చేరవలసి జెన్నాగారు తెలిపియున్నారనిగాన వారికి నటుల చేయుటయే కర్తవ్యము.

(3) “ఈసారి కాననభలపిన్నికలలో స్వరాజ్యపక్షము వారే హెచ్చుమంది ఎన్నుకొనబడుటయు వారు మంత్రులుగా గూడ నుండి నిరోధమును జరుపుటయుగూడ తృప్తిపరమైన గాన నిరోధమునదెంచుటకు ప్రభుత్వకార్యసంఘమునకు ప్రత్యేకాధికారము నీయవలయుండును” అని ఆతడు నుడివెను గాన మంత్రులైన నంగీకరించి కార్యసంఘభలలో గూడ నిరోధము ను జరుపవలెనని కోరువారి ఆశలు దీనితో నడుగంటగలవు.

(4) “భారతీయులను హెచ్చుమంది నీనలో నియమించుట ఎప్పటికిని జరుగ నేరదు” అని బర్మెను హెడు ప్రభువు స్పష్టముగా చెను. “ఏదొర తనముగాని ఏదో రాజకీయపక్షమువారి చేష్టచేల్చకారము చేయుట అంగీకరించునా?” అని అడగెను. కావున ఎవరో కొంచెని ఏవోకొన్నిదళములలో చేర్చుట కంగీకరించే నేమి గాని అంతకంటె నేమియును జరుగదు.

(5) “వ్యవసాయదారులు తమ ఓటులను ప్రభుత్వాధిపతులకే యిచ్చుటకు దొరతనమువారు తిగిన యోర్పాటులను చేయుటకు సిద్ధులైన హెచ్చుపవలెను అని కూడ ఆతడు నూచించెను.

బర్మెను హెడు ప్రభువు త్రవ్వితలకెత్తునని మే మెవ్వరమున ఎట్టి ఆశలను పెట్టుకొని యుండలేదు. కొంతమంది యిశుపక్షముల నాయకులు మాత్ర మట్టి ఆశతో నున్నారు. ఇప్పుడు వారికి ఆకాశంక ము కలిగినది. మితవాది పక్షమును వెన్ను చరిచి బుజ్జగించవలెనను పద్ధతి నవలంబించుటలో బర్మెను హెడు ప్రభువు మాంటాగూగారి పద్ధతినే అవలంబించెను.

“మితవాదులసంఖ్య ఏమియును తక్కిన గాలేదు. వారి నాయకుల ప్రజ్ఞాతీయముగూడ అధికమే. క్రొత్తగా ఇతరు లిప్పుడు ఆపక్షమున మరల చేరినచో ముందు వారివలన చాల బాగుగా పని జరుగగలను” అని ఆతడు నుడివెను.

స్వతంత్రకాతీయపక్షములవారికైన వెంటనే స్వరాజ్యపక్షమున చేరవలెనని నేను కోరెదను.

మితవాదులు (లిబరలు పక్షము) బర్మెను హెడు ప్రభువు తిప్పుమాటలవలన మోసపుటగూడదని ప్రత్యేకముగా కోరెదను.

కాంగ్రెసువారిలో బహిష్కరణవారు లందరును దాసు గారి మరణమును బర్మెను హెడు ప్రభువు ప్రసంగమును దాసు గాగవనించి వెంటనే స్వరాజ్యపక్షమున చేరవలెనని నేను కోరెదను.

ఈ రాష్ట్రమునందలి స్వరాజ్యపక్షమువారు చాల దీక్ష నుబూని క్రొత్తగా సంఘములసేర్పరచి సభ్యులను చేర్చవలెనని కోరెదను “అని శ్రీనివాసయ్యగారు నేజాత ప్రకటనను మాకు పంపిరి.

హెడ్డాజి రాయవారలు

భారతమహమ్మదీయులకు తమ ప్రభుత్వమును గూర్చి నచ్చజెప్పి సానుభూతి సంపాదించుట కొరకు వచ్చిరి

బొంబాయి, జూలై 8:— హెడ్డాజి రాయవారుల నాయకుడగు నయ్యదు తాహుడి బాగాగారి సహానియే టెడు ప్రతినిధి సందర్శింపగా భారతములో వివిధాభిప్రాయములగుల మహమ్మదీయులతోను సంప్రదించి వారి యభిప్రాయముల నర యుటకును, ప్రస్తుతము హెడ్డాజి ప్రభుత్వముందు వారిలో గల సంశయములను తావుటకు నీడేశమునకు వచ్చితిమనిరి. అలీ నవాబులయొక్కయు, హెడ్డాజి జాతీయసంఘముయొక్క- శ్యామార్జున ప్రపంచములోని మహమ్మదీయులకు ముఖ్యముగా భారతమహమ్మదీయుల కలుకపచగోరు నుడేశముతో బయలుదేరితిమి. సరియగు వా ధార ము ల తో హెడ్డాజి ప్రభుత్వము శ్యామ పద్ధతుల పై పాలింపబడుచున్నదనియు, ప్రస్తుతసందర్భములలో సంతకంటె మంచి ప్రభుత్వముండవలయు, హెడ్డాజి ప్రముఖులకు బాధింప నంతవఱకు ప్రపంచములోని మహమ్మదీయుల కోర్కెలను ననున రించి సంస్కరింప సంసిద్ధుగ నుంటిమనియు తెలిపిరి. మేము భవనహాయకోరి యాదేశమునకు రాలేదు. శైతినహాయ ముకేషించి వచ్చితిమి. అసందర్భమున మాజాతీయసంఘమును గూర్చిగాని, అలీ ప్రభువునుగూర్చిగాని గల సందేహములను మహమ్మదీయులు నూమాటలను రాగపూర్వకముగావిని, సంశ యవిచ్ఛేదాత్మక లయబటులే నన్నట్టిరి. ఐ. డి.కాసాదాయం దభి మానమును వెల్లడించు మహమ్మదీయులకూడ ప్రపంచాభ్యుద యమునకు వాహాటి చొ న్నములందు మెక్కా యుండగూడదని నిరూపించితిమని మానవ్యము. హెడ్డాజి ప్రభుత్వము తన్ను తన ప్రజలను రక్షించుకొనుటకు చిగతై యున్నదని మిత్రులకు తెలుపుచున్నాము. హెడ్డాజి నైవ్యములు శత్రులనోడించి రని బాదరు వశపఱచుకొననడి. తమనైవ్యము తెడ్డానుండిగూడ వెనుకకు బోవుచున్నది.

(ఐ) చినుసాదు వాగరికత వాసనలేనివాడు. వావేశ పరుడైనను, భారతదేశములో విద్యాబుద్ధులకు ప్రసిద్ధిపడవిన మ హమ్మదీయు లేల యతనియొడ సాభిప్రాయులై యున్నారని యడగగా భారత మహమ్మదీయునాయకులం దనేకులు వాహా టిలం దభిమానముగలవారనియు, కీ|| శే|| హుస్సేను ప్రభువుని యందు వారికి క్రోధము మొదలయ్యు హెడ్డాజినిహాసముపై వలసి నుతునిగూడ కెక్కించుట కిష్టపడనంత క్రోధమనియు నయ్యదు తాహుడుగారు నడిపిరి. టర్కీలో తిలుగుబాటునంద ర్భము హుస్సేనుకష్టములను భారతమహమ్మదీయు లిటుమంత యు గడింపరు. హుస్సేనుప్రభువు హెడ్డాజి ప్రభుత్వముకొరకు ప్రజలకొరకు బోరాడెననిరి. (అ. ప్రె.)

వంగదేశమున వ్యవసాయము

కలకత్తా, జూలై 8:— ప్రాథమిక పాఠశాలలో ప్రకృతి పరిశోధనాభివృద్ధి యేమియు జరుగ లేదని తెంగాలులో వ్యవసాయ విషయము పై చేయబడిన తీర్మానము చెప్పుచున్నది. పెక్కు పాఠశాల లో తోటకార్యములు లేకపోవుటయే వీనికి కారణము. పం జాబులో జయప్రదముగా జరుగుచున్న పద్ధతులమీద తెంగాలు మాధ్యమికపాఠశాలలో గూడి వ్యవసాయ తరగతులను తెలుచు రాకున్నా ధ్యమకునో కాదో విచారించుట కొక చిన్నసంఘ మే ట్టు చేయబడినది.

ప్రతిజిల్లాయందును అగ్రికల్చరల్ ఫారము నొకదాని నేర్పరచుటకు గూడ ప్రభుత్వము వారు తీర్మానించిరి. మంచి పశువుల మతయరు తేయుట మంచి పాలను పరపురా తేయుట మొద లగు విషయములగూడ ఆలోచనలోనున్నవి. (అ. ప్రె.)

కృష్ణాజిల్లా చింతలపాటి వంటయప్పలూరిజేరిన(బచ్చె శ్శపాటి గ్రామంలో) శ్రీ చంద్రమూర్త్యర పుత్రకభాండా గారము. 18-6-1925 న స్థాపింపబడినది.

కలకత్తా కార్యోద్యమను అధ్యక్షత

కలకత్తా, జూలై 8:—సి. ఆర్. దాసుగారి మరణము వలన భారతీయ మేయరుదపనికి ఎన్నికలను జరుపుటకే సా ధ్యమైసంతోష్యరలో సభ గావింపబడునని నేడు జరిగిన కలకత్తా కార్యోద్యమ సభలో ప్రధాన కార్యనిర్వాహకొద్దొగి ప్రక టించెను. (అ. ప్రె.)

మహాత్ముడు - రాజకీయ సంస్కరణములు

బి. సి. ఫట్టిగారి ప్రశ్నకు

మహాత్ముడొసంగిన ప్రత్యుత్తరము

“మండిమన విచారణసంఘమున అల్పసంఖ్యకులగువారు తమ ప్రత్యేకనివేదికలో మూచించిన మార్పులనుగూడ దొర తనమువారు కాననరూపకముగా చేయనిచో లిబరలుపక్షము వారును సంస్కరణములందు నమ్మకము తొలగని యితరపక్ష ములవారునుగూడ యిటుపైని మాంటీ ఫర్డు సంస్కరణము లను బహిష్కరింకువన్నచో ఆత్మగౌరవమును గోల్పోయిన వారగుదురు. దేశీయులు తమ్ము నిరసించుచుండినను సంస్కరణ ములందు గల నమ్మకమువలన మంత్రులుగానుండి వానిని నెర వేర్చుటకు మనఃపూర్వకముగ పనిచేసి అనుభవమును గడించిన వారే యీ ప్రత్యేకనివేదికను ప్రకటించిరి. అట్టిసవరణలను గూడ దొరతనమువారు చేయనియడల వంగరాష్ట్ర నిర్బంధ కాననమువంటి కఠినకాసనముల నామోదించిన ప్రభుత్వమునకు భారతీయుడనని చెప్పుకొనగోరువా రెవ్వరును సహాయముచేయ గూడదని నా ఆభిప్రాయము. దీనిని మీరుగూడ నామోదించి నచో భారతీయులందరను, అన్ని రాజ కీయ పక్షముల వారును మరల మీ నాయకత్వము నంగీకరించును క్రొత్తగా ప్రమాణముచేసి మీపతా కమునీడ నేచేరగలరు” అని బి. సి. ఫట్టిగారు నాకు వ్రాసిరి.

“రాజకీయముల విషయమున స్వరాజ్యపక్షమువారే నా ప్రతినిధులువారు వానిలో ప్రత్యేకకృషిని సలిపియున్నారు. వారు చేసిన నూచనలపై నేనుగూడ ఆమోదించెదను. ప్రస్తుత ఫీతిలో నాఅనమర్థతమ తప్ప నేను మరి దేనినిగూడ బ్రిటిషుదొ రతనమువారికి సమర్పింపగలిగియుండలేదు. నేను దుర్బలస్థితిలో నున్నాను గాన బ్రిటిషువారి సద్భావనూచనను నిరక్షించెదను. సంపూర్ణముగ నంగీకరింతును. నేనుదుర్బలస్థితిలోనున్నను యేది ప్రాణక్షినిచ్చునో యేదియియ్యదో నిర్ణయింపగల దారుధ్యము నాకు లేకపోలేదుగాన ప్రాణక్షినిసంగజాలనిదానిని నేను నిరాకరించెదను. నన్ను నేను మోసగింపజాలను. నాదేశమునకు దారుధ్యములుగువరకును అధికముగ స్వాతంత్ర్యమును నేను వారివలన నాశింపజాలను. కావున నేను దేశమునకు దారుధ్య మును సమహర్షగోరుచున్నాను. నేను దౌర్జన్యమును నిరాకరిం చితిని గాన నాకు నూలుపడుకుట మున్నగు నిర్మానవిధానమే అనగా దేశ బంధుదాసు గారు నుడి వి న గ్రామ పు న ర్ని ర్వాణ మే ఆ ధార ము గా ను న్న ది. అవసరము కలిగినచో కాసనోల్లంఘనమునుగూడ జరుపవలసి యుండును. స్వరాజ్యపక్షమునకును మితవాదులకును కొన్ని ముఖ్యవిషయములలోనే భేదాభిప్రాయములు కలవు. కొన్ని వత్సరములలోగా దొరతనమువారు ప్రజలు కోరిన మార్పులను చేయనిచో కాసనోల్లంఘనవాదులను జరుపవలెనని స్వరాజ్యపక్ష మువారి ఆభిప్రాయము. దొరతనమువారిలో వాగ్దానమును మాత్రమే జరుపవలెనుగాని ఎన్నటికినిగూడ కాసనోల్లంఘనా దుల నవలంబింపగూడదని మితవాదుల భావముగాన మితవాదులు పూర్తిగ స్వరాజ్యపక్షమువారితో కలసి రాజాలరు. ఈ అభి ప్రాయభేదము ప్రబలమైనది” అని మహాత్ముడు వ్రాసెను.

(ఎంగు యిండియా)

గ్వాలియరు మహారాజు అసికలు

త్రివేణిలో కలుపబడుటకై గ్వాలియరు మహారాజు యగారి స్థికలు అలహాబాదుకు వచ్చునని తెలియుచున్నది.

త్రివేణిలో కలుపుటకై ప్రయాగ (అలహాబాదు) కు తీసుకొనిపోక పూర్వము మహారాజుగారి అసికలు వారి వేసవి నివాసముగ నెవపురికి గొంపోబడును. అచ్చటనే అంత్యక్రియలు జకుగురు. (అ. ప్రె.)

త్రివేణిలో కలుపబడుటకై మహారాజువారి అసికలు 18 తేదికి ప్రయాగకువచ్చును. కలనల్ హక్సారు తనరలు రాజవాడే గాగ్ల తగినయేర్పాట్లు చేయుట కిదివరకే యిచ్చటికి వచ్చిరి. (అ. ప్రె.)

కళావంతుల వైవాహికవర్ధన సంఘము- భీమవరం

ఈ తాలూకాలో టెంపిరే ప్రశిడెంటుగారైన మ||రా||శ్రీ|| దంతులారి వారాయారాజుగారు మా సంఘము నందుగల హీనతను యెంచి దీనిని అభివృద్ధికి తేవలెనను లెలం పున పైసంఘములో కొశాధిపతిగారైన మ||రా||శ్రీ|| చెరుకూరి వీరన్నగారికి భీమవరం యూనియన్ బోర్డులో వుండుకున్న రెం నియమితస్థానములలో నొకదానిని ఇచ్చి ముమ్మలను ప్రోత్స హించినందుకు సదరు ప్రశిడెంటుగారికి మాసంఘముతరపున అనేక కృతజ్ఞతా పూర్వక వందనంబు లొనర్చుచున్నాము.

సరిదే వెంకటస్వామి (సంఘాధ్యక్షుడు)

పంజాబు శాసనసభ

సిక్కులై డీలు విడువబడెదరా?

ఫలహారా సంతరము

జూలై, 7:—ఫలహారాసంతరము శాసనసభ సమావేశమై పిదప గురుద్వారాచట్టము విషయమై సుధారకమిటిగావించిన హామీయమునకు సర్దారుగురుబక్ సింగుగారు కృతజ్ఞతను వెల్లబెట్టిరి. సిక్కుసంఘము ఉచితరీతిని గురుద్వారాచట్టమును ఉపయోగించుకొనునని ఆయన విశ్వసించుచుండెను.

నిర్వూల, ఉదాసీల మరయితరసిక్కు ఉపశాఖలను సంస్కృతీకరణచేసినదని మియాన్ మహాజాగారు హెచ్చరించిరి. ప్రబంధకమిటిపై ఫిర్యాదుగావించుట ఉచితముగాదని సభ్యులపై చెప్పెను.

సర్ జాన్ మేనార్డు:—అయ్యో, ఈ విషయ మింకను సచారణచేయబడుచున్నది.

సిక్కులై డీలను విడుదలచేయవలసిన దని మియాన్ మహాజాగారు విన్నవించిరి.

రుచిరామ్ మాహానీగారు

గురుద్వారాచట్టము ప్యాసుచేయబడినందులకు సిక్కులు హిందువులను ఆనందముకంటె తనకు కొంచెము స్వల్పముగ తక్కువఅవంచనముగలదని రుచిరామ్ మాహానీగారు బహిరి. న్యాయబుద్ధియు, రాజకీయపరిజ్ఞానమును సర్ మాల్ హోముగారు బ్రదర్శించిరి. చట్టము విషయమై బహులు, యిమర్తముగారు దీనికొనిన శ్రమకు యెల్లరును వారలకు వందనము లర్పించవలయును. గవర్నరును రాజప్రతినిధియు గురుద్వారాచట్టముపై అనుమతిహాసంసిన తక్షణమందే సిక్కులై డీలు వదిలివేయబడవలయునని రుచిరామ్ మాహానీగారు కోరిరి. ఇట్టి కోరికనే సయ్యదు మహమ్మదుసాదిక్, డా|| గోకుల్ చందనరాంగుగార్లు కోరిరి. సిక్కుల ప్రాబల్యమునకును, క్రిక్కిరిసి, నిర్భాగ్యశాశ్వమునకును మెచ్చుకొని అట్టి గుణసంపదలే విజయమునకు మార్గములని స్థాపించి. సిక్కులు హిందూమహమ్మదీయ సంఘములను బంధించు నూత్రముగ నుండవలయునని డా|| గోకుల్ చందనరాంగుగారు కోరిరి.

డాక్టరు నరాంగుగారు

సిక్కు ఉద్యమము నెడలను గురుద్వారా చట్టముయొడను హిందువులకుగల సానుభూతిని డా|| నరాంగుగారు పూన గ్రుచ్చినట్లు వివరించిరి. చట్టము విషయమై ఒడంబడికను తయారుచేయుటకు ఒకనెల పంజీత మదనమోహనమాలవ్యాగారు లాహోరునుండి గత నెలపైబరునందుఆసిరి. కొన్ని దినముల సంతరము చట్టమునందు గావించవలసిన సవరణలను హిందువులు దెప్పిరి. వారు చట్టమును ప్రతిఘటించుట కట్లు గావించలేదు. లాలాజవతిరాయిగారి సమక్షమందు సిక్కుల హిందువుల అభిప్రాయ మిచ్చుముపై నిశ్చయించబడెనని యెల్లరెరింగిన విషయమే. హిందువుల సవరణలన్నియు సిక్కులు ద్రోసివేసినను హిందువులు గురుద్వారా చట్టమును ప్యాసుచేయుటకు సిక్కులకు తోడ్పడవలయునని లాలాజవతిరాయిగారి అభిప్రాయము. సిక్కు అభిప్రాయానుసరణేని అన్ని సవరణలును సహించుకొనుచుండెను. సిక్కులు ఆమోదించిన సవరణలు మాత్రమే శాసనసభయందు ప్రతిపాదించబడెను. ఈచట్టము ఉదాసీలను సవరకరముగనుండును. కాని యీ చట్టమును వారు దైవముపై భారమువేసి ఆంగీకరింపవలయును. ఉదాసీలకు బాధకరముగ లేకుండ విశాలభావముతో చట్టము అమలుచేయుచు బెట్టవలయును. ఉదాసీలకును సిక్కులకును విశేష ప్రసంబంధముగలదు. వారల కిట్టి సంబంధము మరియొకసంఘములో లేదు. గురుద్వారా చట్టము సిక్కులచేతులందు మహాధికారములను దెల్పుచున్నది. గురువులే భావములతో నట్టి అధికారముల చెలాయించికో నట్టివ్రతుల భావపేరితులై సిక్కులు అధికారమును చలాయించెదరని డా|| గోకుల్ చందనరాంగుగారు విశ్వసించుచున్నారు. ఆనాధలను దుర్బలులకును కరణయిచ్చుట, నిరహితమును, దౌర్జన్యమును రూపుమాపుటకు గురువులధికారమును వినియోగించిరి.

సర్దారుజోధసింగుగారు

గురుద్వారాచట్టముయొక్క చిత్తప్రాతిపదికమును తయారుచేయుటకు ముఖ్యముగ పంజాబుశాసనసభ సిక్కుసభ్యులు బంపబడినదిదెల్పి గురుద్వారాచట్టమును భలపరచుచు సర్దారుజోధసింగుగారు రుదన్యసించిరి. ఎన్నుకొనబడినప్పటినుండియు శభ్యుల ప్రయత్నములన్నియుగావించిరి. కానిజనుమార్చకములుకన్పించునప్పటికి ప్రయత్నములెల్ల న్యర్థముగనుండును. తుదికు అఖిరుపరిణామమును దిక్కించుచుండెడి. గురుద్వారాచట్టము శాసనసభయందు ప్యాసుకాబడునన్నది. గురుద్వారాచట్టము విషయమునుగురించి మాత్రమే సిక్కుసభ్యులు దొరతనముతో సంబంధించిరిగాని పలుతావులందు న్యాయపరిపక్వతను వదులుకొని పరియితరనిషయములపైను సిక్కుసభ్యులు సంబ్రంధించలేదు. ఒడంబడిక గురుదినది దొరతనమును నివారించి కోరికలు గోరుట

లాభకరముగాదని సిక్కులెరుంగుదురు. సిక్కులు బాధలనుభవింపవలయు సత్యము. వారు దౌర్జన్యపాతమును యుద్ధమును సుల్పనవృత్తును బాధలుగలుగుట ఆటలో అరటిపండువంటిది. సంఘర్షణను అంత్యమొనరించు యొక సిక్కులై డీలు విడుదలచేసిన ఆవశ్యకత గలదు. శాసనసభకార్యమును దొరతన మెంతమాత్రమును ఓర్వజాలదని సిక్కుల సంగతులయందు నేర్చుకొనిన గుణపాతములలో నొకటి. కాని సిక్కుసంఘముల క్రమమైన నని దొరతనము కానించినను అది అక్రమమైన సంఘములు గావు. ఉదాసీలను యితరులను దాక్షిణ్యభావముతో జూడవలయునని డా|| గోకుల్ చందనరాంగుగారు కోరిరి. శాంతిమాతలకు గురువుల అడుగులబాడలనుబట్టి సిక్కులు నడచెదరని గోధ సింగుగారు ప్రకటించిరి. దయాంతుకరణముతో ఉదాసీలయొడ శికులు వర్తించుట వారికర్హము. తమకు వలవలసినదని భావించి గోరువరకును వేచియుండక వెంటనే సిక్కులై డీలను విడుదలచేయవలసిన దని దొరతనమునకు బోధననుగారు విన్నవించిరి. ప్రసంగమును విరమించెను.

దీర్ఘ హర్షధ్యానములు ప్రతిష్ఠనించుచుండ గురుద్వారాచట్ట ముత్తరి ప్యాసుచేయబడెను. పిమ్మట శాసనసభాధ్యక్షుడు సభ్యులను అభినందించి, గవర్నరును సర్ మాల్ హోము హైగారు సభ్యుల నుద్దేశించి గురువారమునాడు ప్రసంగించునని ప్రకటించెను.

యితరచట్టములు

సర్ జాన్ మేనార్డుగారు ప్రతిపాదించిన పంజాబు మోటారుబండ్ల పన్ను సవరణచట్టము విచారించబడి శాసన సభయందు ఆమోదింపబడెను. ఆదేశితుల సర్ ఫజల్ హుస్సేను గారిచే ప్రతిపాదించబడిన టీకాలశాసన సవరణచట్టము ఆమోదింపబడెను.

గురువారమువరకును శాసనసభ నిర్విరేయబడెను. ఆనాడు గవర్నరుగారు శాసనసభయందు ప్రసంగించెదరు. (ఆ. పే.)

* * *

పంజాబు గురుద్వారా చట్టము

పైనిరుపత్రిక వ్యాఖ్య

అలహాబాదు, జూలై 8:—అలహాబాదునుండి ప్రకటించబడు ఆంగ్లో హైద్రాబాద్ పత్రికయగు పైనిరు యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—

ఏకగ్రీనముగ పంజాబు గురుద్వారా చట్టము శాసనసభ్యులచే ఆంగీకరింపబడుట శుభసూచకము. నూతనచట్ట ప్రయోగముచే రాష్ట్రము దివ్యతల బహులుదేరిన కలలు కన్పములు అంత్యమొందునని విశ్వసించుచున్నాము. (ఆ. పే.)

లీడరుపత్రిక యామోదము

అలహాబాదు, జూలై 8:—పంజాబు ప్రజలను, ప్రభుత్వమును, ముఖ్యముగా గవర్నరును సర్ మాల్ హోములీగారిని గురుద్వారా చట్టమును శాసనసభలో ఆమోదింపజేసినందులకు లీడరుపత్రిక యభినందించుచున్నది. అకాలీయవ్యమును, సంపూర్ణమును నిష్కలంకమును మతావేము గలదని సర్ మాల్ హోములీగారు గ్రహించుకొనుట నిట్టి సత్యము చేకూరెడిదికాదు.

కలకత్తా బక్రీదు అల్లరులు

సుమారు 60 మంది హిందువులను నిర్బంధించిరి

కలకత్తా, జూలై 8:—కీడ్లరుపూర్లో బక్రీదుపండుగలో జగదమునకు కార్యకర్తలైనవారిని పట్టుకొనుటకు పోలీసువారు చాల ప్రయత్నము గావించిరి. సుమారు 60 మందిని పట్టుకొనిరి. జిల్లాకలెక్టరు, పోలీసు డిప్యూటీకమిషనరు, కొందఱు దండవాధికారులు, వాధ్యులను నుండిరి. సుమారు మూడువేలకు పైబడిన హిందువులు, సిక్కులు వరుగులుగా నిలువబెట్టబడిరి. గాయపడిన మహమ్మదీయులు తీసికొని రాబడిరి. వారిలో దొమ్మియందు పాల్గొనినవారిని మహమ్మదీయులచే నానావాలు బట్టిదచిరి. 60 మంది హిందువులను, సిక్కులను పట్టుకొనుట కారకుంట్లు పట్టెను. (ఆ. పే.)

భారతశాసనసభ

సర్ విలిచికేగారు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి

కలకత్తా, జూలై 9:—సర్ కాంధేర్ సిన్హగారిస్థానే భారతశాసనసభకు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడెనని సర్ విలిచికేగారు నిలదిరి. వీరికి పోటీగా మరియొక అభ్యర్థి లేనందున దెంగాలు యూరసియన్స్ ఎన్నికకాసము చికేగారు నెన్నుకొనబడినట్లు ప్రకటించబడెను. (ఆ. పే.)

వాతావరణస్థితి

1924 సం|| జూలై నెల 9-వ తేది గురువారము

Table with 6 columns: Location, Max Temp, Min Temp, Rainfall, Humidity, and Wind Speed. Rows include Gopalpur, Vikalp, etc.

వికాళపట్నములో 10 1/2 డి. బంపరులో 4 1/2 డి. కర్నూలులో 8 డి. మదరాసులో 5 1/2 డి. అధికముగనున్నది.

ఎస్. ఆర్. యు. సాధూలు, వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

రైలులో సినిమాలూ

బొంబాయి, జూలై 8:—రైల్వే కంపెనీవారు రైలుపనివాండ్రకు, ఉద్యోగులకు తీసుకొనిపోవుటకు నెలనెల్గుటను నేర్పటకై ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. (ఆ. పే.)

శాసనసభా బహిష్కరణవాది ఆరెస్టు చేయబడుట

రంగును, జూలై 8:—రాజకీయ నేరమునకై యు. చిత్ హాయింగ ఆమెనూర్నుబద్ధ ఆరెస్టుచేయబడెననియు పిమ్మట బామినమిద ననలీ చేయబడెననియు "రంగును" హెత్తునువిలేఖరి తంతిచేయుచున్నాడు. శాసనసభా బహిష్కరణవాదులకు చిత్ హాయింగు నాయకుడు. ఆసంఘమున కధ్యక్షుడు. (ఆ. పే.)

సర్ హర్షభు సామ్యాయులు

నచ్చేమాఘ మేళసమయమున సర్ హర్షభుసామ్యాయులు గారు తులంబయితో అష్టాభాయుత వచ్చెనని లీడరుపత్రిక చెప్పుచున్నది.

వ్యవసాయాభివృద్ధి

బొంబాయి, జూలై 8:—భూమి నెక్కవఫలవంతముగాజేసి ఫలము సమర్థవంతముగా రైతులకు ప్రోత్సహము నిచ్చుటకై వ్యవసాయములోని నూతనపద్ధతులను చెలుపుటకు జూలై 8వ తేదీ సూచించబడినది. (ఆ. పే.)

భర్తృమియరు హస్తజ్ఞులు

కలకత్తా, జూలై 8:—సర్వోచిత భావమున బిచ్చమును బిచ్చముగా నెన్నుకొనబడెనని సర్ విలిచికేగారు నిలదిరి. వీరికి పోటీగా మరియొక అభ్యర్థి లేనందున దెంగాలు యూరసియన్స్ ఎన్నికకాసము చికేగారు నెన్నుకొనబడినట్లు ప్రకటించబడెను. (ఆ. పే.)

మన తాపత్రాలు

గోల్లపూలు ఉపన్యాసములు:— డా॥ ఎస్. కె. దత్తగారు కేపు 6 గ. గోల్లపూలులో “శాసనభి యందు సాంఘిక, కార్మిక శాసనములు” గూర్చి ఉపన్యసించెదరు. డి. బి. టి. రంగాచారిగారు ఉపన్యసించెదరు. ఎల్లరు రావచ్చును.

ఉస్మానుగారు ఇల్లుమార్చుట

గొల్లపూలు బి. హనుమయ్య ఉస్మానుగారు ప్రభుత్వము హోము మెంబరుగారు బ్రాడ్వేలోని ‘హోమి మం జిల్లు’ భవనమునుండి నుంగంబాకంలో ఆదిబాసనకు (గొల్ల హి బిల్లుగారుండిన యింటి కెదురుగా) నేడుదయము నివాసము మార్చిరి.

శ్రీత్యాగబ్రహ్మ సభ:—

వైసభవారి యజమా న్యముక్రింద బహుళపంచమినాడు, నటరాజవెట్టి బాలికాపాత కాలముందు, 180 తొలుచెట్టిపిల్లలో కేపు సాయంకాలము 5-30 గంట గానసభ జరుగును. పి. ఎ. నుండరం ఆయ్యగారు ఫీడలు, దొరస్వామి అయ్యగారు మృదంగము వాయిచెదరు. అందరు దయచేయప్రార్థితులు.

రాకపోకలు:—

పి. కె. టి. లాంగుగారు న్యాయాంధి యా సంపాదకులు నేడు బొంబాయినుండి వచ్చిరి. గొల్లపూలు రాజాగారు లెఫ్. కర్నల్ మాకానవి గారు జెయిల్ల ఇన్ స్పెక్టరులు జనరలు కెప్టెన్ కాంబెలుగారు డి॥ బి॥ పి. సి. ఎతిరాజులు నాయకుగారు జె. గ్రే. కోఆపరేటివు రిజిస్ట్రారు, పోలీసు సూపర్ టెంటు వెంకట రామచంద్రయ్యగారు నేడుదయము చెన్న పురి వచ్చిరి. రైల్వేస్టేషన్ యింటి కుమారు జి. జి. సిమగారు 13 వ తేదీన చెన్న పురివచ్చి దక్షిణ ఇండియా వాణిజ్యసంఘము వారిలో కొన్ని విషయముల చర్చించెదరు.

నిన్నిక సభలు:—

కోమలేశ్వరంపేట డివిజనుకు అభ్యర్థిగా నిలచుచున్న డా॥ ఎ. లక్ష్మీపతిగారికి బలపరచుటకై కేపు సాయంకాలము 6 గ. హోమి రోడునుండి కోమలేశ్వర దేవాలయమున కెదురుగ బహిరంగసభ జరుగును. శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు మున్నగు కాలగ్రెగు నాయకు లుప న్యసించెదరు.

బుర్రా సత్యనారాయణగారు, ముత్యాలపేట, డివిజనుకు అభ్యర్థిగా నిలచుచున్న కాలగ్రెగు సభ్యుని బలపరచుటకై ము త్యాలపేట హైస్కూలున కెదురుగా కేపు సాయంకాలము 6-30 గ. బహిరంగసభ జరుగును. శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాస య్యగారు సామి వెంకటాలంబెట్టి యాకూబు హుస్సేన్ మున్న గు నాయకు లుపన్యసించెదరు.

పెరిగేగారి త్యాగరాయచెట్టి స్మారకసభ:—

ఈదిన ప్రకటించబడిన అక్షిప్రకారము సోమవారము 18వ తేదీ సాయంకాలము 5-15 గ. విక్టోరియా పబ్లిక్ హాలులో బహి రంగసభ నేర్పరచుచున్నాను మరరాసుగవర్తకుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు.

ఎస్. భవానందం పిల్ల, పెరిగే.

డి. బి. ఎస్. భవానందం పిల్ల మరణ గు పెరిగేగారి:— అశ్వత్థ, యాదినర సంహితులు చెప్పిన మేము యిప్పు చేపవ చేమన, డి. బి. జి. చెట్టి త్యాగరాయ చెట్టిగారు ఎం. ఎల్. సి. ఈరాస్ట్రోస్కోపికి అర్థశతాబ్దము కాలము పాటుబడినవారి మరణమునకై తమ విచారము డెల్లము వారి స్మారకచిహ్నము నిర్మించుటగూర్చి ఆలోచించుటకై మదరాసుపౌరుల సభ దేర్చుచున్నవలెనని కోరుచున్నాము.

ఇల్లు మనఃపూర్వకముగ

సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు, బొబ్బిలిపహారాజా, టి. హేళికాచారి పాపగలురాజా మార్లబాబ్బాళ్ళు, పి. పి. పాత్రో శివభానంబెట్టి, సి. వి. కమరసామయ్య, ఎం. వెంకట సు బ్బారావు, జేపానా, విజయపురం మహారాజా, కె. వి. రెడ్డి, బుల్లారావయ్య, ఎస్. రంగస్వామి అయ్యగారు వి. ఆర్. పుట్టపర్తి విద్యానాథగారు హంపి, ఎకో, పుట్టపర్తి, ఎల్. డి. స్వామికన్నపిల్ల, పి. కేశవశెట్టి మున్నగు వారలు.

అండమానులో మాపిళావంశము స్థాపించుట

అండమాను దీవులయందు మాపిళావంశముల కుటుంబముల గొంపోయి స్థిరనివాసులుగా నేర్పరచు యత్నముల నిరసించుచు గొల్ల హోము మెంబరు మహమ్మదు ఉస్మానుగారికి గొల్ల మహమ్మదు బాద్షాగారి నాయకత్వముక్రింద మహమ్మదీయులు కొందరు విన్నవించుకొనిరి. వివరించుటలో స్టేటుకొన్ని సభ్యులగు మహమ్మదు బాద్షాగారు, మూసా స్టేటుగారు, మహమ్మదు ఇబ్రహీముగారు పి. ఎం. పత్తుకాయగారు, బి. పాకరుగారు గలరు. వీరు నిన్ని సాయంకాలము 8-30 గంటలకు సెక్రటేరి యటులో గొల్ల ఉస్మానుగారు హెబుగారిని కలిసి విన్నవించుకొని అండమాను దీవులలో మాపిళాలకు స్థావరమేర్పరచుట వారి యైతిక సాంఘిక శాతకదార్శభ్యమునకు కారణమగుననియు అర్థకముగా యాయత్నము వలన భారత సాశనముజేయువనియు చెప్పిరి. అండమాను దీవులు కొండజాతులవారు మానీ నేరసుల నివాసముగ నుండుటచే యీ యత్నము తలపెట్టినారు. శిష్యులుకవిటీవారుగూడ అండమాను దీవులు మాన వులకు నివాస యోగ్యముగా వ ని ని ర్ సించి యుండిరి. మరియు పురుషులకు తినినంతమంది స్త్రీలులేరు. స్త్రీపురుషుల సంఖ్య 1.6 చొ॥ యుండుటచేతను, కైటిల సహజస్వభావమును బట్టియు యాయేర్పాటు యెంతమాత్రము బాగులేదు. అజ్ఞానలగు యావలసబోవు వారిని అన్యాయము జేయుట మంచిదిగాదు. కావున యాస్పీయు రద్దుజేసి, మలబా రులో మాపిళాకుటుంబముల సభిష్ఠికి ఆగనము వినియోగించ నలెనని వివరించారు కోరిరి.

గొల్ల హోము మెంబరుగారు అట్టి ప్రమాదములేమియు తిట్టిసింపుటకు అవకాశముండవనియు, అయినను యీసూచనల ప్రకారము ఇంకను వివరము తెలిసికొనియెదరనియు, ప్రభుత్వ మువా రెన్నడుయేజాతి దౌర్బల్యమునకు సహాయపడరనియు చెప్పిరి.

* * * * * ఖైదీకుటుంబముల స్వయంసము

‘మహారాజా’ యను స్త్రీమకు నేడు మదరాసు వీడిపో యింది. ఇందులో అండమానులందుండిన 25 మాపిళావైదిలు వారికుటుంబముల కొంపోవుటకై చచ్చిన వారు వారితోబాటు యితర ఖైదీకుటుంబములు మొత్తముచే 270 జనము పయన మై అండమానులకు పోయిరి ప్రభుత్వమువారు వీరికి అన్ని ప్ర యోగా సౌకర్యములను సమగూర్చిరి. వీరు 760 మైళ్లుగల అదీవు లకు వచ్చే అదివారము చేరుదురు.

వైనికోద్యోగములకు హైందవులు

హైందవయువకులను వైనికోద్యోగములందు చేరునట్లుత్సాహపాటలు కుపాయములు సూచించు యువసంఘము

సిద్ధా, జూలై 8:—తమ సామర్థ్యముగల హైందవ యువకులను వైనికోద్యోగములందు చేరుటకు పురికొల్పి సూచ నల గల్పించుటకు జనరల్ ఖైదు ప్రధానోద్యోగియగు సర్ యాల్డ్రూ స్క్రీనుగారి యన్యత్నముక్రింద గూడు యువసంఘ ములోని వ్యక్తులు నిర్ణయించబడిరి. కెప్టెను జే. బి. టెనెన్టీ, ఫీల్డోజెనెల్, సర్దారు జోగిరాజుగారు, సర్ ఆబ్దుల్ కియాను జిన్నా, డి॥ బి॥ మోహన్ రావచంద్రారావు, డా॥ జియా దుడ్డి ను అహమ్మదు, కెప్టెనుబహిరాసింగ్, ఆనరరీ కెప్టెను గల్లుగాలు ఖాను, వైనికో కార్యదర్శి యగు యెల్లెస్సు బర్దమగార్లు సభ్యులు గాగలరు. సంఘమునకు మేజరు వీ. యస్ రాసను లెవ్విగారు కార్యదర్శిగ నుండురు. తమ పక్షముతో సాలోచించి వారంగీ కరించుకో పండితమోతీలాలు సైహాగారుగూడ సంఘము నునం దుండరు. సంఘము వివరించు విషయము లేవనగా (1) కింగ్సు కమిషను యద్యోగములకు బంపు భారత యువకు లందింతకన్న సమర్థులను, యంతికంబై నెక్కువమందిని బంపు టకే మార్గము లనవశ్యమగుట (2) భారత వైనికోద్యోగము లకు, కమిషను యద్యోగములకు భారతీయులను దయాకు నేయుటకీ చేతములోనే యైతిక కళాకాలముండుట లాభమా! (3) రెండవ ప్రశ్న కమిషను సమర్థానము వచ్చునా? నాప్రజా త్నమెంత తొందరలో నెట్టి పద్ధతులపై వదులులోనికీ రావల యును, (4) భారతదేశమందు వైనికో కళాకాల నెక్కువయ్యి నది కేం డాట్టును, పూర్వోచ్చి కళాకాలకు సహకారిగ నుండవల యునా? వాటి సత్ఫలిమించి యుండవలయునా? ఈ ప్రశ్న భారతదేశమందలి యుద్యోగములకు మాత్రమే సంబంధించియుం డును. (అ. ప్రె.)

మదరాసు హైకోర్టు

అడిషనల్ జడ్జిలు 1925 ఫిబ్రవరి నెలాఖరువరకు నుండురు

ప్రభుత్వ ప్రకటన
ఉచితమండలము, జూలై 8:—మదరాసు హైకోర్టు లోని యిరువురు అడిషనల్ జడ్జిల సెలవలముంచవలెనను ప్ర శ్న సందర్భమున హైకోర్టులో బాకీపడియున్న కేసులను గురించి యొక ప్రభుత్వ ప్రకటన చేపట్టెను. 1924 సెప్టెంబరులో చాలకేసులు పరిష్కారము కాకుండ నిలిచియున్నవనియు అగ్రస్తు 1 తేదీ నాటికి 1244 ఫస్ట్ ఇన్స్ట్రుక్టును, 1880 ఒరిజినల్ నూట్లు ను నిలచియున్నవనియు, జడ్జిలలో పనియెవ్వరికిని తక్కువగుట లేదనియు హైకోర్టు జడ్జిలు ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేసిరి. మోస్టా విప్లవమువల్ల కొన్ని కేసులును 1920-23 సంవత్సరముల లో నున్న ఆర్థికపరిస్థితులవలన కొన్ని నమ్యుక్త్రోహాపుకేసులును ఉద్భవించి ఒరిజినల్ నూట్లు యెక్కువైనవని తెలంచబడినది. 1921, 1922 సంవత్సరములలో కొన్ని సెలవలవరకు హైకోర్టుకుం డవలసింత బలగములేదు. డబ్బుయిబ్బందివలన ఖాళీలు నింపబడ లేదు. 1921 జూలై నుండి నవంబరు 9 వందీ న్యాయమూర్తు లు మాత్రమే పనిచేయుచుండిరి. 1922 లో రెండుఖాళీలు నా లుగుసెలవలకు నింపబడలేదు. ఫస్ట్ ఇన్స్ట్రుక్టును ఒరిజినల్ నూట్లును దాఖలుచేయబడిన రెండుసంవత్సరముల వరకుగూడ విచారణకు రాకుండుటకే జడ్జిలు భయపడి అడిషనల్ జడ్జిల నిద్దరిని నియమించినట్లయిన బాగుండునని తెలియజేసిరి. సభా యుక్తుడగు గవర్నరుండుల కంగీరించి 1924 అక్టోబరు 20 తేది నుండి 1925 మే మొదటివరకు అడిషనల్ జడ్జిల నిద్దరిని శాం క్షనుజేసెను. 1925 మార్చిలో శాసనసభవారు హైకోర్టుకిచ్చు మొత్తములో నొకలక్షరూపాయలను తగ్గించిరి. ఇట్లు చేయు టలో నిద్దరు అడిషనల్ జడ్జిలు అనవసరమని తెలియజేయుట యే వారి యుద్దేశ్యము. పరిష్కారము కాని కేసు లెక్కువగా నుండుటం బట్టి తిరిగి విచారింపవలసినదని గవర్నరు సభకు సం దేశము నంపెను. ఈపరీక్ష జరిగే లోపల అడిషనల్ జడ్జిల కాలపరిమితి 1925 ఆగస్టు 31 తేదీవరకు జరుపబడెను. పరి ష్కారముకాని కేసు లెన్నియున్నవో విచారించి బాగుగా పరి శోధనసల్పిన పిమ్మట ఆగస్టు 31 తేదీలోగా నెన్నియో కేసు లు పరిష్కారము కావనియు ప్రజాక్షేమము కొరకై అడిష నలు జడ్జిలకాలపరిమితి నింకను జరుపవలెననియు ప్రభుత్వము వారు నిశ్చయించిరి. సివిలు జస్టిసు కమిటీవారుగూడ సక్ర మే చేపట్టచే నిరువురు అడిషనల్ జడ్జిలకాలపరిమితియు 1926 ఫిబ్రవరి నెలాఖరు వరకు జరుపునట్లు నిశ్చయించడమైనది. (అ. ప్రె.)

అభయభారతి పత్రికాసహాయార్థమై 11, 12 తేదీలను నెల్లూరు పురమండలమున గొప్పగనుర్విద్యాప్రచర్యనము కలి యుగాడ్డన ప్రాకేశర్ జి. వి. అప్పారావుగారిచే గావింప బడును.

కామకోటి పీఠము శ్రీ శంకరాచార్య స్వాములవారు (కుంభకోణం)

వ్యాసపూజను జరుపుట
శ్రీ స్వాములవారు యీ నెల 8 వ తేదీ సోమవారము నాడు రామాధుశిల్పా ఫలయంత్యుండే వ్యాసపూజను జరిపిరి. పురుకోట్ట తంబాపూరు ఉపయోగ్యారై సంస్థానముల ప్రభు త్వసల ప్రతినిధులును భూమిండ్లి దేవస్థానాధిపతులును పెక్కువందల యితరశిష్యులును వచ్చిరి. అచట శ్రీవారు రెండు సెలలుండురు. అచట కావకోటిపీఠము 60 వ స్వాములవారి బృందావనమున్నది. అగ్రామము పురుకోట్టకు 20 మైళ్లదూర మునందున్నది. తిరునాయం మీదుగా మోలారులో నవటికి వెళ్లవలెను. (భగవలేఖరి తరహాత్త.)

గోవర్ధనదాసు సురదరదాసు వైద్యకళాశాల

బొంబాయి జూలై 8:—బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయ శిష్ట సభ పురపాలక సంఘముచే నెలకొల్పబడిన నేట్ గోవర్ధనదాసు సుందరదాసు వైద్యకళాశాలకు ఖైఫ్. డి. బి. యస్ పట్టాకు 60 గురు విద్యార్థులను కేటకొకట సత్కారముతో తమ పంథ యందు కేర్పకొనిరి. (అ. ప్రె.)

వంగరాష్ట్రమున మహాత్ముని సంచారము

మొన్న మిథునాపురమును చేరెను

మిథునాపురము స్వాగతము

మొన్న 7 వ తేదీనాయంకాలము 4 గంటలకు మిథునాపురమున స్త్రీలసభలో మహాత్ముడు ఉపన్యసించెను.

స్త్రీలును పురుషులును నూలువడుకుమండగా నచటి కేగి చూచెను.

నార్తోలురాజుగారికడ ఆవరణలో వేయబడిన శమీసాలలో బహిరంగసభ జరిగినది. వేలకొలదిమంది వచ్చిరి. చాలమంది పాశ్చాత్యులు (స్త్రీలును - పురుషులును) కూడ వచ్చిరి. మొదట పాదాలపక్షమున కుమారదేవేంద్రులు ఖానుగారు సన్మానపత్రమును చదివి మహాత్మునకు సమర్పించెను.

మిథుల పురపాలకసంఘము పక్షమున పాలకసంఘాధ్యక్షుడును, జిల్లాబోర్డుపక్షమున సాస్యులుగారును సన్మానపత్రములను చదివి మహాత్మునకు సమర్పించిరి.

శాస్త్రావత్రమును చదువుటకు డి. ఎన్. సాస్యులుగారు లేవగానే, మహాత్ముడు చిరునవ్వుతో "సాస్యు! చివరకు పిల్లగూడ పట్టువడితివి" అని నుడిచెను.

స్వామివాదులలో స్థిరజలము, ముక్తియారులును వేరు వేరుగా సన్మానపత్రములను సమర్పించిరి. విభవావివాహసంఘము వారును, అసంతృప్తుల కాంగ్రెసుసంఘమువారును, జాతీయపాఠశాలవారును, జంగలమహాల సంఠాలులును, దారియాబియా శేరపాఠశాలవారును గూడ సన్మానపత్రములను సమర్పించిరి. వారిలో చాలమంది మహాత్మునకు ఖిగ్రు వస్త్రములను గూడ సమర్పించిరి.

మహాత్ముడు వారందరికిని ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు మనస్కాసము గావించెను.

"ఈ సభలో చాలమంది సన్మానపత్రములను చదువుట వలన నిదివరకే చాల ఆలస్యమైనది. గాన నేను అధికకాలము ముచ్చటించగోరను. దేశబంధుదాసుగారి ఆదేశమును రాష్ట్రపాలుల కేరిగించుటకును దాసు స్మారకనిధికి ధనమును సమకూర్చుటకును నేనిపుడు మరల సంచారమును ప్రారంభించితిని. ఇదివరకు నాకు ధనమును, బంగారు—వెండినగలును, అమూల్య వస్తువులను ఎవరైన బహుమాన మిచ్చినచో వానిని వెంటనే ఏ జోయొక దేశసేవకసంస్థకు ఇచ్చివేయుచుంటిని. నేడు నా కియ్యలవిన వెండిపల్లెములను దాసునిధి కిచ్చివేసెదను. దాసుగారు ముఖ్యముగా కోరినది గ్రామపునరుద్ధరణము. సంతాలులు మున్నగువారు స్వరాజ్యసంపాదనమున మీకు లోడ్వడవలెనని మీరు కోరుచో మీరు గ్రామములలో పనిని సక్రమముగా ప్రారంభింపవలెను. దాసుగారు శాసనసభలకు వెళ్లవలెనని కోరినమాట నిజమేగాని గ్రామపునర్నిర్మామే దాసుగారికి ప్రీయతమును, గ్రామములలో కట్టుబాటును కలిగింపవలెను. ప్రజలకు స్వరాజ్యభుజనం దాసక్రిని కలిగింపవలెను లేనిచో శాసనసభలలో పని సరిగా జరుగనేరదు." అని దాసుగారు నుడువుచుండిరి. స్వరాజ్యము లభించుటకు నూలువడుకుట ముఖ్యసాధనమని గూడ దాసుగారు నిర్ధారణగా తెలిపిరి. దేశీయలందరును గూడ అటులే లెలతురని దాసుగారుగాని నేనుగాని ఆశించియుండలేదుగాని అందరును రోజుకు కనీసము ఒక అరగంటయైన నూలువడుకుదురని మాత్రము ఆశించితిమి. నెలకు 40-50 వేల రూపాయల నార్జించుచుండిన దాసుగారే ఆ ఆదాయమును ఆ స్వామివాద్యుని వదులుకొని యెల్లప్పుడును ఖద్దరునే కట్టుచుండగా, ఇతరులుమాత్ర మటులేల చేయరని దాసుగా రాశివడిరి. హిందూమహాత్ముడియమైతిని కలిగించుటకును, ఆస్పృశ్యులకు దారిద్ర్యమును తొలగించుటకును దాసుగారు సర్వస్వమును త్యాగమొనరించిరి ఇదియే దాసుగారి ఆ దేశమును అంత్రేకాసనము నైయున్నది. దాసుగారు జీవించియున్న పురుషుల మీదిని జరుపలేకపోయినను ఇప్పుడైన మరణానంత మైన జరుపగోరవను. దాసునిధికి ధనసహాయముచేయుచు, దాసుగారి అభివృద్ధిమును భగవంతుడు కొనసాగింపజేయును గాక" అని మహాత్ముడు నుడిచెను. మహాత్ముడు 8 వ తేదీ రాత్రి మిథునాపురమునుండి బంకురాకు బయలుదేరి వెళ్లెను.

మీ పూర్వులు చెప్పిన దేమి?

స్వపరిపాలనగావలెనని నిజాతీయతను వదలవలెను

జనరాజదానగారి ఉపన్యాసము

దినన్యూజు సమాజోపాధ్యక్షుడగు శ్రీయుర సి. జనరాజదానగారు, "మన పూర్వులు చెప్పినది" అను విషయమును గురించి నిన్న సాయంత్రము గోకలేభవనమున గౌ. వేపారామేశ్వరు పంతులుగారి యధ్యక్షత్వక్రింద జరిగిన సభయందు పన్యసించుచు, భారతీయులు తమ పూర్వులు బోధించిన విషయముల మరచిపోయి విజాతీయ నాగరికమునకు దాసులగుచుండుటకు విచారమును చెప్పి, భారతీయులలో ప్రాచీన విజ్ఞానము తిరిగి సజీవమై విజృంభించునది, భారతదేశమునకు నిజమగు స్వాతంత్ర్యము లభింపజాలవని నుడిపిరి.

ఈ రోజులలో భారతదేశమంతయు, జాతీయ వికాసముకొరకు ప్రాకులాడుచున్నది. కాని జాతీయవికాసము అనగా రాజకీయ పునర్నిర్మామేనని మనపూరు కొందరు తలచుచున్నారు. మనవిషయకు పారితంత్ర్యముననుండి, వెలువడుటకు పోరాడుచున్నాము గాన ప్రస్తుతము మన జాతికి రాజకీయములు ముఖ్యమే. కాని నిజమగు రాజకీయములు అనిన మానవజాతియొక్క అభివృద్ధి కవునరమగు విషయము లన్నిటిని వర్తించును. అన్నివిషయాల జ్ఞానసంపదయు సరిగ నభివృద్ధిపందినపుడే నిజమగు రాజకీయాభివృద్ధి గలుగును.

జాతీయత అనగా నేమి?

జాతీయత అనునది చాల విచిత్రమైనది. ఈ జాతీయతయే ప్రజలందు దేశభిమానమును, ఆత్మగౌరవమును అభివృద్ధిపరచి ఆత్మతృప్తియును తృప్తిగలతనము పెంపొందించును. అదే జాతీయతయే జాత్యంతర సంగ్రామములకును, మానవజాతీయందు సార్వభౌమత్వమును కారణమగుచున్నది. జాతీయతయందు మంచితయు చెడును లెండును గలవు. ప్రజలందు అంతర్నిత్యమైయున్న మంచని వెక్కిరినివచ్చి పెంపొందించునంతవరకు మాత్రమే జాతీయత మంచినగును.

రోడ్లు, వాణిజ్యము మొదలగు వానిని అభివృద్ధిపరచినంత మాత్రమున, నది ఆదేశపు ప్రజలలోనున్న మంచి కేటలను పైకి తెచ్చుట గాదు. ప్రస్తుతము జాతీయ మొదలగు దేశము లెన్నియో జాతీయ స్వాతంత్ర్యముకొరకు పోరాడుచున్నది. కాని వారి ప్రయత్నములందు వారు గోరు జాతీయ విముక్తికి స్థిరమగు పునాదులులేవు. ఈజిప్టుదేశమునకు చాల పురాతనమున జాతీయ విజ్ఞానము గలదు. ప్రాచీన నాగరికము గలదు. కాని ప్రస్తుత ముచ్చటజాతీయ విముక్తిని గోరుచున్న విద్యావంతుల తరగతియందు తురుమ్మ స్వభావ మెక్కుడున్నది గాని, ఈజిప్టును విజ్ఞానము, స్వభావము ఎక్కువగ లేవు.

భారతదేశమునకు వేలకొలది సంవత్సరములుగా వచ్చుచున్న స్వీయ విజ్ఞానము గలదు. భారతీయులందు గూఢములైయున్న శక్తుల నన్నిటిని ఆ విజ్ఞానము వెక్కిరినివచ్చెను. మనమా విజ్ఞానమును తిరిగి సజీవమొనర్చుటకు ప్రస్తుతము ప్రయత్నము లొనర్చవలెను. అది స్వరాజ్య సంపాదనము. మనపూర్వులు విజ్ఞానమును భూమియందు లోతుగ వ్రేల్చి పాతుకొనినగాని నిజమగు జాతీయతయనునదియుండజాలదు. అంతయు లేదేశముం దెంతకాలమున్నను తోకను తృగ్మమయింపలి రమణీయప్రదేశములు, మహాకవులు, మహావీరులు, వారి సాహసకథలు మొదలగువానినే స్మరించుకొనుచు అపారగర్వమును ఆనందమును అనుభవించుచుండును. అంగదేశముకంటె చాల అధికము పురాతనమున నగు విజ్ఞానము భారతదేశమునకు గలదు. లేను దేశముకొరకును మతముకొరకును ప్రామాణ్యము నన్నింటిను మహావీరులు గలరు. అయినను వారినిగూర్చి మనకేమియు తెలియదు. మన పూర్వులు మన కెన్నియో విషయముల బోధించిరి. కాని అవి యేమియును మన వారి కిప్పుడు తెలియవు.

వారొనగిన విజ్ఞానము

మనకు మన పూర్వులొసగిన విజ్ఞానమేమి? వారు మన లొసగిన వానిలో దేవాలయము మొదటిది. "ఏకదేవత, విప్రాబహుధావంశి" అని మన పూర్వులు గమనించి నెల్లడించిరి. కొన్నివేల సంవత్సరముల తరువాత శ్రీ కృష్ణభగవాను డే సత్యమునే భగవద్గీతల ద్వారా "యే యధామాం సర్వభూ" అని నుడిచియున్నాడు. ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞానమును నింజటి సత్యమును మరే తియ్యదు ఇతరులకును గమనింపజాలకపోయిరి. మలములగుంచి మనపూర్వులమేమేమి? స్వతులనుబట్టి కలము లే

ర్వరచిరి. మనమిప్పు డాసత్యమునుండి జారి క్రింపబడిపోతిమి. ఆసత్యమునే బుద్ధదేవుడు తిరిగి లెన మరచునందు సంస్కరించి పునరుద్ధరించెను. సృష్టిపరిణామమును గురించి పాశ్చాత్యులెప్పుడెంతయో కష్టపడి గావించుచున్న పరిశోధనల ఫలితములన్నియు మన పూర్వులు విజ్ఞానగ్రంథములద్వారా వివరించిరి. సృష్టియంతయు ఒక్క వస్తువయొక్క పరిణామభేదమేనని మనపూర్వులు బోధించిన సత్యమును ఆధునిక విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞు లిప్పుడెప్పుడే గుర్తించుచున్నాడు. వైద్యశాస్త్రమునందు ఆధునికపండితు లిప్పుడెప్పుడు కనుగొనుచున్న సిద్ధాంతము లెన్నియో వేలకు పూర్వమాయుర్యేచమనందు గమనింపబడి ఆచరింపబడుచుండెను. న్యాయశాస్త్రమునందు ప్రస్తుత పాశ్చాత్య ధర్మశాస్త్రజ్ఞులు జాతిసమితియందు గూర్చిని, నిర్వచించుటకు యత్నించుచున్న అంతర్జాతీయ ధర్మశాస్త్రముల మనుస్మృతియందు వివరించబడినది. చిత్రకళయందు పాశ్చాత్యదేశముల వారితవరకును, గ్రీకుల ననుసరించి, అనయవరూప పరిపూర్తియే కళయొక్క పరమావధి యని యెంచియుండిరి. కాని వారు గూడ, ఇప్పుడెప్పు డాపద్ధతియందలి అసంపూర్ణతను గుర్తించి ప్రాచ్యపద్ధతుల ననుసరించి భావ ప్రాధాన్యమే కళయని చెరిసికొనుచున్నారు.

ప్రస్తుతపువిజాతీయత

దుస్తులయందు మన మిపుడు విజాతీయుల ననుసరించుచు, జాతీయతను గోల్పోవుచుండుట విచారకరము. సంగ్రామానంతరము అంగదేశమునందు ప్రజల దుస్తుల చొక విధముగ మార్పులు గలిగెను. వారిపుడు మెకాల్మనరుడు మాత్రమే వచ్చుచొక్కాయలను అధికముగ నుపయోగించుచున్నారు. ఇవి దాదాపు మనభోవతీలవలెను, చొక్కాయల వలెను నుండును. ప్రాచ్యదేశీయులు మనదుస్తుల ననుకరించుచుండగ నుష్ణదేశీయులమగు మానము మనదుస్తుల వలలి విజాతీయ దుస్తుల ధరించుటవివేకము, ఆఫీసులందు సిక్కులు గరిటలు పింగాణీ చేసినులు టుబ్బులు మొదలగు విదేశనస్తువులకొరకే మనము గోరుచున్నాము గాని, వానికంటె పెన్నియో లెట్లు లెక్కున అందముగ నుండు దేశీయపు గరిటలును, అరి వేణెము, పల్లెములు, పంచపాత్రలు మొదలగువానిని మనము ప్రేమించుకుండుట స్రుద్ధితనముకంటె వేరుగాదు. ఇతరదేశములం దాదాపుభావలలోని యుత్తమగ్రంథములన్నియు ప్రతిపాపునందును, చాల తక్కువ ధరలకు లభించుచుండ భారతీయుల మతగ్రంథములను వేదములు ఉపనిషత్తులు గావలసినవచ్చుచో, పాశ్చాత్యదేశీయులకు వెళ్లనలసి వచ్చుట అనమానకరము.

భారతజాతీయోద్యమము విజయమందవలె ననినచో, భారతీయులు తమపూర్వులెవ్వరో, వారి విజ్ఞానమెట్టిదో తెలిసికొనవలెను. జాతీయములగు వానిపై నభిమానమును గన్నరుపవలెను. అప్పుడే భారతదేశమునకు నిజమగు విముక్తి స్వాతంత్ర్యము లభింపగలదు.

అధ్యక్షుడు

అధ్యక్షుడు సభను పరీక్షా పరీక్షించియు, భారతదేశ ప్రాచీన విజ్ఞానమును గురించి ప్రజలందు వ్యాపించియున్న పరిచయరాహిత్యమును తీవ్రముగ ఖండించిరి. ఈదేశమున తమచరిత్ర తెలిసినవ్యారెందరుగలరు? క్రీస్తునకపూర్వము 2000 సం॥ల కాలమున రోమనం దెనరు రాజ్యముదేశీయో చెప్పగలరుగాని తమదేశము నప్పుడెవ రెలుమండికో చెప్పజాలరు. క్రీ.పూ. 1000 సం॥ కి పూర్వము అబ్రహాము ఏదోదేశములబయలించిపోయినచో చెప్పగలరు గాని, మాంధాతమొదలగు చక్రవర్తులనకో చెప్పజాలరు. అంతియగాదు. అట్టిభారతీయ చక్రవర్తులకుంజి ప్రస్తుత కాలపు భారతీయులకు తెలిసిన యెవరి నలయున్నయు పుట్టిటి పురాణము లని ద్రోషింపెదరు. మన మిట్టి స్థితిని త్వరితముగ తొలగించుకొనవలెను. మన జ్ఞానమును, మన నాగరికమును గొరలించుకొనవలసినవని భవరాజ దాసుగారు మపిరి. మీరందఱుకువారిచనువదేశము నాచరణ యందు పెట్టెధరని ఆశించుచున్నాను.

మీయాస్, సున్నీ, మహమ్మదీయుల తగాయిదా

అలహాబాదు, జూలై 8:— మంజుప్రభువుడు తుర్రా రా విషయమును మహమ్మదీయులలో మీయాస్ శాఖవారికి, సున్నీ శాఖవారికిని గల తగాయిదాలు తురుకు పరిష్కారమునకు వచ్చినవి. నిరుడు కళాశాలలో వచ్చిన తగాయిదాలను గూర్చి పిప్రూట్ల కలెక్టరును నిజుగాను నివేదించు తయారుచేసిరి. అనివేదికను జిల్లాకలెక్టరు, రెండు సంఘములవారి నాయకలుగలసి సంగ్రహించుకొని కరారి తాతెయా సుత్నము సాగుట కొకబాట వేర్పాటులకు నిశ్చయించుకొనిరి. (ఆ. ప్రె.)

నిరాశ

బర్మేశాహ్లాద ప్రభువు ప్రసంగము, అంగ దేశమునం దేశమువారికిని తృప్తిగలిగింపజేయును. పత్రికలన్నియు ఆశాభంగము జూపుచున్నవి. ఆకునకందని పోకనుపొందని ఉప వ్యాసముల గావించుటలో బర్మేశాహ్లాద ప్రభువు గారి కున్న తెలివితేటలు మరియొకరి కున్నటుల లేవు. ఒక్క విషయమునయినను వీరు ఇదమితమని తేల్చుకొనిరి. ఉపవ్యాసమునంతను పరికించు నెడల, రెండుమూడు సంగతులు తెలును. ప్రస్తుత రాజ్యాంగ సంస్కరణములను ఉపయోగించిన గాని, ముందుకుజోవుటకు విలులేదు. విచారణ సంఘమును నియమింప విలులేదు. స్వరాజ్యపక్షము వారు ప్రతిష్ఠాభవమును పూర్తిగ వదులుకొని సంపూర్ణ సహకారము సలుపవలయును. సంస్కరణ విధానములను నిర్మించువారుమాత్రము, ఆపనిలో మునిగి తేలి యాడవచ్చును. సమయము వచ్చి నప్పుడీ విధానములగూర్చి ఇండియా ప్రభుత్వము వారును విచారణసంఘమువారును యోచించెదరు. బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారు సూచించిన పద్ధతులను కాంగ్రెసుసభ్యు లామోదింపజాలరు. స్వరాజ్యము తమ జన్మస్వాతంత్ర్యమని, వారు తెలుపుచున్నారు. ఆ హక్కును వెంటనే గుర్తించి ప్రజలకోర్కెలను సఫలపరచినగాని, అశాంతి దొలగినరదు. మిత వాదుల నెంత పొగడినను, వారిడిగిన మార్పులను గావించుటకు బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారు అంగీకరింపరయిరి.

ఇట్టి ప్రసంగములు ప్రజలలో మరింత యాందోళనము గలిగించుటకప్ప వేరులాభము గలిగింపజాలవు. హిందూదేశపు ప్రాముఖ్యమును ఇండియామంత్రిగారు గుర్తించిరి. హిందూదేశము తేనిది, బ్రిటీషు సామ్రాజ్యము లేదనుట నిశ్చయము. అటులయినను, హిందూదేశమును అడుగున బడపైచుటకు కారణమేమి? హిందూదేశమును సామ్రాజ్యమున నొక స్వతంత్రభాగముగ గైకొను తలుపు గనుపించదు. అట్టిసిద్ధి భారతీయులు సహించలేకున్నారు. సంస్కరణములను నిర్వహించుటకై ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడనందుకు, స్వరాజ్యపక్షమువారిని బర్మేశాహ్లాద ప్రభువు నిందించుటలో, నిజసందర్భములను తెలుపకపోయిరి. అసహాయోద్యమము జరించుటకు గల కారణములను వీరు వివరింపరయిరి. సహకార నిరాకరణమును మొదలిడినది ప్రభుత్వము వారిగుటచే, అసహాయోద్యమము తత్ఫలముగ జరిగినది. నెడమనను ఇండియామంత్రిగారు ప్రజేచ్ఛును నెడనేర్చేడితలంపు జూపకుండుటబట్టి, స్వరాజ్యపక్షమువారు తమసంకల్పమును విడనాడు

టకు విలులేకున్నది. ఇండియామంత్రిగారు హృదయపరివర్తనమును జూపలేదు. రాజకీయ నిర్బంధితులను విడిచిపెట్టుటకు బానుకొనలేదు. బర్మేశాహ్లాద ప్రభువు ప్రసంగమువలన, పరిస్థితులు చక్కబడుటకుమారుగ మరింత విషమరూపము దాల్చుచున్నవి.

జాతీయవాదులు సంస్కరణముల నుపయోగింపనందులకు, ఇండియామంత్రిగారు నిందించెదరు గాని, వాని నుపయోగించి ప్రభుత్వకర్తవ్యమును సూచించెడి వారి సలహాల నామోదింపకున్నారు. మడ్డిమెనుకమిటి మైనారిటీ రిపోర్టును ఇండియామంత్రిగారు రంగీకరింపరని, స్పష్టమయినది. సురేంద్రనాథబెనర్జీ గారి టీవలనే, మైనారిటీ సలహాల నామోదింపవలయునని తంతినిచ్చియుండిరి. బర్మేశాహ్లాద ప్రభువు ప్రసంగము, బెనర్జీగారికి సయితము నిరాశగలిగింపకమానదు. ఇక మెజారిటీ సూచనలు నిరర్థకమని, చదువరులకు తెలిసియే యున్నది. వానినిగూర్చిమాత్రమే ఇండియామంత్రిగారు విచారించెదరటం. వీనివలన వేరులాభము లేకున్నను, ప్రతిష్ఠాభవ కవకాశములేకుండ కట్టుదిట్టములు చేయబడు ననిమాత్రము తలంపవచ్చును. జాతీయజీవితమునందు పదిసంవత్సరము లొకలెక్కయాయని యడుగుట, నిస్సారమగు వాదము. భారతీయజీవితము ఏవిధమున జూచినను నానాటికి దుర్భరమగుచుండ, స్వపరిపాలనముకొరకు వేచియుండవలెనని సలహానిచ్చుట ఎంతయసభ్యమో యూహింపవచ్చును. హిందూదేశమునకు ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వములేదనియు, జాతీయతలేదనియు తెలుపుట క్రొత్తగాకున్నను ఇండియామంత్రిగారు మరల నీప్రాతవివాదమును పైకిదెచ్చిరి.

పాశ్చాత్యరీతి జాతీయత హిందూదేశమున లేకపోవచ్చును. అట్టి జాతీయత నెవరును కోరజాలరు. కాని, హిందూదేశమున గనిపించు విభేదముల మధ్య ఐక్యతగలదనియు, దేశమునకు ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వమును జాతీయతయు గలవనియు, ప్రాజ్ఞులంగీకరించియుండిరి. సమయము వచ్చినపుడెల్ల, హిందూదేశ మొక జాతీయనియే, ప్రపంచము భావించుచున్నది. స్వపరిపాలన మొనగకుండుటకు ఏకారణమయినను సరిపోవును గాన, ఇండియామంత్రిగారిటుల ప్రసంగించుట వింతగాదు. హిందూదేశమునం దింతవరకు జాతీయత లేనియెడల, ఇకముం దెన్నడును లభింపజాలదు. స్వపరిపాలనా ప్రాప్తి కాశయే గనుపించదు. హిందూదేశమున సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము గోరెడి వారెవరును లేరని, బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారు సంతసింపనవసరములేదు. సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య పక్ష మొకటి యిదివరకేగలదు. బ్రిటీషుహృదయము మారునను నాశతో, గాంధీ దాసు మున్నగు నాయకులు యీ పక్షమునకు చేయూత నొసగకున్నను, ఇండియామంత్రి గావించెడి ప్రసంగము లీపక్షపు బలమును వృద్ధిచేయక మానవు. బ్రిటీషువారు హిందూదేశమును వదలుచో, 1765 సంవత్సరమున పరిస్థితి లెటులుండెనో యిప్పుడును అటులనే మారుననుట, బ్రిటీషుపరిపాలనమునకు గౌరవ ప్రదము గాజాలదు.

ఇండియా మంత్రిగారు తడవతడవకును ఇట్టి వాదమును ముందుకు దెచ్చుటవలన, కడచిన

నూటలరువది సంవత్సరములలో గలిగిన యభివృద్ధి యత్యల్పమని తేల్చును. ప్రజల కేకనయినను వెంటనేస్వపరిపాలనమిచ్చుట యత్యవసరముగాదా? ప్రస్తుత పరిపాలనా విధానమును మార్పుటకు, ఇండియామంత్రిగారి ప్రసంగమే ప్రబలకారణమును సూచించినది. స్వరాజ్యపక్షమువారు సంస్కరణములను భగ్నపరచుటలో, వారి యుద్దేశ్యమేమియో ఇండియా మంత్రిగారు గ్రహింపక, నూరక నిందించుట భావ్యముగాదు. దేశమునకు స్వపరిపాలనము గావలయును గాని, వ్యర్థసంస్కరణములు గావని, వారు చూపదలచిరి. పాలకులకు దూరదృష్టి యున్నచో, ప్రజాభిప్రాయ బలముతో గ్రహించి వారి కోర్కెను దీర్చియుండెడివారు. అందుకుమారుగ, బెంగాలులో ద్వంద్వప్రభుత్వ మంతరింప జేయబడెను. ఇట్టి యవకాశము నిచ్చిన సంస్కరణము లెంత శ్రేష్ఠమయినచో కనుగొనవలయునని, బర్మేశాహ్లాదగారు హెచ్చరించుట, వారి సంకుచితదృష్టికి నిదర్శనము. ఈరీతిగోనన్ని రాష్ట్రములలోను సంస్కరణములను తొలగించుటకు వీరు వెనుదీయరని దోచును.

స్వరాజ్యపక్షమువారిందుకు జంకక సంస్కరణముల నన్ని రాష్ట్రములలోను సాగకుండ జేయక మానరు. ఈమారుజరిగెడి ఎన్నికలలో స్వరాజ్యపక్షమువారు శాసనసభలలో నధికసంఖ్యలతో బ్రవేశించెదరని, బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారికి భయములేకపోలేదు. ఇప్పుడేమయిన కదలబారి నచో, స్వరాజ్యపక్ష సంకల్పము మరల బలపడుటకు, ఇండియామంత్రిగారి ప్రసంగము తోడ్పడగలదు. సంస్కరణములు వివిధ రాష్ట్రములలో నెటుల బనిచేసినో, బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారు వివరించిరి. చెన్న రాజధానియందు, సంస్కరణములకు జయముగలిగెనట. జయమెందుగలదో తెలియదు. ప్రభుత్వమునందలి రెండుభాగములును గలసి హాయియగు కుటుంబమువలె మెలగియుండవచ్చునుగాని, ప్రజలస్వాతంత్ర్యమును పెంపొందించుటకు తోడ్పడలేదని ఎల్లరంగీకరించెదరు. ఇండియామంత్రిగారి పరిగణనము నిజమని ఎంచినను, చెన్న రాజధానికి రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమును వెంటనే ప్రసాదింపవలయునని యొప్పుకొనకతప్పదు. అందుకు, ఇండియామంత్రిగారిల యంగీకరింపరు? ప్రస్తుత సంస్కరణాంతరము అపాయముతో గూడుకొనియుండుటచే, ధానినికమీదనిలిపియుంచుట పాడిగాదని, పానుగలురాజుగారుసూచించిరి. సర్ పాత్రోగారు యిట్టియభిప్రాయమునే సూచించిరి. “సంస్కరణములను నిర్వహించుటకు మనఃస్ఫూర్తిగ తలపెట్టిన మద్రాసు రాజధానిలోగూడ, ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము పూర్తిగ నవజయముగాంచెను. ఈ లోపములను సవరించుటకు, సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్య మొక్కటియే ప్రతిక్రియగ గనుపించు” నని సర్ కే. వి. రెడ్డినాయుడుగారు చెలిపిరి. మంత్రులచర్యను పొగడి, వారి సలహాలను నిరాకరించుట ఏటిన్యాయమో తెలియదు.

బొంబాయిలో మంత్రులసభి బలహీనముగ నుండెనని ఇండియామంత్రిగారు వగచుచున్నారు గాని, మంత్రులును భారత కార్యనిర్వాహకసభ్యులుగూడ సంస్కరణములను వెంటనే మార్చవలయునని గోరిన సంగతిని వీరు గుర్తింపక పోయిరి. సంయుక్తరాష్ట్రములలో, సంస్కరణములు మిత

వాదుల నయినను సంతృప్తిపడలేదని, బర్మేశాహ్లాదం రంగీకరించిరి. బీహారులో ద్వంద్వప్రభుత్వమును కొనసాగించుట దుర్లభమని, స్థానిక ప్రభుత్వమువారే యంగీకరించెదట. మధ్యరాష్ట్రములస్థితి చెలువనక్కరలేదు. అస్సాంనందు, సంస్కరణములు విఫలములయ్యెననియు, విమర్శకులకు మంత్రులు తగిన సమాధాన మియ్యజాలకపోయి రనియు, ఇండియామంత్రిగా రంగీకరించిరి. ఇట్టిసందర్భములలో ఎవరికిని బనికీరాని సంస్కరణములను, ఎవరిని యాచరింపుడని గోరెదరో తెలియదు. ఇండియా మంత్రిగారి వాదధోరణిని పరిశీలించుచో, సంస్కరణములను వెంటనే మార్చవలసిన యవసరము తప్పక గనుపించును. తాము చెప్పినవిషయములను తామే అనుసరింపకుండుట విచిత్రము. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమును మార్చుచో, లాఆర్డరు రక్షణకు భంగము కలుగుననుట కేవల మపోహదప్ప వేరుగాదు. ప్రస్తుత మమలులో నున్న లాఆర్డరు రక్షణపద్ధతి, ఏపక్షమువారిని సంతృప్తిపరచుటలేదు. సంస్కరణములనుకొనసాగించుట కేపక్షమువారును పూచీపడజాలరు. మితవాదులు స్వానుభవముచే చెలిపిన సలహాను నిరాకరించుటవలన, ఇండియా మంత్రిగారు కడపటియాశను సయితము పోద్రోలిరి. సైన్యమునందు భారతీయోద్యోగుల నియమించు విషయమున, వీరు చెలిపెడి విషయములు మిగుల నిరుత్సాహకరముగ దోచును. ఎనిమిది పట్టాలములలో భారతీయులను నియమించుటకే యిరువదియైదు సంవత్సరములకు తక్కువగాదట. ఇది యంతయు పూర్తియైనవిమ్మట గాని, మిగిలిన పట్టాలములసంగతి యోచించరు. భారతీయ సైన్యము నిర్మించబడినగాని, హిందూదేశము స్వపరిపాలనార్హత గాంచదని, బర్మేశాహ్లాద ప్రభువుగారి వాదముగుటచే, స్వపరిపాలనము జూపు మేరలో నుండజాలదు.

ఆలివియరు ప్రభువుగారు మొదట కొంతసందేహము గనుపరచుటయు, పిమ్మట కస్పర్సైటీవు మంత్రులతో నేకీభవించుటయు నిదివరకు జరుగుచుండెను. ఈమారును అటులనే జరిగెను. బర్మేశాహ్లాదప్రభుగారి ప్రసంగము వినినపిమ్మట, ఆలివియరు ప్రభువుగారికి మిగుల సంతృప్తిగలిగెను. బర్మేశాహ్లాదప్రభుగారి సదయహృదయమును, రాజనీతిని వీరెంతయు కొనియాడిరి. లేబరునాయకుల సామాన్యవైఖరి యిటులనే గన్పట్టును. హిందూదేశము విషయమై, బ్రిటీషుపక్ష ప్రముఖులందరును సామాన్యముగ నేకీభవించురు. వారి అభిప్రాయభేదములన్నియు ఎట్టెట్టులో సమసిపోవును. ఆలివియరు ప్రభువుగారి నాకర్షించినవిషయమేమి? వ్యవసాయమునకు ఇండియామంత్రిగారు ప్రోత్సాహమిచ్చెదరను వాక్యములే. వ్యవసాయము చక్కబడుట ముఖ్యమేయనినను, ఇండియామంత్రిగారు కేసెడి సాయమత్వముని ప్రజలెరుంగుదురు. వారికి స్వపరిపాలనము లభించిన, వ్యవసాయాభివృద్ధిని వారంతటవారే తేసికొనగలరు. మిలిటరీఖర్చులు తగ్గినగాని, ఏశాఖకు వెచ్చించుటకును తగిన ద్రవ్యము లభింపదు. ప్రజలదృష్టిని స్వపరిపాలనమునుండి వ్యవసాయము వంకకు మరల్చునయత్నము వ్యర్థము. బర్మేశాహ్లాదప్రభువుగారు గలుగజేసిన నిరాశ, యొకవిధముగ హిందూదేశపు మేలుకే పరిణమింపవచ్చును. అన్ని పక్షములవారును

శ్రీ లక్ష్మణరాయపన్యాసములు

జులై 11 వ తేది మొదలు 16 వ తేది వరకు, బందరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలలో జరుగును. ఎల్లరు విచ్చేయ ప్రార్థితులు

స్వప్రయత్న బలముపై నాధారపడి యుండుట శ్రేయస్కరమని గ్రహింప వలగును. మితవాదులు నిరర్థకపు పొగడ్తల కుప్పొంగక, జాతీయవాదులతో చేతులగలిపి, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధికై పాటుబడుట యత్తమము. లేనిపోని యాశల బెట్టుకొనక, ప్రతిభారతీయుడును స్వధర్మ మనుష్ఠించుటకన్నను, దేశవిముక్తికి వేరుమార్గము గనుపించదు. సమయము వచ్చినపుడు, ఇంగ్లండునం దన్ని పక్షముల వారును యొక్క విధముగనే ప్రవర్తించుచున్నారు. కలకత్తాలో స్వరాజ్యపక్ష సభయు, కాంగ్రెసు పక్షింగుకమిటీ సభయు త్వరలో గూడనున్నవి. కార్యసిద్ధికి కావలసిన సాధనల సవలంబించుట కీ సభలు నిశ్చయించునని నమ్మెదము. ఆంధ్రులు గూడ తమ కర్తవ్యమును త్వరలో నిర్ణయింప నున్నారు. గాంధీమహాత్ముడు మిడ్న పురమున ముచ్చటించుచు, తమకును దేశబంధుదాసుగారికిని గూడ గ్రామపునర్నిర్మాణము ముఖ్యమని, నూచించిరి. ఇందుకొరకై బనిచేసినగాని, భావ్యభివృద్ధికి సాధనము గనుపించదు. స్వరాజ్యనిర్మాణము ప్రజల కార్యదీక్షపై నాధారపడి యున్నదనుటకు సందియములేదు.

వివేకము

రంగుభేదచట్టమును, దక్షిణాఫ్రికా సినేటు సభవారు నిరాకరించుటలో, వివేకమును దూర దృష్టిని జూపిరి. శ్వేతనాగరికమును మలినపరచు చట్టమును నిర్మించుటచే, దక్షిణాఫ్రికా తన ప్రతిఘటన పూర్తిగ కోల్పోవును. డిప్లెట్టుగారు సయితము, చట్టమును తీవ్రముగ నెదిరించిరి. దక్షిణాఫ్రికాలో నిర్బంధపద్ధతుల నవలంబించియే తెల్లవారు తమమనోరథము నీడేర్చుకొనదలచుచో యూరపియను నాగరిక మంతరించుటయే మేలని వీరు పలికిరి. ఇల్లులుకగనే పండుగ గా లేదను సామ్యమున, నూతనచట్ట మంతరించెనని నలంప వీలులేదు. బేయర్స్ గార్డ్రోసంగము జూచిన, ప్రభుత్వమువారే తీరుననయినను యీచట్టమును శాసనముగావింప సమకట్టినటుల దోచును. సినేటుసభ వారు నిరాకరించుటచే, యీచట్టము మరల అసెంబ్లీకి పంపబడును. వారు మరల ఏని సంగీకరించుచో, బాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరును జరుగెను. ఆ సమావేశమునందు, సినేటుసభ్యులు కొలిదిమంది యే యగుటచే, చట్ట మంగీకరింపబడు ననుటకు సందియము లేదు. కాబట్టి యుగ్రన మింకను గలదు. దక్షిణాఫ్రికా తెల్ల వారు నాగరిక నామమున కర్హతజూపెదరా? ఏనంగతియు ముందుగాని తెలియదు. ఈలోపుగ దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులు తమ ఆత్మగౌరవమును రక్షించుకొనెదరు గాక!

అడిషనల్ జడ్జిలు

హైకోర్టునందు అడిషనల్ జడ్జిలను నియమించుపద్ధతి యనర్థహేతువగుచున్నది. కేసులను

త్వరితముగ శయింపలుజేయుటకు వీరినికొంతకాలము వరకు నియమించుటయు, పనిగాకబోవుటచే, వారి యుద్యోగకాలమును విస్తరింపజేయుటయు సామాన్యమగుచున్నవి. ఇందువలన, హైకోర్టు న్యాయాధిపతులు చురుకుగ బనిచేయుటకు ప్రోత్సాహము గలుగకున్నది. స్థానిక ప్రభుత్వమువారు కుంపూరకీ జడ్జిలను నియమించుపద్ధతిగూడ, న్యాయాధిపతుల స్వాతంత్ర్యమునకు తోడ్పడజాలదు. దీనిని నిలిపి వేయవలయునని, మద్రాసు శాసనసభ వారుకోరినను ప్రభుత్వమువారు 1926 సంవత్సరము ఫిబ్రవరి మాసమువరకు క్రొత్త ఏర్పాటును విస్తరింపజేసిరి. శాసనసభ తీర్మానముల నీరీతిని నిరాకరించుట విచిత్రము. ఈవిషయమై ఆందోళనము జరుగక మానదు. న్యాయనిర్వహణ పద్ధతులు మార్పు జెందుట ముఖ్యము. న్యాయాధిపతులసంఖ్యను హెచ్చుజేసినను, లాభము గలుగకున్నది. ప్రస్తుత దుస్థితికి వేరొకకారణ ముండి తీరవలయును.

రాబోవు భారతశాసనసభా సమావేశము

మహాత్ముడు యాకూబుగారు వేయదలచిన

ప్రశ్నలు

మరాఠాబాదు, జూలై 31—ముందు మాస మందు సమావేశము గానున్న భారత శాసన సభ యందు యీ దిగు నుపహరించిన ప్రశ్నలను అధికారులనడుగుటకు శాసనసభ్యుల మహాత్ముడు యాకూబుగారు ముందగ చెలియజేసిరి :—

(ఎ) లక్ష్మణపురమందు ప్రకటింపబడు హిందవ ప్రతీక యందు మొదటి పేజీలో 1925 జూను 7వ తేదీన పూలనా మహాత్ముడు యింకానుగారిచే ప్రకటింపబడిన అర్బుత్ పూరిష్ గారి లేఖను దొరతనము గమనించెనా?

(బి) కరాచీమండి గౌరవనీయులైన మాలిది మహాత్ముడు షాఫీ యం. యల్. ఎ. గారి సహితముగ మెక్కాకు పోవు యాత్రికులు నడికి వేటకు గొంపావు మేకలవలె రెండుపాదము లందును ముద్రలు జేయబడి రెండు బాయలు క్వారంటైను యందుగూర్చుండ చెల్లువారా?

(సి) యాత్రకు బోవువారలకు, ముఖ్యముగ భారత పాత్రాజ్యశాసన సభ్యులకు, యంత ఆమర్యాదగావించిన అధికారులపై దొరతన మేమి చర్య దీసికొనుటకు ఆలోచించుచున్నది?

(డి) యాత్రాత్మకమైన బోవు ప్రయాణికుల నిల్వ ఆగోగ్య పరీక్ష నిమిత్తము అగౌరవము గావించుటకు చేసిన యేర్పాట్లు మార్పులకు గొంబాయి కరాచీ యాత్రకుల ఉద్యోగకుల దొరతనము ఉత్తరముల సంపదలందున్నదా?

సింగపూరమందు నిర్మించుచు నావికాశ్రయమును గురించియు, భారతదేశ ప్రాయముపై కాబూలు సంధున్న రాయబారిని గురించియు, బావాలా హత్యకేసు విషయమునకు గూడ మరికొన్ని ప్రశ్నలను మహాత్ముడు యాకూబుగారు అడిగెదరు. (ఆ.ప్రె.)

నల్లమందు అమ్మకము

కలకత్తాలో రు 11,60,000 ల మందు సమ్ముట కలకత్తా, జూలై 31—నిన్నటిదినమున కానల్లమందు రు 11,60,000/-ల ఖరీదుగలది యమ్ముడువడినది. 250 మందు పెట్టెలమ్ముబడినవి. పెట్టెయొకటికి యెక్కువఖరీదు రు 5,190 లును తక్కువఖరీదు 4,500 రూపాయలును వచ్చినవి. (ఆ.ప్రె.)

టీన్సు పరిశ్రమకు రక్షణ మీయవలయును

టారిఫ్ బోర్డు విచారణ

కలకత్తా సాక్ష్యము

కలకత్తా, జూలై 8:— టారిఫ్ బోర్డు యెదుట యిం దీయగ టిన్సు పేటు కంపెనీ తాలూకు హెచ్చి, యాఫ్. పేటు మకా, ఎ. టి. ఫోటోక్లర్, హెచ్చి. డి. బెన్ మెండ్ గాగు నేడు సాక్షిమిచ్చిరి. టిన్సు నకు రూ 60 లనుండి రూ 104 ల వరకు నిర్దిష్టమున పన్ను హెచ్చి గావించవలయుననియు, దీని నుతియు టిన్సుపై సుంకములు గొట్టవలయుననియు సాక్షులు కోరిరి. టారిఫ్ బోర్డు గావించిన నిర్ణయముబట్టి యిట్లు కోరబడినది. టారిఫ్ బోర్డు నిర్ణయము ప్రకారము టిన్సుపై సుంకము హెచ్చింపబడినను పేట్రెక్ ఒకరూపాయకంటె అధికము గా కంపెనీకి నడుగు నచ్చుచుండును. నూటికి ముప్పదిరూపాయలు రక్షణము నొందుచున్న కంపెనీ ఇంతకంటె చక్కగ వ్యవహారము చేయబాలినంత రక్షణము గోరుట వ్యాయమానిని ప్రస్తావించుచున్నది. ఉప్పుపరిశ్రమ రక్షణకాసనము క్రింద గొప్పి ఉప్పు తరగతు లొందు రక్షణము కంటె నీ పరిశ్రమ నొందు రక్షణము అధికమైనది గావనియు, వాంటి పద్ధతి క్రింద సగటున రక్షణము పాఠ్యమైనదిగావనియు, రక్షణ కాసనము క్రింద నీయవలసిన రక్షణము యీ పరిశ్రమ యొప్పుడును పొందలేదనియు సమాధానము చెలువవలసి యున్నది. కంపెనీకిని ప్రకారముటన్ననకు రూ 104 లు రక్షణ మిచ్చినంత పరిశ్రమ పొందియంతటనది జీవించుటకు వీలగును. సుంకము మూలముగాని, వాంటి పద్ధతిగాని అట్టి సహాయము చేకూర్చినంత పరిశ్రమభివృద్ధి కొరకు మరి కొంత ధనము అడ్డావ్వు చేయవలసినదని హామీదారులనుగోరుట సబబుగాదు. ఏలయన, విదేశీయులందుండి వీలమతి చేయుచున్న టిన్సు కంపెనీ లతో జోట్టియందు చాకులకు ఆత్యధికమున రక్షణ సుంకము లును, వాహక సామగ్రియును జూపుటయు వాణిజ్యము, ఈపరిశ్రమ బాతీయాభివృద్ధికిర మైనది. టిన్సు పేటులపై సుంకము లను హెచ్చివేయవలయునని కంపెనీ వారతనమును గోరుట తోచాటు ప్రస్తుతమందు టిన్సును దయారుచేయుట కను వ్యయ భారమును సున్నితమున కంపెనీకోరెను. టిన్సునకు రూ 4100 లు టిన్సు పేట్టి ధరగ కంపెనీకి గిట్టుచున్నది. అనగా రూ 8/9 లు టిన్సు పేట్టి ధరగ నున్నది. టారిఫ్ బోర్డు ప్రకారము గ టిన్సు రూ 8/00 లు విలువ వై నూటికి రూ 15 లు సుంకము చెల్లించుట చే పేట్టికు ఏడు ఆణాల ఆరుపైసలు తగులుచుండునని, అమెరికాసంయుక్త రాజ్యములందు టిన్సు సుంకము చెల్లించకుండగనే దేశములలో విడి దిగువరిచేయవలయునని, అందుచే నిది కంపెనీవారి కిది బాల ప్రతిపాదనగా నున్నది. సంవత్సరమునకు 450 టన్నులు కంపెనీ టిన్సు ప్రయమునచున్నది. పై అంశాల ప్రకారము యీ మొత్తముపై దిగుమతి సుంకము రూ 34000 లు మాత్రమే టిన్సు మీదనుండును దీనివేసినను సరేలేక భారతదేశమందు టిన్సు వ్యయముచేయుకంపెనీలలో క్లెర్ పద్ధతియగు నీకంపెనీని పన్ను చెల్లించనక్కరలేకుండ పరిశ్రమకు గావలసిన సరకులను దిగుమతి చేసికొననిచ్చినను సరే కంపెనీకు దొరతనము మహాపకారము చేసినట్లు ఎంచువకును.

ఆనందరాజు హరిదాసుగారి సాక్ష్యము

కలకత్తా, జూలై 8:— సుప్రసిద్ధిగాంచిన యిసుపర మును ఆనందరాజు హరిదాసుగారు టారిఫ్ బోర్డుయెదుట నేటి మధ్యాహ్నము సాక్షిమిచ్చిరి. గాన్వలైజ్ చేయబడిన కేసులపై నూటికి పదిరూపాయలు సుంకమును వర్గించవలయునని సాక్షి కోరెను. (ఆ. పే.)

గుజరాతులో వ్యవసాయాభివృద్ధి

హంబాయి, జూలై 8:— గుజరాతులోని వ్యవసాయదారులు ప్రభుత్వ మువ్వల నిచ్చి సహాయము చేయుటకు నిశ్చయించిరి. తమ పొలములలో నూరులనుండి గొట్టములద్వారా పైకి నీళ్లను చెచ్చు సులభములను బెట్టవారికి ధాని దాని విలువలో నూటికి 75 శతాంశము యచ్చునిచ్చెదరు. ఈయప్పునకు మూడేండ్ల వరకు వడ్డీలేదు. ఆపైన నూటికి ఆరు రూపాయల నెలకున వడ్డీ సమూలు చేయబడును. చాలమంది రైతు లీ క్రొత్త పద్ధతి నను అభివృద్ధి. ఇంక ననేకమంది కుతూహల రున్నను, చివరికుటచే పాపానింప జాలకున్నారు. (ఆ. పే.)

రిప్పల నాయకుడు

సంజే టైముస్ పత్రికా ప్రతినిధితో సంభాషణ

తన అనుచరులను స్వయిమువారికి గల ద్వేషమునకు కారణములను రిప్పల నాయకుడగు అబ్దులు కరీముగారు సంజే టైముస్ పత్రికా ప్రతినిధికి తెలిపిరి. పత్రికా ప్రతినిధి అబ్దులు కరీముగారిని సంవర్ణించిన విధమును ఇట్లు వివరించుచున్నాడు.

నేను ప్రభుత్వమున అబ్దులు కరీముగారిని చూచినప్పుడు వారి ఎడల నాకెట్టి భయము వుట్టలేదు. వారెంతో ధైర్యసాహసములు గల మహామోధుడని తలచియుంటిని. కాని వారా విధమున ప్రభుత్వసంవర్ణనమున కనుపడలేదు. అతడు స్థూలకాయుడు. ఈగలు త్రోట్రులతప్ప వేరు ఉద్యోగములేనట్లు కనుపడెను. ఎన్నియో కష్టములకోర్చి అపాయములను సరకుగొనక స్వయిమువారి నేనలుండు ప్రదేశమునదాటి అబ్దులు కరీము యుండు ప్రదేశము చేరితిని. ఇంతవారము ఎండలో కష్టముల కోర్చి నడచిపోయినందులకు ఫలితము గ ఒకలావుపాటి మనుష్యుని చూచు భరితము మాత్రమే ఏర్పడెను గదా యని చింతించితిని. అబ్దులు కరీముగారి అనుచరుడగు హితుటిమాగారు నన్ను వాని కెరుకపరచినపుడు నా కిభావములు తోచెను.

కాని తర్వాతనే నే నీభావములను మార్చుకొంటిని. గొప్ప రేజుస్సుతో కూడిన వారి శైలిములను చూడగానే వారు సామాన్యులకారని గుర్తెరిగితిని. నన్ను గొప్పగ సన్మానించి గౌరవించెను. నేను వారి నిట్లు ప్రస్తావించితిని:—

“స్వయిమువారితో మీ రెండులకు యుద్ధము చేయుచున్నారో తెలిసికొనుటకు నేను నింతవారము వచ్చినాను. రిప్పలు ఈసమస్య ఏదైతే చూచు చున్నారో తెలిసికొన నుద్దేశించితిని. నిజముగ మీ ఉద్దేశమేమో తెలుపవలయునని కోరుచున్నాను. మీ ధైర్యసాహసములు అంగ్లేయుల కాళ్ళర్యముకలగ జేయుచున్నవి. కావున రిప్పలకు సంబంధించిన విషయములను అంగ్లేయులు శ్రద్ధతో చదివెదరు.”

అబ్దులు కరీముగారు నా ప్రశ్నకు ఈ క్రిందివిధమున ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి:— “నేను పసిబాలుడుగ నున్నపుడే సైనికశిక్ష పొందితిని. ప్రభుత్వమున కొర్రాను, గుర్రముపై సవారిచేయుట, తుపాకులు నుపయోగించుట మాత్రమే నాకు నేర్పబడెను. సాహసకృత్యము లొనర్పవలయునను ఉత్సాహము నాకు మొదటినుండి గలదు. ప్రపంచమంతయు పర్యటన మొనర్చి సంగర్భించుకొంటిని. కొంతకాలమునకు ఒక స్వయిను విశ్వవిద్యాలయమున పట్టభద్రుడనై స్వయిను సేనయందు దొక ఉద్యోగిగ నియమింపబడితిని. ఈ ఉద్యోగము నెందులకు వదలుకొంటి నో చెప్పుటనవసరము. ఏల యనిన మీరు నాస్థానమునందున్న ఏమి చేయుదురో కొంచము గమనింపుడు.”

“బందిపోటు దొంగ”

క్రికేట్ మైదానమున రైసులిగారు దారిదోపుడు దొంగయని అంగ్లేయ వార్తాపత్రికల వ్రాయుచున్నవి. నావిషయమెకాడ అంగ్లేయ పత్రిక లిట్లే వ్రాయుచున్నాడు. ఈ వార్తలు నామనస్సుకు కష్టము కలుగజేయుచున్నవి. మాకు తగిన బలమున్నదని అనుకొనుదు. జూగుగనులలో కూడిన విశ్వరథవంతమును మీదేశమును ఆక్రమింప చలచి మేము దాడిచెడలేతి మనుకొనుదు. అప్పుడు మీ దేశపురాజు సైన్యముతో మమ్ముల నెదరించిన మేము వారిని దొంగలనాయకుడని చెప్పనవచ్చునా? అట్లు మేము చెప్పిన మీ మనస్సుకు కష్టము కలుగదా? ఏమికారణమో తెలియదు. మీరు ఇట్లు కొంచమైనను వివేకములేక ప్రవర్తించుచుండురు. నేను రిప్పలనాయకుడను కదా? కావున నేను రాజును, రిప్పలు నన్ను నాయకునిగ నియమింపవచ్చు నే నీస్థానమున 5 నిమిషముల కాలమైనను ఆక్రమించుకొని యుండజాలను. నాదేశము లోపాసంపదతో కూడియున్నందున నే స్వాధీనపరముకొనవలయునని శ్వేతజాతులవారు పాటుపడుచున్నారు. 80 సంవత్సరములనుండి స్వయిమువారు మాతో యుద్ధముచేయుచున్నారు. కాని వారి కట్టిలాభము కలుగలేదు. మేమీ పర్యటించుచుండి ప్రపంచము నంతయు తిరస్కరింపగలము. ఇటీవలనే స్వయిను ప్రభుత్వమువారు నాకోక తుది సంజేతముపెరి. ఇరువురుకల భేదములను సరసముగ పరిష్కరించుకొనుటకై ఒక ప్రతినిధుల సమావేశము జరుప స్వయిను ప్రభుత్వమువారు ద్వేషించుచున్నారనియు స్వయిమువారి అభిప్రాయములను నేను అంగీకరింపకున్న నన్ను వారు అణచివేయుదురనియు సంజేత ముంపబడినది. ఈ 80 సంవత్సరములు వారు నన్ను అణచవలయుననియే ప్రయత్నించుచుండిరి. స్వయిమువారి పట్టుబోవమును చూచి ఇంగ్లీషువారే మనుకొనెదరోగాని మాకు

మాత్రము ఈ సంజేతము నవ్వును కలిగించినది. అడవాల్లు పిల్లవాల్లు ఈమాట చెప్పుకొని నవ్వుకొనుచుండురు.

“ఇంగ్లీషువారు అమెరికావారు ధనమును తెచ్చువారుగ టచే వారిని మేము గౌరవముతో ఆదరించెదము. వారు ఎట్టి ఆయుధములను చూపక వచ్చుచు పోవుచుండురు. కాని స్వయిను వారు మాకు శతృవులు వారు తిరస్కరింప తగినవారు. ఏల యనిన మా పైనికులను చూడగానే స్వయినువారు పరిగెత్తిపోయెదరు. 150000 స్వయిను పైనికులు 15000 రిప్పలతో నోడించి 20000 మందిని క్లౌడింగ పట్టితిని. వాయువిమానముల సహాయముతో నన్ను ఓడిగొట్టి స్వయినువారు యత్నించుచున్నారు. నాప్రధానకార్యస్థానమును ఆజాదీరును ధ్వంసముచేయు నుద్దేశించుచున్నారు. నేను ధూమిలోపల యున్నాను. కావున వాయువిమానములు నన్ను బాధింపవు. ఇకను సమద్రమునుండి పెద్దతుపాకులతో నాప్రధానకార్యస్థాన మను ఆజాదీరును ధ్వంసముచేయ స్వయినువారు తలచినవారికే గొప్పనష్టము కలగను. నాప్రధానకార్యస్థానమునకు ముందు గ స్వయిను సేననుండి నేను పట్టిన ఖైదీలున్నారు. కావున ఆజాదీరు ధ్వంసముగలుకు పూర్వము స్వయినువారు తమ తోడి దేశీయులను వేలకొలదిమందిని చంపవలసి యుండును.

“స్వయిమువారి కీ విషయములు తెలియను. లేకున్న వారి ప్రయత్నములు ఇంతకు ముందే చేసియుండెడివారు. వారిపై సైనికులు గురితప్పనివారు. సైనికులు ధరించిన వాయువిమానములందుండువారికి గుర్తుతెలియదు. ఇటీవల నా పైనికులు ఎట్టి అపాయము చెందక వాయువిమానములందుండు వారిని కాల్చి విమానములను ధ్వంసము చేసిరి. మమ్ములను వాయువిమానములతో అంత మొందించుట అసాధ్యమైనపని. ఏలయనిన రిప్పలు ఎచ్చటచూచినను వెదచచ్చినట్లుండెదరు. ఒక్కొక్కరిని చంపుటకు ఒక్కొక్క వాయువిమానము కావలసి యుండును. నాకు 160000 మంది సైనికులున్నారు. ఇప్పటికి 60000 మందిని మాత్రమే ఉపయోగింపవలసిన అవసరమేర్పడినది. వర్ష కాలము ప్రారంభమైన యుద్ధము సలుపుటకే వీలుండదు. అప్పుడు నా సైనికులు కొంత విశ్రాంతి గొని మరల యుద్ధమునకు పంపింపబడె యుండుగలరు.”

అబ్దులు కరీముగారి పట్టుదలకు ఒక నివర్తనమును చెప్పి ఈవ్యాసమును ముగించెదను. స్వయిమువారి వాయువిమానముల నాలుగింటిని రిప్పలు పట్టుకొనిరి. ఎంతయోకష్టముతో ఆ విమానములను అబ్దులు కరీముగారి ప్రధానకార్యస్థానమునకు తీసికొనివచ్చిరి. అబ్దులు కరీము ఇంజనీయరులు వాటిని పెదురుబొంగులతోను, త్రాళ్లతోను కట్టి కొంతవరకు రిపేరుచేసిరి. కాని వివేకపు ఇంజనీయరులు ఆవిమానములు చూచి అవిచక్కగ పనిచేయజాలవని చెప్పిరి.

“రేపటిదినము ఈ వాయు విమానపై నా సైనికులు స్వయిను వాయు విమానకుల నెదరింపవలయునని ఉత్తరువు లిచ్చి యున్నారు. రేపు అట్లు జరుగవలయును”. మరుసటిదినము అట్లే జరిగెను.

తోక చుక్క

విదేండ్లకు మరల వచ్చెను

‘టైముస్’ (లండను) పత్రిక జ్యోతిషవిశేషి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— కోపస్థాగను జ్యోతిషాలయము నుండి వచ్చిన వార్తలవలన యీవత్సరము రావలసియుండిన తోక చుక్క జూలై 11 వ తేదీన గోచరించుట్లు తెలియు చున్నది. మిలూనునందు బ్రీరా ఆబ్జర్వేటరీలో టెంపెలుగారు ప్రభుత్వమున కనిపెట్టిన తోకచుక్కలలో రెండవది యిది. ఇది పడి సారులు రావలసియుండెను. ఇప్పుడు ఏడవసారి అగుపడినది. క్రిందటివారు 1920 సం॥ మే నెంబరు మాసములలో సగుపడెను. అప్పుడు 9 లేక 10 మాగ్నిట్యూడు కన్న యెక్కువ కాంతి గలిగి యుండలేదు. ఇప్పుడు తెలిసిన సమాచారమును బట్టి ప్రస్తుత మది ఈ క్షేత్రలనుకు కొంచెము దక్షిణముగ నున్నది. ఇది తూర్పు దక్షిణములుగా బోవుచున్నది. అగస్టులో సూర్యగోళమునకు దగ్గర స్థానమును దాటిపోవును. ఇప్పుడు 12 మాగ్నిట్యూడుల కాంతి కలిగియున్నది. యిక ముందు హెచ్చు కావచ్చును. 1899 సం॥ వచ్చినపుడు 15 మాగ్నిట్యూడు లుండెను.

కలకత్తా ప్రధాన వ్యాయమాని

సిమ్లా జూలై 8:— వ్యాయమాని యాన్. ఆర్. చటర్జీ గారు కలకత్తా ప్రధాన వ్యాయమానిగ నెలపు దీనుకొనిన సర్ లాస్సలటు సాంజునుగారి బతులు అగస్టు 27 వ తేదీన వరకు పనిసేయుదురు. (ఆ. పే.)

బర్మను మౌదు ప్రకటనము

భారత ప్రభుత్వ నిర్దేశ విషయము

నిర్దేశ మే మి యు గా లేదు

వివిధ రాష్ట్రముల స్థితి గతులు

నిన్న ప్రభుత్వసభలో బర్మను మౌదు ప్రభుత్వ ఆర్థిక వివర ప్రభుత్వ ప్రభుత్వ ప్రభుత్వ గావించిన ప్రకటన సారాంశమును బ్రచురించియుంటిమి. సేను సంపూర్ణవాచకమును బ్రచురించుచున్నాము:-

ప్రభుత్వలారా, ఇప్పటికి రి మాసములనుండియును సేను యీ ప్రధానోద్దేశమును యీ సభయందును కామన్వేషణలోను నిర్వహించుటకు మీరు తగినంత సహాయమును జూపినందులకు కృతజ్ఞతను తెలుపుట ప్రభుత్వమున నాధర్మమైయున్నది. ఈ విషయమున తన పేర మీకు ప్రభుత్వ కంపెనీలను వదిలివేసిన ఆర్థిక యారు ప్రభుత్వమును యింతటి సహాయమును గనుపరచిన కామన్వేషణవారికిగూడ సేను కృతజ్ఞుడను. రెండు సభలందును యీ విషయమున మంచి నిగ్రహమును గనపరచిన మాత్రము సేను జైవ్యులయును.

భారత ప్రభుత్వ బాధ్యత చాల విస్తారమైనది. తత్సంబంధములకు సమస్యలు క్రొత్త క్రొత్తవియు క్లిష్టములు నైనవి. అందుచేత యెంత సులభగ్రాహ్యమైన నైతికతను జేయువారైనను యెన్నియో మాసములు నిరంతరకృషి జేసినగాని ప్రయోజనకరముగ పనిజేయుజాలరు. ఇంతకాలమును నన్నీ సభవారు ఆలోచించుకొనుటకు వదిలివేసిన కాలమును సేను యే మాత్రమును వృధజేయలేదని నమ్మెదను.

సేను స. మ. య. మ. న. భారత పరిశీలకుల పరిశీలించుటకు ప్రయత్నించి చూచెదను. ఇందు ఆర్థిక, వాణిజ్య, రాజకీయ పరిశీలకులను విచారింపవలసియున్నది. వీని యన్నిటిని ఒక్కటొక్కటిగా పరిశీలించెదను.

సేను మాట్లాడుటలైన విషయములలో ఒక్కదానిని గూర్చి, అదియును ముఖ్యమైన విషయము, యీ దేశములోను భారతదేశమందుగూడ అపొక్రిఫా వ్యాపించియున్నవని సేను ముందు తెలుపవలయును. సేనును రాజప్రతినిధియు నైతిక నిర్ణయముల గావించితిమను విషయమై యెన్నెన్నియో ఆలోచనలు బయటపడినవి. ఇంతవరకెట్టి నిర్ణయములను గావించలేదు గావించ వీలులేదు. సేనును రిడింగు ప్రభుత్వముజేసిన చర్యల సేరింగిన కాబినెట్టుయినను యెట్టి నిర్ణయమును గాంచలేదు. మాంటాగు షెయ్యుఫర్డు విధానము ప్రభుత్వమువారికి బాగా దెలియును. అందుచేత ముందు కొన్ని అవసరమైనపనులు జేసినగాని యెన్నియముల మాటయైనను ఆలోచించ సాధ్యముగాదు. ఇచట జరిగిన చర్యలన్నియును యిప్పుడు భారత ప్రభుత్వాధికారిగనుండు నామిత్రము లిటును ప్రభుత్వము తెలుపబడియే యున్నవి. ఎంతవరకు యేదేవియును చర్యలు జరిగినో ఆవిషయము లన్నియు పూర్వగ్రహించుట ఆయనకు దెలియును. ఈ విషయములు ఆయనకు తెలుపకుండు సుచలకపోతిమి. అందలి బాధ్యతవలన ఆయనకుగాని ఆయన ప్రభుత్వమునకుగాని యేదేవిమైన తాకిడి యుండదని సేను స్పష్టముగ దెలియి. కాని యేదేవిమైన నిర్ణయమునుగాని గాంచుటకుమందు భారత శాసనసభతో సంప్రతించి యేమి చెప్పెనో కనుగొనవలసి యుండును. మేముముఖ్యమని యీ మాట్యనే సృష్టించిన శాసనసభయొక్క అభిప్రాయములను తెలుసుకొనకుండు యెట్టి నిర్ణయమును గావించుటగాని ప్రకటించుటగాని యనుకొనజాలము. కాబట్టి సేనీరోజున యెట్టి నిర్ణయములనుగూర్చిగాని ప్రకటించు నుద్దేశ్యముతో రాలేదు.

ఆర్థిక పరిశీలకులు

రాజప్రతినిధికిని నాకును జరిగిన చర్చల ఫలితమును పార్లమెంటు తెలుసుకొన వలయునని యున్న కారణము సేను నిరోధించజాలను. సేను యిప్పుడు పార్లమెంటులో మాట్లాడుటలకుమీరిన విషయము రి మాసములనుండియును యీ ఉద్దేశ్యమును సహించిన మీద నామానమునకు నట్టి విషయములను మాత్రము తెలుపుటయే యని చెప్పుచున్నాను. ప్రభుత్వమున భారతదేశముయొక్క ఆర్థిక పరిశీలనగూర్చి చెప్పెదను. మొత్తము మీద నిది స్పష్టికరముగ నున్నదనియే చెప్పుటకు సంతోషముగనున్నది. ఇందులకు కారణము మిట్టరీ వ్యయమునకును ఖర్చు తగ్గుటయు కష్టమైన ఆదాయము యొక్క చుట్టయొ యిదివరలో విరోధులకు నున్నవారి ఓడలను అమ్ముటవలన వచ్చిన డబ్బును గావించుచున్నది. బడ్జెటులో పేర్కొనిన 824 లక్షల రూపాయలలోను 264 లక్షల రూపాయలు ప్రతి సంవత్సరమును మిగులునని అంచనా వేయబడెను. ఇందు 240 లక్షలను ప్రభుత్వమువారు రాష్ట్రీయ కష్టముల క్రింద నిచ్చిన నొప్పుకొనిరి. ఇప్పటికి రెండు సంవత్సరములనుండి

యును ప్రభుత్వమువారు ఇంచితపు కమిటీ గావించిన మాసముల సేను స. రి. చు. మ. డి. సి. విలు కాల విషయమున గావించిన సలహాన్నియు ఆచరణలో తెల్పబడినవి. మిట్టరీ కాఖయందు తగ్గించిన ఖర్చులు కమిటీ జేసిన సలహా ప్రకారమే సరిపాటును. ఇంచితపు ప్రభుత్వ కమిటీ కష్టములకు నుండి గావించిన సేవకు యీ దేశమును ప్రభుత్వసభయొక్క కృతజ్ఞతను తెలుపుచున్నాను. 1920-21 లో వర్తకములో వచ్చిన నష్టము 78 కోట్లును 1924-25 లో 150 కోట్లు నిలచుకొన పరిణమించెను. ఇది చాలాగొప్ప విశేషమని చెప్పవలయును.

వ్యవసాయస్థితి

భారతదేశముయొక్క శాంతి స్థితిగతులగూర్చి పరిశీలించునపుడు వ్యవసాయమునుగూర్చి ముఖ్యముగ జైవ్యులసి యుండును. గ్రేటు బ్రిటనుకును, భారతదేశమునకును వృత్తియం దివిషయమున గొప్ప భేదము గాన్పించును. గ్రేటు బ్రిటనులో ప్రజలు పట్టణములలో గుమిగూడియుండ భారతదేశమునందు పల్లెలలో నచ్చుటచుట్ట నుండురు. ఇంగ్లాండు వేల్పులలో నూటికి 80 మంది పట్టణములలో నుండురు. భారతదేశములో నూటికి 80 మంది గ్రామములలో నుండురు. నాకివిషయములగూర్చి యెక్కువగా దెలియక పోయినను భారతదేశము వ్యవసాయము ద్వారా యెక్కువ పండించి తేమాభివృద్ధిగాంచగల్గునని చెప్పవచ్చును. వ్యవసాయకాళు ఋతుముల నిచ్చుయు, ఇరిగేషను వనరులు జేసియు, కాన్వ్రీయబోధజేయు చాలపని జేయుచుండెను. సంస్కర్తకు గల కష్టములు నాకు దెలియకపోలేదు. ఒక్కొక్క భూమిని యెంతమందియో పంపకొనియు, క్రొత్త క్రొత్త పద్ధతులను ప్రవేశపెట్టు పనిజేయుట కష్టములేయు మార్గముగ నుండుటవలన సంస్కర్తకు కష్టము గల్గును. ఇట్టి వెన్నెక కష్టములన్నను భారతదేశము వ్యవసాయ రాజ్యముని గుర్తించిన యెడల ఆమాటమును భాగ్యము జేపరగలదని సేను చెప్పగలను. ఈకాళు ప్రజాయత్రము మీకు ప్రభుత్వము దెలియును. అందుచేత సేవిషయమున సంవత్సరముగ నెక్కువపనులను జేయుటకు ప్రయత్నించుట సులభముగాదు. కాని యీ విషయమై సేనును రాజప్రతినిధియు బాగా చర్చించితిమి. సేను ఉద్దేశ్యమునందున్న కాలమున యీ వ్యవసాయ కాళును ప్రోద్బలముజేసి బాగా యభివృద్ధి జేయగలమని నమ్మెదను.

నూతన సంస్కరణములు

భారతదేశ రాజకీయ పరిశీలకులగూర్చి తెల్పెదను. ఇందు నాకును రిడింగు ప్రభుత్వమును జరిగిన చర్చలను గమనించి చెప్పుట లెట్లయిదును. 1919 లో ధైర్యముతో మంచి గొప్పపరీక్ష ప్రారంభింపబడెను. యుద్ధ మైన పిదప సాంకేతిక వాతావరణములో నది ప్రారంభమయ్యెను. ఈపరీక్ష యందది యెంత సవజయముగాంచెనో అందులకు ఆర్థికసంఘము జయముగాంచిన చోట ప్రశంసయు అందయును మాంటాగుగారిదే. ఆయన కకాలమరణము సంభవించెను. సేనప్పడాయన విధానము బలపరచినను యెక్కువ ఉత్సాహములేకున్నప్పటిని, ముప్పుడాయన చనిపోయిన పిదప ఆయన ధైర్యదర్శము కొనియాడుచు ప్రశంసించుచున్నాను. ఆయన భారతదేశమునకు నిజమైన మిత్రము. ఆయన నాదేశము మరచిపోజాలరు. 1919 శాసనము ఒకపరీక్షయే. భారతదేశమున మనల నెదుర్కొనిన సమస్యలు ప్రశంసములో సేనీదేశమునకు గాని కలుగలేదు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములోనున్న 44 కోట్ల జనులలోను 82 కోట్లు భారతీయులై యున్నారు.

భారతదేశము సామ్రాజ్య ప్రాముఖ్యము

సామ్రాజ్యమునుండి భారతదేశము పోయినయెడల విస్తీర్ణములో 18250000 చదరపు మైళ్ళనుండి 11500000 చదరపు మైళ్ళు తగ్గిపోవును. మన సమస్య చాల క్లిష్టముగ నుండెను. ప్రాచ్యదేశపు జనల మనస్సును పాశ్చాత్యులకు సరిపాటునటుల జేయుటలేదా, మీరు మరెయ్యకవిధముగ జెప్పగోరు నెడల సాశ్చాత్యుల పనస్సును ప్రాచ్యదేశీయులకు పరిపడునటుని చేయుట యే యిప్పుడు జరుగవలసిన పని. ఇట్టివిభాగము చరిత్రలో నెక్కడను గానరాదు. భారత దేశములో బ్రిటిషు జాతి ప్రవేశించినపుడు యీ మహాదేశము స్వతంత్ర దేశముగ నుండు భాగ్యము మాటయేలేకుండెను. అంతయు విచ్చిత్ర యుండెను. విశ్వమంతటను సురక్షితంబుగా యెను. 1746 లో భారత దేశమునందు బ్రిటనుకును ప్రాంసు

కును యుద్ధము ప్రారంభమయ్యెను. దానినుండి తెలుపజే 1765 లో ఆసియా భండమునందు ప్రాముఖ్యమును పూర్తిగ వహించితిమి. భారతదేశమునందు 82 కోట్లమంది జనులుండి 9 పెద్ద వలసలుండి 180 భాషలు మాట్లాడుచోట్లు యిదివరకు కతాబ్రులులోనేయే తప్పులు జరిగినను మేము మాత్రము పాలనా బాధ్యతనే మాత్రమును అభివ్యాసముతో నుండలేదని చెప్పగలము. ప్రపంచములోని క్షాత్రులకు నందు క్షాత్ర ప్రవాహము ననుసరించి తనకుకూలముగనుండుటకే రెండు సభలను మాంటాగు షెయ్యుఫర్డు విధానమును ప్రవేశపెట్టి పరీక్షించుట కంగీకరించెను.

భారత ప్రభుత్వ శాసనము

1919 భారత ప్రభుత్వ శాసనములనసేమి జరిగినో మనమును యితరులునుగూడ స్పష్టముగ తెలుసుకొనవలసియున్నది. దానియొక్క ఆచరణదేశములేవియో శాసనముయొక్క శీతకలోనే మారునదనియు, పరీక్ష మాత్రమనియు తెలుపబడినది. ఆశీతకలోని వచనములను మీకు జ్ఞాపకముజేయుటలో కాలపరణము జేయుచున్నానని సేను దలంపను. మా భారత విధానమును విమర్శించు వారును, సేను చర్చించు భారతపరిశీలకులను తెలుసుకొన గోరువారును ఆశీతకయొక్క వచనములను మనస్సులో నుంచుకొనవలయును. (ఈ సందర్భమున బర్మను మౌదు ప్రభుత్వ 1919 భారత ప్రభుత్వ శాసన పీఠికనంత ను చదివెను.) ఈమాటలయందు దెప్పినవిషయము ప్రభుత్వ నిర్మాణమును పార్లమెంటు అంగీకరించెనని దెలియగలదు. భారతదేశములో మనలను విమర్శించువారినిబట్టియు, వారి కేమైన నేర్పవలసియున్నను అచ్చటచ్చటనేమైన మార్పు జేసిన చేయవలసియుండును. కాని భారతదేశములో మనస్థితి యిప్పటికిని యెప్పటికిని గూడ ఆశీతకలోనే లుపబడియున్నది. సహాయము కాంతియు లేకుండ జేయు పన్నాగములకు లోనై మనము అన్యథా బోగూడదు.

మీసేన అభివృద్ధి గావలెన్న హింస దౌర్భాగ్యమునలన సేమియునులాభములేదు. కాని భారతదేశములో నిసంస్కరణము లెటుల స్వీకరింపబడెనో ఆవిషయమును గూర్చి భారత ప్రభుత్వమును యితరుల ప్రభుత్వముతో అనిమేషము ప్రారంభమునండియును సమరసముగ నాలోచించుట ముఖ్యమైనధర్మమై యుండెను. విజ్ఞాలు యెప్పుడును రోజులు లెక్కపెట్టుకొనరు. ఆరోజులే వారికిలోనై యుండును. స్పష్టముగ నభివృద్ధిజేయుట కవకాశము గాన్పించునపుడు యింకను పూర్తిగా గాన్పించకుండును. అప్పుడు రాయలకవిమను నియమించులేదని తొందర జేయవలెనని జాగ్రత్తగనుండు రాజనీతిజ్ఞుడే సలహా నిచ్చి యుండవచ్చును.

భారతదేశములో మంచి కట్టుదిట్టములతో నిర్మింపబడి పనిజేయుచున్న పక్షము అనుసరించుచున్న యెత్తులన్నియును విప్లవోద్యమము నెక్కువజేయుటకే నుద్దేశించినయెడల యేమాత్రమును సంతోషముండెడిది కాదని సేను స్పష్టముగ జెప్పగోరెదను. ఒక నిర్మాణము జూపబడెను. అధికలోపము లెట్లున్నను దానివలన రాజకీయ మనస్సులైన వారికి ముఖ్యవిషయకాళ మొసంగబడెను. 'రాజకీయ మనస్సుల'ను పదమును భారతీయుల విషయమున వర్తింపజేయుట నాకష్టములేదు. ఈ అవకాశము గల్గినపుడు పురాతన ప్రాచ్యచారములను సిద్ధాంతములను పాశ్చాత్య ఆచారములతో జేర్చి సహకారములతో పనిజేసి యుండవలసింది. శత్రుత్వా మేంపరకు విస్తరింప జనకాళము గలదో అంతవరకు యెవరైన గొప్పనాయకుడైన వాడు జేసి యుండిన యెట్లుండెడినో అనుకొనువారము. ఈపనికే తగిన నాయకుడెవడును ముందుకే రాలేదు. వస్తునన్ని ప్రతికూలముగ నుండువారే యెక్కువజుట్టినను యెదుర్కొనిరి. 'మాకు కావలసినంత యియ్యలేదు. పోనీ యిచ్చినదానిని బాగా ఉపయోగించి యెక్కువకు తీసుకుమని జూపించెదము' అన్న వా రొక్కరు గురెర. అట్టి భావమును గనుపరచినయెడల యొక్కముగను, ఆచరణయుగము సరసముగ నుండెడిది. యుగ ప్రఖ్యాతిగాంచి కాళ్ళెముగనున్న ప్రాచ్యదేశమునను 10 యేండ్లు ఒకలెక్కయో వా విమర్శకు అమరి యొక దానిని బోయిరి. నూ ప్రభుత్వ నిర్మాణముతో మాళేయయు పనిలేదు. అనివారనిరి. మామూలుగా నున్న మాటల ప్రకారము 'భూరు, తూర్పు' పడమ, పడమర, రెండును యెప్పటికిని కలవవు' అన్నిటూగా వారుజెప్పిరి.

ఈరెండు దేశములకును కలయిక అనంబధకుగను చిత్రుగనున్నను ఒకదేశమునుండి మరెయ్యకటి చేర్చుకొనవలసి యున్నది. చాలగలనను విషయమును వారు లక్ష్యము జేయలేనయి చాల కష్టపడినయియున్నను దలంచెను. భారతదేశముయొక్క ఆళ రాగరకత వాఖ్యయు, తివరత్యయు రిధి యెన్నింటియందును ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము గలదు. పాశ్చాత్యదేశము అంతవరకు పోలేదు. అయితే అంగ్లో సాక్షుల బాధియొక్క గుణవిశేషములన్నను ప్రపంచ రాజకీయ విజ్ఞానమునందుండెను పీఠిక నూ

యజ్ఞాదు గూర్చును నుండువారికి లేని నుండును లభ్యమైనది. సామాన్యతః ఆలోచించి చూచినయెడల భారతదేశమునందును ప్రేమ ప్రభుత్వమునందును ఉన్నతభావములు గలవారు ఒకేపక్షి విదనాలోచించి యుండువలెను. భారతదేశ మొక్కటిగ మాట్లాడుట యొక అసహ్యముగ నుండునో అంత అసహ్యముగ నుండును. ఇప్పటికి కొద్దిసంఖ్యలోనుండియును మనకు కష్టములను గలుగజేసిన జాతీయభావ మనునది జాతీయ భారతదేశము కొరకు హక్కులపై నాధారపడియున్నది. అట్టిదేశము మరియొకటిలేదని భవిష్యత్తే తెలుపగలదు.

హిందూమహమ్మదీయ విభేదములు

భారతదేశములో జాతిమత విభేదములు యెక్కువ అంతా దేశము కారణమగుచున్నవి. 7 కోట్లమంది మహమ్మదీయులు హిందూజాతినుండి వేరుగనున్నారు. ఈ విభేదములందు మన మేమాత్రమును జోక్యము గలుగజేసికొన కుంటిమి. లేవు మనము భారతదేశమును విడిచిపోయిన యెడల వెంటనే హిందువులకును మహమ్మదీయులకును మధ్య పెద్ద అల్లరిపోరాటము జరుగగలదు. భారతదేశపు సరిహద్దులలో ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ప్రాంతములలోనున్న 80 లక్షలమందిగలరు. వానివలనగూడ భయమున్నది. పరిస్థితు లిట్లుండుట వలన నేను నూచించిన విషయగతే తప్పక జరుగగలదు.

బ్రిటిషువారు పూర్తిగ పోవుట!

భారతదేశములో మాకు ప్రతికూలముగ నుండువారు మనస్సులలో యేమనుకొనుచుండునని నేను మనస్సులో నాందోళన పడుచుండెడివాడను. వారిఅభిప్రాయమును సమంజస బుద్ధి తోనే నేను తెలుసుకొన ప్రయత్నించితిని. బ్రిటిషు సైన్యములను ఇండియానుండి త్వరలో తొలగింపవలెనని వారు కోరెదరా యని యడిగితిని. అట్టి మాగ్గమును ఒక్కరును జెప్పలేదు. భారతదేశములో నేపక్ష నాయకుడుగాని 'మాకు' బాధ్యతను పూర్తిగ నిర్ణయించి, భారతదేశమునుండి బ్రిటిషు సైన్యమును తొలగించుట కొప్పుకొందుము' అని చెప్పియుండలేదు. అట్టివా రెక్కడను గానినవలెదు. ఉన్న యెడల వారిపై నాగౌరవము తగ్గిపోవును. ఈవిషయమై నేను అనేకచోట్ల అభిప్రాయములు తెలిపికొనియే యానిర్ణయమును గాంచితిని.

భారతీయులకే నచ్చము!

భారతదేశమునందు మనకు గల బాధ్యతను లేక్షణము విదనాదుకొనినయెడల ఆదేశమునకే గొప్పపట్టు గలుగును. ముండిమాటలను జెప్పి మాంటాగూ మెన్షన్లకు సంస్కరణములు యొకసవరకు ఫలించినవో వివరించెదను. నే నెప్పుడూ సంస్కరణములను సంపూర్ణముగ నంగీకరించెదను. ప్రభుత్వమున యీసంస్కరణముల వలన లాభముండునా యని నామట్టుకు నాకు కొన్ని సందేహము లుండెను. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము పట్ల నాకు సంపూర్ణ విశ్వాసము లేకుండెను. ప్రాప్త్యాత్మ ఆదర్శములనే ప్రేమించి గౌరవించు భారతీయులకు యిట్టి విపరీతవిధానము రుచించునాయని సందేహించుచుంటిని. కాని నే నా బాధ్యతను యిప్పుడు సంపూర్ణముగ భరింపవలసియున్నది. ఈసంస్కరణములు విఫలము గాంచలేదని చెప్పవలసియున్నది. కాని సమదేశ్యముతో అనుబంధించుచుండిన యీసంస్కరణములు గొప్ప దురదృష్టమునకు లోపై నవవి. భారతదేశపు నాయకులు పినిసి ఖండించి నిరాకరించిరి. క్రమముగ పని జరుగుటకు అనకాళము నీయలేదు. విజ్ఞానం నాయకులు తమకు తోచుచుండునని మాంటాగూగారు లెలించియుండును. శీత యీసంస్కరణముల నామోదించి విజయము గలుగునటుల జేసియుండిన స్వరపాలనమును బొంద భారతీయులు అప్పులు గారను ఆక్షేపము అనకాళ ముండియుండును. భారతదేశము సన్మార్గముననే ఆలోచించియుండినయెడల నాయకులు ప్రభుత్వమువారికి లోడ్బడిన సంస్కరణములను రద్దుజేయవలెనను ఆక్షేపమునకు అనకాళ ముండదు. ఈ సంస్కరణముల నిచ్చినందులకు వాని యభివృద్ధి పూజ్య సులభముగ నుండెడిది. దురదృష్టవశాత్తు భారతనాయకులు వేరువిధముగ ప్రవర్తించిరి. ఇంతేగాక భారతదేశములో నుంచి కట్టడిబ్బుములతో నేర్పడిన పక్షము, మేమాతాత్మముతో నొసంగినదాని ప్రభుత్వ ఫలితములు లేకుండనే వివాళము జేయు ప్రయత్నములతో నుత్పతేసిరి. కాని పక్షిజేయ నియమించిన యీవిధానము నాశనముగాలేదు. ఈవిషయము నంతను నిరసించియుండవలసిన నేను ఆశ్చర్యపడుచున్నాను.

సంస్కరణము లేట్లు పనిజేసిను?

జైన జెప్పినసామాన్యములను మనస్సులో నుండుకొన వలయును. ఈమాత్రమే ప్రభుత్వనిర్మాణములకు పనిజేసినో చెప్పవచ్చును. ఇందులకు భిన్నప్రభుత్వములు బద్ధుల నిశ్చయలే తోడ్పడుగలవు. నేను నానిది ఆంగీకరించి వ్యాఖ్యములని చెప్పెదను.

చెన్న పురిలో విజయము

సంస్కరణము నిర్వహించిన యీవిధానము చెన్న రాష్ట్రమున కొంతవరకు జయప్రథముగనే పనిజేసెను. మంత్రులు ప్రాభుత్వ

యమును భావములను కనుగొనుటకు తమపలుకుబడిని వినియోగించి కొంతవరకు రాజనీతిజ్ఞతను గనుపరచిరి. సక్రమప్రభుత్వవర్ధకులపై పనిజేయుట రాజకీయభివృద్ధికి సుగుణమగునెడల మరీ యే యితరరాష్ట్రముకన్నగూడ చెన్న రాష్ట్రము తీయవచ్చుటల గనుపరచెనని గవర్నరుగారు చెప్పిరి.

బొంబాయి

ప్రస్తుతము బొంబాయి శాసనసభలో స్వరాజ్యపక్షము వారెక్కువకు నున్నారు. కాని మెజారిటీగలేదు. రాజకీయభాగ్యత యేమియు కష్టసంవిధానమును వారు అనుసరించిరి. మంత్రులు అందుచేత స్వల్పసంఖ్యాకవర్గమునుండి యెన్నుకొనబడిరి. అందుచేతనే దుష్ఫలము గ నుండెను. వారి యనుచరులవలన బలము లేకపోవుటవలన ప్రభుత్వమువారి సమ్యక్తులపై నాధారపడి ప్రభుత్వము నందు రెండు పక్షములకును భేదము లేకుండపోయెను. మంత్రుల హోదాను బలపరచి పార్టీల నిర్మాణమును ప్రోత్సహపరచవలెనని బొంబాయి ప్రభుత్వమువారి సీమాన్వనాచించిరి.

బెంగాలు ప్రతిష్ఠంభము

బెంగాలులో ప్రభుత్వ శాసనసభయందు కొంత అభివృద్ధియై మంచి గట్టిపనులే జరిగెను. మంత్రులు సభ్యుల సహాయముతో ముఖ్యములగు శాసనములను జేయగల్గిరి ప్రభుత్వము వారు చెప్పుచున్నారు.

రెండవ శాసనసభలో అసహాయపక్ష సభ్యు లెక్కువ మందిచేరిరి. నాకు ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానము పనిజేయజాలదని నిరూపింపబడినది. వీరలకు ఇండిపెండెంటు పక్షమువారు తోడ్పడిరి. ఈ సంయుక్తపక్షమునకు 140 మంది సభ్యులుగల సభలో 60 సమ్యక్తులుండెను. ఈ సారి ఎన్నికలలో స్వరాజ్యపక్షమువారే అందరును శాసన సభలోనుండియే ప్రభుత్వమును నాశముజేయవలెనను ద్వైత్యముతో రావచ్చును. ఇట్టిప్రతిష్ఠంభము గల్గినపుడు ప్రభుత్వనిర్మాణము లేమనజేయుటకధికారముండునటు నిర్మాణమునందు శాసనముండవలయునని ప్రభుత్వమువారు నూచించుచున్నారు. ఈ నివేదికను బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు తయారుజేసిన పిదప బెంగాలు శాసనసభ మంత్రులక్కడలేదనియు ద్వంద్వవిధాన మక్కడలేదనియు నిర్ధరించుట చేత భారత ప్రభుత్వమువారికిని నాకును ఆ రాష్ట్రములో ప్రజాయత్రాశాలను రద్దుజేయుట దప్ప వనియేమాగ్గమును లేకపోయెను.

సం॥ రాష్ట్రములు

సంయుక్త రాష్ట్రముల ప్రభుత్వమువారు తమ కేత్రపులును విమర్శకులును సంస్కరణము లపజయముగాంచెనని చెప్పుచున్నటుల చెప్పిరి. ఇందువలన ప్రభుత్వము క్రుంగిపోయెనందు మా అట్లు లేదనియు, అసహాయపక్షము మొదలునున్నటులగాక మారినప్పటినుండియు పరిస్థితులు మారెననియు, మహమ్మదీయులకును హిందువులకును విభేదములు దప్ప ప్రభుత్వము వారికి ఆందోళనకారణ మేమియులేదనియు, 4 కోట్ల 70 లక్షల మంది సంక్రమభివృద్ధిలోనున్న పాలనముక్రింద హాయిగ చున్నారనియు వారు చెప్పుచున్నారు. సంస్కరణములు స్వరాజ్యపక్షము వారికి నిలిబరలు పక్షము వారికి నిత్యవృత్తి కలిగింపకపోయెను. ఇందుచేతనే ఆందోళనకు కారణమయ్యెను. ద్వంద్వవిధానము క్లిష్టమునట్టియు, కలవరపూరితమైనట్టియు విధానమనియు, సకారణముగ మూలము దానికి లేదనియు, ఏదో అనవరమునకు అడ్డుపెట్టినదనియు గవర్నరు సహాలోచనవర్గము చెప్పుచున్నాడు.

పంజాబు

పంజాబులో నిప్రభుత్వవిధానములను హిందూ మహమ్మదీయులకు విభేదము లేకున్నై గ్రామములకును పట్టణములకును వైరుధ్య మెక్కువయ్యెనని తెలుపబడినది. హిందూ ఆలోచించి వోటునియగల నిజాజము జిల్లాలో లేరనియే ప్రభుత్వమువారు జలంచుచున్నారు. ఇచటగూడ ద్వంద్వవిధానము వలన కొన్ని అసంబద్ధములు గల్గెను. ఇచట మంత్రులును కార్యనిర్వాహకులును సహకారముగ సహకారముతో పనిజేసిన వేర్వేరు బాధ్యతలతో ప్రవేశపెట్టుటకు పంజాబు తగిన చోటుగ గానించలేదు.

బర్మాలో కష్టమే లేదు

బర్మాలో సంస్కరణములు రెండేళ్లాలస్యముగ ప్రవేశపెట్టబడెను. మొదట సెన్సిటివ్ అతివాదులు బహిష్కరించి యుండుటవలన నూటికి 7 కన్న తక్కువమందియే వోటు జేసిరి. ఇచట సంస్కరణములు పనిజేసిన 18 మాసములలోను ఏకపక్షము గాని లోపములుగాని నిర్మాణమునందు గమనినలేదు.

బీహారు, బరిస్సా

సంస్కరణములు వచ్చి మూడేండ్లైనను ఎన్నికలను జేయియో శాసనసభ చేయు పని యేమియో యెన్నికదారులకే

మియో యెన్నికదారుల కేమియు దలియనని బీహారు బరిస్సా ప్రభుత్వమువారు చెప్పిరి. చాల జిల్లాలలో సెన్సిటివ్ దారులకు తా మెవరికి వోటియ్యవలెనో వారి వేళ్లే దెలియలేదనియు పెట్టెరంగును చెప్పవలసి యుండె ననియు అధికారులు చెప్పిరి. సంస్కరణము లపజయముగాంచుటకు కారణము ఏదైన ఒక కార్యవిధానమును నెరవేర్చుటకు మంత్రులకు మని యొకటి లేకపోవుట యని ప్రభుత్వమువారు చెప్పుచున్నారు.

శాసనసభయందు దింకను అధికార అసాధికారపక్షములు రెండు గలవు. ప్రభుత్వమునకు ప్రతికూలముగాని విషయమున శాసనసభలో మంత్రులపక్షము నవలంబించువా రుందురు. కాని రాజకీయపరిస్థితు లునయించినపుడు వీరు ప్రభుత్వమునకు కష్టకాలము నచ్చినపుడేమియు సహాయముజేయజాలరు. ద్వంద్వవిధానము సరళముగ బనిచేయు నటులగాని, పరిపాలనమునందు లోపములను దొలగించుటకుగాని చేయవలసిన దెక్కువ లేదని ప్రభుత్వమువారు చెప్పుచున్నారు.

మధ్యరాష్ట్రములు

మొదటి శాసనసభలో సభ్యులకును వారి నియోజకవర్గములకును సంబంధము లేకపోవుటచేతను మంత్రులు బాధ్యతతో ప్రవర్తించుటకు పార్టీ నిర్మాణము లేకపోవుటచేతను, డబ్బు లేకపోవుటచేతను, బాధ్యతాయిత ప్రభుత్వపరిష్కారము మధ్యరాష్ట్రములలో తగ్గిపోయెను. ఇచట ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము కొంతవరకు విజయము గాంచుటకు శాసనసభలో విలవాదులుండుటయు, ప్రభుత్వసభ్యు లావిధానము పనిజేయ బూనుకొనుటయు, సర్వీసులవారుగూడ తోడ్పడుటయు నని చెలుపబడెను.

ఆ సాము

ఆసాము శాసన సభ ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానమునకు ప్రతికూలముగనుండి అందుకు తోడు ప్రజా నాయకులు ప్రాధ్వలము జేయుటయు, ఆర్థిక కష్టములు యెక్కువై పరిపాలనమును మాత్రము నడిపి వరియేపనులను జేయలేకపోవుటయు ప్రభుత్వనిర్మాణము పనిజేయలేకపోవుటకు కారణ ముగొనని ప్రభుత్వమువారు చెప్పుచున్నారు. ప్రత్యేకము సంస్కరణముల వలన ప్రజలకేమియు జరుగలేదని చెప్పినటుల మంత్రులేమియు ప్రత్యుత్తర మియలేకపోయిరి.

ఈ ప్రభుత్వ నిర్మాణము జయప్రథముగ పనిజేసెనాయను ప్రశ్నకు ఒక్కమటులో ప్రశ్న తరమిచ్చుటకు వీలుగాదని చెలుపుటకు చాలవరకు జెప్పితిని. అని పూర్తిగ జయము గాంచలేదు; పూర్తిగ నపజయముగాంచలేదు. జయముగాంచినచోట ద్వంద్వప్రభుత్వవిదానే అభివృద్ధియయ్యెనని గూడ చెప్పవచ్చును. ఇదంతయును పరిష్కారము. ప్రతి రాష్ట్రము నుతనమోక్షమును తానుజూచుకొనుట కవకాశమియబడెను. నే నీసమయమున జెప్పవలసినదేమి? ముందుమాటనుగూర్చి మాంటాగూ మెన్షన్లకు విధానమునందే 10 యేండ్లయిన పిదప రాయలు కమిషను నిర్వహించునని చెలుపబడెను. నిజముగా సటి సంస్కారము జరుగవలసినదే. అంతయును ఆహుతజేయబడునని చెప్పజాలము. ద్వంద్వవిధానమే పవిత్రమైనది కాదు. దానిని ఫలితములబట్టి నిర్ణయింపవలెను. అంతయును అదిద్దాంతములబట్టి యుండును. బాగావిజయము గల్గినచోట నది న్యాయముగనుండవచ్చును. తక్కువైనచోట లేకపోవచ్చును. ఇకను ఆందోళన కారణమైన యీ విషయమును గూర్చి చెప్పెదను.

మార్పు లేదు

సంస్కరణ నిర్మాణములకు 10 యేండ్లు గడచినపిదప మరల పరిశీలించవచ్చునని తోచెను. ఈపరిశీలన కాలమును నిర్ణయించు సపుడు ఫార్మెంటు యీ అసహాయపక్షమును వచ్చుననియు ప్రభుత్వ నిర్మాణము ద్వంద్వముజేయబడుననియు జలంచియుండలేదు. సహకారభావముతోనున్న పక్షంబు పని జేసినపిదప పరిశీలనకు వీలుగనని లెలంపబడెను. కాని సంతోషముతో భక్తితో సహకారముజేయుచున్న పక్షంబులోపములే వైన గానించినయెడల ఆశ్చర్యములకే తరువాత ప్రభుత్వములు గూడ బద్ధులయిండువలెనని మాత్రము కాదని నేను జెప్పగోరెదను. ఏమైనను సరే ఆలేదని మాన్యుటకు వీలులేదని చెప్పటంబో సాక్షనులంతయువారికి తగదు. అయినను అట్టి నిర్బంధము జేయలేదు. ఇప్పటికిని ఆ పని జేయవచ్చును. కానివరకు లేనియో స్పష్టముగ చెల్లినయో యున్నవి. ఇప్పుడున్న ప్రభుత్వ నిర్మాణమును పనిజేయుటలో మాతో సహకారము జేయుటకు విజయవశాత్తును భారతనాయకముఖ్యు లంటిను గనుపరచుచుండవరకును పునర్నిర్మాణ మాటయే తలపెట్టరాదు.

కీ॥ శే॥ దానుగారు

ఇంతవరకు స్వరాజ్యపక్షమే అటుమొగ్గవేసినని నాతి

భిక్షాహము. ఈమధ్యనే అవిమమును మంచి సమర్థతతో నడిపిన నాయకుని కోల్పోయెను. ఆయన పుట్టిన ఉద్యమమునకై సర్వ మాన అర్పణ చేసెను. కాని ఆయన తనదేశముల కొసగిన సలహా యుక్తముగ లేదని చుట్టము దెప్పలేనియ్యది. ఇప్పటికై నను ఆయన అకాలమున మృత్యువాత బడినపుడు పునర్నిచారణకు అవకాశము గల్గునని చెప్పవచ్చును. స్వరాజ్యపక్ష నాయకుడు పాశ్చాత్యులు సిద్ధముచేసిన ప్రభుత్వనిర్మాణము భారతీయు లకు తగదనియు అంగీకారముగాచనియు జెప్పవలెను. అట్టి వాదమునకు ఒకచిన్న జవాబు రుప్పవచ్చును. మేముకర్మ మే గ్రేటుబిటనులో ప్రభుత్వనిర్మాతలమని చెప్పుకొనుము. మేముగల నిర్మాణశక్తితో యేదో చేసితిమి. మేముజేయజాలనివనలను భారతపరిస్థితులు బాగా దెలసినవారే మమ్ములను విమర్శించు భారతీయులే జేయదలచుకొనునెడల వారే ఒక నిర్మాణమును తయారుజేయవచ్చును. అయ్యది భారతదేశములో నందరును ఒప్పుకొనునదై యుండవలెను. అందులకు మాకయిష్టమేమియు లేదు. దానిని నేనును భారతీ ప్రభుత్వమును, నియమించినయెడల ఆకమిమనును జాగ్రత్తగ పరిశీలించెదము.

మితవాదులు

లిబరల్ పక్షమువారు అసహాయోద్యమమున జేరక యొన్నయలకు నాకు సంతోషమే. కాని యీపక్షమువారే క్రొత్త మితవాదులను జేర్చుకొని భవిష్యత్ప్రభుత్వ నిర్మాణమునకు దారిదీసియెడల బాగుండెడిది.

మండిమను నివేదికము

ఇకను మండిమను నివేదికమును జూచెదము. మంచి సమర్థతతో నట్టి నివేదికను తయారుజేసినందుకు వారికి ప్రభుత్వము వారు కృతజ్ఞతను దెప్పవలయును. ప్రస్తుత మున్నస్థితిలో మే నారిటి సలహా సంగీకరింపజాలము. రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యమును ఆర్ధరలు ప్రజాయత్రము జేయవలయును కేంద్రప్రభుత్వము నందు గూడ మార్పు జరుగవలయును. నేనింకను అవిమయము పరిశీలించలేదు. మేజారిటీ వారు గావించిన సలహాపై వెంటనే కొంతచర్య దీసికొనవచ్చును. ఇదివరలో జెప్పినటుల యీవిషయమై భారత ప్రభుత్వాభిప్రాయములు దెలుసుకొనవలయును. భారత కానసభలో చర్చించిన పిదప భారత ప్రభుత్వమువారు జేయు సలహాలనే సార్వభౌమని ప్రభుత్వముగూడ సంగీకరించును. ఈకమిటి సలహాలు చాలవరకు చెక్కులేకునంతోనే ఆచరణలో తెట్టవచ్చును గాని పార్లమెంటుకానస మక్కరలేదు. సమయమువచ్చినప్పు డీవిషయమై చర్చించి పనిజేయవచ్చును.

సైన్యము-భారతీయులు

సైన్యమునందు భారతీయులను జేర్చుకొను విషయమై చెప్పవలసియున్నది. బాగ్యతాయుత ప్రభుత్వమునకు జాతీయసైన్య ముండుట యనసరమని భారతీయులు తలంచెదరు. ఇది భావ్యమేగాని యిందు గూడ పరిష్కాస్థితిలోనే యున్నాము. ఎనిమిదియూ నిట్టవొప్పున నెమ్మదిగ జేయుచు పూర్తిజేయువధి అంగీకరింపబడెను. ఇది చాల నెమ్మదిగ జరుగునని విమర్శింపబడెను. నిజమే. బ్రిటిషువరు సైన్యాధికారమును వహించుటకు 25 యేండ్లు పట్టును. భారతీయు డంతకన్న ముందగుటకు అవకాశములేదు. భారత దేశములోనున్న కొద్ది సైన్యములోను పటుత్వమును తగ్గింప యిష్టములే. ఇప్పుడే యూనిట్లైనను సాంధ్యర్థ్యలో చదువు కొన్నరకమే దొరుకుటలేదు. ఇందులకు మేము నివారణోపాయము జూచుచున్నాము. డేరామానులో కళాశాల మంచి యువకులను తయారుజేయుచున్నది. భారత ప్రభుత్వమువారు సైనికవిద్యా శిక్షణమునుగూర్చి విచారించుట కొక సంఘమును నియమించిరి. ఇండియన్ సాంధ్యర్థ్యను పెట్టుటకు వారు సలహా నీయవచ్చును. అట్లయిన దాని విషయమై బాగా ఆలోచించెదము. భారతీయులను సైన్యములో జేర్చుకొను ఆలోచనతోనే విచారించెదము. అది విజయముగాంచునని తోచువరకును దానిని మించిపోజాలము. అయినను యెట్లుబాగా పోట్లాడగల సైన్యము రిడగమలైన లేకున్న చేయునదేమి? ప్రభుత్వము గాని సైన్యమునందు రాజకీయపక్షముల యిష్టమువచ్చినటుల జేయుటకు అటవస్తువుగాదు. ఈ విషయమై కీ|| శే|| రాలిన్నను ప్రభువు భారతకానసభలో జెప్పినమాటలనే అనువదించెను.

సర్వీసులు

సర్వీసులవిషయము— ప్రజాయత్ర కాఖిలందు భారత మంత్రీ గల హక్కులుంచుకొనుట అవసరమైతే భారతీయులు వారియవసరమును కనిపెట్టి ప్రాత్యసించుచుండిన బాగుండెడిదని లెొంచెదను. దురదృష్టవశాత్తు అట్టిచిహ్నములు గానిం

టచులేదు. ఇయ్యది అన్యాయమని ఇంగ్లీషు ఇండియను ఉద్యోగులు భావించి ప్రజలు యిట్టివిమర్శనలను సహనభావముతో జూచుచుండు వరకును యిప్పుడున్న బిగింపులు న్యాయమును అనసరమునని చెప్పవలయును.

బెంగాలు విప్లవోద్యమము

న్యాయమని యెప్పుడు దొచిన అప్పుడు బెంగాలలో విప్లవోద్యమము నడుచుట కున్న ఆసాధారణ కానములు తగ్గింపబడును. ఇంకను ఆనమయము రాలేదు. అనవసరము గ జాతి విభేదములు గల్గుటవలన కష్టము లెక్కువయ్యెను. స్వదేశ సంస్థానములయెడ ప్రభుత్వమువారు సంస్కరణ ములందు మార్పులుగాని అభివృద్ధి జేసినను, తమ ధర్మమును నిర్వర్తించెదరు.

తుదకు బర్మను హెడ్డుప్రభువు ముగించుచు రిడింగు ప్రభువు యొక్క ఓర్పు, సహనము, డౌదార్ద్యము, దూరదృష్టులను పొగడి ఆయన తన కార్యభారమును నిర్వహించుటకు సంపూర్ణారాశోగ్యముతో చెడలు గాక యని కోరెను.

“నాయుపన్యాసము భారతదేశములో తృప్తిలేదను కొనువారికి తృప్తిసగక పోవచ్చును. భారతకానస కీశకయందలి అంశములు నెరవేరగలవు. అందు భారతీయుల సహకార మానశ్యకము. మేము మాధర్మకర్తృత్వము నెప్పుడు వదులుకొనగలమో చెప్పజాలము. ఏనాటికిగాని బ్రిటిషు సామ్రాజ్యము విచ్ఛిన్న కాలము వచ్చిన దప్ప పరిపాలనా భంగము గలుగజాలదు.

సభ క్రిక్కిరిసియుండుట

లండను, జూలై 8:—నిన్న బర్మను హెడ్డు ప్రభువు మాట్లాడునని ప్రభువు లెందరో వచ్చిరి. సింహాసనము మెట్లనిండును ప్రీతికాన్పిలగ్గండిరి.

బాల్వినుగారు వచ్చిరి. గ్యాలరీలనిండను సుప్రసిద్ధులు భారతీయులుగూడ నుండిరి.

బ్రిటిషుపత్రికాభిప్రాయములు

లండను, జూలై 8:—నేడుదయము పత్రికలన్నియును వ్రాయుచు బర్మను హెడ్డుప్రభు ప్రసంగమును ద్వైధీభావముతో సత్కరించిరి.

“టైముస్” పత్రిక బర్మను హెడ్డుప్రభువు ఆంగ్లోసాక్షు మానసికతత్వమును గూర్చి యెక్కువగ జెప్పినవి వ్రాసెను. బ్రిటిషువారు మంచివారనియు నమ్ముకొన వారనియు, ప్రసిద్ధి గలను. ఈసంస్కరణముల విషయమున ఆలేదీకే బహుల మయ్యెదము. ప్రస్తుతము మాన్సి నిర్మాణమునకై నూచనలగోరుచు యిప్పుడున్న కానమునందే ఆచరణలో సహకారము జేయవలెనని బర్మను హెడ్డు ప్రభువు గట్టిగ గోరినదానికి ప్రాత్యసాకరముగ లేదు.

డెయిలీ టెలిగ్రాఫు

ఈ ఉపన్యాస మనేకవిధముల నద్భుతముగ నున్నది. భారతదేశ తేమమునకే మేము హృదయపూర్వకముగ నిశ్చయముతో పనిజేయుచున్నాము. అదియే మానిశ్చయము, అని చెప్పినపుడు భారతమంత్రీ యీదేశభావమును బాగుగ ప్రకటించెను.

వైమిమిన్స్టరు గెజిటు

బర్మను హెడ్డు ప్రభువు క్రొత్తసంగతుల నేమియు దలపలేదు. కాని యీసమస్య యందు గల కష్టములను కొన్ని దెల్పెను. ఈసమస్య పరిష్కార మగుటకు బాధ్యత భారతీయుల చేతులలోనే గల బాధ్యతలను దొలగించుటకు ప్రయత్నింపలేదు.

డెయిలీ న్యూసు

ఇందు యివమితమని బర్మను హెడ్డుప్రభువు నిర్ణయము గావించక పోవుట విచారముచున్నది. ఈ ఉపన్యాసమువలన భారతదేశములో విసకట దప్ప మరేమియు గలుగదు.

మార్నింగుపోస్టు

ఈ ఉపన్యాసము చాల ఆకాభంగకరముగ నున్నది. బర్మను హెడ్డు యంత వక్రత్వమును జూపినను, యేమియు లేకుండ తుస్సనిపోయెను.

ఇండియన్ పత్రికాభిప్రాయములు

పంపునీరు

అల్లాబాదు, జూలై 8:—బర్మను హెడ్డు యుపన్యాసమును గూర్చి పంపునీరుపత్రిక యిట్లుచున్నది:—స్వరాజ్య వాదుల వైఖరిలో లోపముగల చోటనే ఆతడు నొక్కిచెప్పినాడు. రాజ్యాంగమును కొనసాగించుటకు పూనుకొన్నటువంటి అన్ని రాజకీయపక్షములవారును కలిసి ప్రాతినిధ్యమునుజూపు నూచన గనపడినట్లయిన లోపములను సవరించుటకై రాజ్యాంగమును తిరిగి యేర్పాటుచేయుటకు బలమైన వాదనయుండెడిది.

(అ. ప్రె.)

హిందూస్థాన్ టైముస్

“సవాలు” అనే శీర్షిక క్రింద “హిందూస్థాన్ టైముస్” అనే ఢిల్లీ జాతీయపత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది. బ్రిటిషు కృపాణమును మొన్నటిదినమున బర్మను హెడ్డు ప్రభువు యుల్లిపించుటవలన ప్రభువులసభలో నాతడు చేసిన సవాలుకు మనమును సంసిద్ధులమైతిమి. ఆతని యుపన్యాసము నిరంకుశాధికారి యొక్క ప్రలాపమువలెనే యున్నది. మాంటుఫోర్డ్ స్క్రీము వచ్చినతరువాత సంస్కరణములు తీసివేయబడునని బెదరింపుట కిది రెండవసారి. ఆతని మాటలను జాగ్రత్తగా పరిశీలించినట్లయిన సంస్కరణ కానము నొక్క గీటుతో రద్దుపరచి హిందూదేశమును పూర్వము నిరంకుశాధికారముతో ప్రభువు తేలినదినము లలోనికి పంపవలెనని యున్నట్లు బోధపడును. అధికార మంత్రితోనున్న బ్రిటన్ టైముస్ సంస్కరణముల నుపసంహరించు కొనునో అప్పుడే హిందూదేశమునకు ప్రధమవిజయము. అధికారము ప్రజాయత్రముచేయబడుట కది ప్రథమసాధనము కాగలదు. (అ. ప్రె.)

రంగూను గెజిటు

బర్మను హెడ్డు ప్రభువువాదన జవాబులేనిదిగా నున్నది. దేశములో ప్రబలియున్న ఆకాంతి కిది కొంత ప్రతిబంధకముగా నున్నది. కాని సంస్కరణకర్తయొక్క పని ముఖము చేయుటకు ప్రభుత్వమువారు సహాయముచేయుటకు సంసిద్ధులై యున్నట్లు దీనివల్లనే కనబడుచున్నది.

స్టేట్సుమను

కలకత్తా, జూలై 9:—బర్మను హెడ్డు ప్రభువు గారి ప్రసంగము హిందూదేశముందు ఆశ్చర్యమును అనుమానముకు శోభించుచున్నదనియు, ఇందుకొరకై రాజప్రతినిధిని తిరిగి యింటికిపిలిపించుట అవసరమాయనియు నీపత్రిక అడుగుచున్నది. బర్మను హెడ్డు ప్రభువు మొదట చేయవలసిన ప్రసంగ మిది కాదని పత్రిక నూచించుచున్నది. ఈ ప్రసంగము హిందూదేశములో క్రొత్త యాందోళనకు తావుసంపచ్చునని చెప్పుచున్నది.

“ఇంగ్లీషుమన్”

బర్మను హెడ్డు ప్రభువు చేసిన ప్రసంగములోని భాషలో గల పటుత్వము ముగింపుతో లేదు.

ఫార్వర్డు

బర్మను హెడ్డు ప్రభువు రాజకీయజేత్ర యను మాటను వరచి మనోభావ విమర్శనాధికారమును బూని నాడని యీ పత్రిక వారి ప్రసంగము నధిక్షేపించుచున్నది.

“బెంగాలీ”

హిందూదేశముతో సంప్రతింపకుండు ఎట్టి నిర్ణయమును చేయబడదను మాట నందరును గౌరవింతురని యీపత్రిక చెప్పుచున్నది.

“లీడరు”

అల్లాబాదు, జూలై 9:—బర్మను హెడ్డు ప్రభువు గారి వాక్యజాలములలో విషయ మేమాత్రమును లేదు. అందు రాజకీయ పరిజ్ఞానముగాని దూరదృష్టిగాని కనబడదు. ఇంతకంటె కెక్కువ చెప్పగలవని యెవ్వరు తలంచిరి? హిందూదేశములోని పరిస్థితుల నభివృద్ధి జేయుటకుగాని సహకారమును పెంపొందించుటకుగాని మార్గము లెవ్వియు నూచింపబడలేదు. (అ. ప్రె.)

రిడింగు ప్రభువు

(ఆంధ్రీపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

ఆసియా ఆగంతుకగృహమును సందర్శింపుట. లండను, జూలై 8:—రిడింగుప్రభువు వింటర్లను సర్. అటులు చటర్జీ, సర్ ఎరికు వారెండరుగారలతో గలసి నేడు పడమటి ఇండియా డాకు రోడ్డులోనున్న ఆసియా ఆగంతుక గృహమును సందర్శించెను. అచట ఇంచితకే పు ప్రభువును, సర్ ఛార్లెస్ బెయిలీ, సర్ మాంటెగ్యూచెల్సు మున్నగువారు కలసికొనిరి. ఆదియంతయును కార్యదర్శి రెవరెండు స్త్రీచెన్నగారు చూపిరి. ఆగృహమును రిడింగుప్రభువు పూర్తిగ పరిశీలించెను. అచట ఓడల లస్కరులు 120 మందికలెగా నుండిరి.

“హితవాద”

నాగపూరు, జూలై 8:—ఆగస్టు రెండవ తేదీనుండి గురు వారము ఆదివారములలో వారమునకు రెండుసార్లు ప్రకటింపబడునని “హితవాద” పత్రిక ప్రకటించుచున్నది. (అ. ప్రె.)

పడమటి గోదావరి జిల్లా
కాంగ్రెసు కమిటీ సమావేశము

జూలై 14-వ తేదీన భీమవరముందు జరుగును

సభయందు చర్చకు వచ్చు విషయములు

ఏలూరు, జూలై 9:—ఏలూరు శ్రీజతు దండు నారాయణరాజుగారి కిదిగవ ప్రకటించిన తంతునంపిరి:—దిగువ వివరింపబడిన విషయముల నాలోచించుటకు జూలై 14-వ తేదీ మంగళవారమునాడు ఉదయం 11 గంటలకు పడమటి గోదావరి జిల్లా కాంగ్రెసు కమిటీ సమావేశము భీమవరముందు జరుగును.

- (1) కార్యాలయమును ఏలూరుకు మార్చుట.
- (2) ఖడ్గరు బోర్డునందలి ఖాళీని పూర్తిచేయుట.
- (3) ఖాది ఆడిటరును నియమించుటకు యస్. సుబ్బారావుగారి లేఖ.

ఆనందాశ్రమము రూ 800 లు గ్రాంటు నీయవలసినదని చరణింపాశ్రమగారి సరఫరా లేఖ.

(5) శ్రీవారపు సుబ్బారావుగారికి పి. వెంకటనరసంగారు రూ 100 లు గ్రాంటు యిప్పించవలసినదని బంపిన ఉత్తరము.

(6) స్థానిక సంఘముల ఉపసంఘముల కొరకు రూ 100 లు కేటాయింపు చేయుట- (తంతుద్వారా)

ది.బి. రాఘవయ్యగారి సంచారము

గురువారము కావేరివడదలవలన పాడుపడిన ప్రదేశములను బరీక్షించుట

తిరుమనాపల్లి, జూలై 8:—ఉడకమండలమునుండి పలు దలవల్ల గలిగిన బాధలను నివారించుట కేర్పడినయ్యదోగి యగు ది.బి. రాఘవయ్యగారు తిరుమనాపల్లి చేరిరి. జిల్లాకలెక్టరును మేక్ల్యూగారితోను జిల్లాయంజనీరుతోను కలసి మోటారు బండిపై శ్రీరంగమవద్దనున్న ఏలూరునకుపోయిరి. అక్కడ కావేరివడదలన నపాయము గలుగకుండ వేసినగట్టెలున్నవో చూచుటకుపోయిరి. నిరుడువడదలవల్ల పాడుకాబడి బాగుచేయబడిన ప్రదేశము లిప్పుడెట్లున్నవో చూచుటకే ప్రస్తుత సంచారము. ఇంకను బాగుచేయవలసిన ప్రదేశ గలదేమో విచారించు న్నారు. నేటియుదయము మరంగపేటికు బయలుదేలిరి. సాయంత్రము ఆదిత్యవంగలమువద్దనున్న యానకట్టుజూతురు. నీటిపాటువలకాఖలో పనిచేయు యంజనీరుగారుకూడ వారితో నుందురు. (ఆ. ప్రె.)

అలహాబాదులో రాబోవు
మొహరము పండుగ

జిల్లా యుద్దోగముల ముందు జాగ్రత్త

అలహాబాదు, జూలై 8:—వచ్చే మొహరము పండుగలో జరిగిన యల్లరులు జరుగకుండ కాపాడుటకై జిల్లాకలెక్టర్ కి క్రింద ప్రకటనను గావించెను. పురసరిహద్దులలో మొహరము దినములందు 1 వ తేదీ మొదలు 14 వ తేదీ వఱకు ప్రజాశాంతికి భంగముగను గాన శిక్షాస్పృతి 144-వ యంశముక్రింద కట్టలనుగాని, తదితరాయుధములను గాని యుపయోగింపఁగూడదు. కావున లాజియా యుత్సవముందు, ఖారాయుత్సవములందు, తదితర యుత్సవములందు పాల్గొను వారి మాండడులకు మించిన పొడవుగలట్టి మాండంగుళములకు మించినలావుగలట్టి కట్టల నుపయోగించగూడదు. ఏవిధమున నాయుధము నుపయోగింపఁగూడదు. ఆయుధములందు గోరువారు జూలై 11వ తేదీ లోపుగా ననుజ్ఞ పొందవలయును. అట్టి యనుజ్ఞాపత్రములలో యుత్సవములం దెన్న కట్టలను, ఆయుధములను వెంటగొనిపోవచ్చునో తెలియజేయబడును.

ఉత్సవములో భయమును మోపెడి దండము పడియడుగులకన్న తక్కువపొడవుండు నెడల నది మూడు డంగుళములకన్న తక్కువ లావుగ కూడ నుండవలయును.

మైసూరు ప్రధానస్వామ్యమూర్తి

దెంగుళూరు, జూలై 8:—మైసూరుజిల్లాలో సెవన్సు స్వామ్యమూర్తిగానున్న డి. కె. రామారావు బి. యె. బి. యల్. గారు, కీ॥ శే॥ కే. రామస్వామి అయ్యగారు బహులాగా మైసూరుసంస్థానపు ప్రధానస్వామ్యమూర్తిగా నియమింపబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

దేశబంధు నిర్మాణము

ఆంధ్రదేశము

దేశబంధు నిర్మాణము

[పి. సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు]

మఖతలముగ్రామము - (నైజాం యిలకా)

ఉ. వ్రాయగఁ జేతులాడవు, శలంబది మందుకు సాగవయ్యెలో, రాయనిదుఃఖమహ్ని మదిభగ్గుముజేసి దహించి వైచు, గం దోయి నెడంబు లేకెడలు తోయము గాద్దదికంబుగొల్పుగట్టయిది యెంతఘోరమహాతాన్వరణంబు సియారుదాసు కున్.

ఉ. గండెలు ప్రసృలయ్యె, భయం క్రూరభయంకరవార్త నాడబ్రహ్మాండము వేగగ్రంగిలినయట్టుల విష్ణుపదంబు మీద నుద్దండతఁ గూడినట్టులుగఁ దద్దయు దోచె; దలంపైతిమెన్నండును జిత్రరంజనుడం నాకముజేరునటంచు నింతలో.

చ. అలఘుడు రామరాయ నుగఁజూడ్యుని కై విలపించుమున్నునే కొలఁదిదినంబులుం గడుచు. కుండగ నెంతటి ఘోరదుఃఖిలల కెఱికినీలే? కృపదోఁబింటి విధి! యింక మావింతలుదాచి యిడుగునదంచి పైఁ గొఱవిం బుట్టి దహించినమాడ్కియయ్యెగా.

ఉ. దేశము వాని నేవకుఁ బ్రతిక్షయెనర్ప "మహాత్ముగాంధి" స్వా! దేశము దికుదిక్కులను డెల్లను యానని యెంచియుండ బూర్ణాశ్రమ ప్రలోకమున్వృత రాజ్యములేలభియించునంచు నే! కాశ్యపు చెలంగ నిలు ధన్వీయు పీడి వివంబుఁ జేర హా!

తే. గీ. అత్యుదేశప్రజాభి భుభాళితవ యెనరవ జననీ జనకుల యుజుము దీర్చి సఖుల సన్నోచయముఁ బోషణము సలిపి దాసఘనుడు భారతదేశ దాసుఁ డయ్యె.

ఉ. యాచకలోకకల్పక మహాధర్మజము దేశదాస్యని శోచనపద్ధకంబుండు ధూరికుతూహలమానసుండు గోత్రాచల దైర్యనంకలితుఁ డెర్యనుతుల్యనితాంతేజఁ డయ్యా! చనిపోయె దేశజను లొక్కట బోరన నుమ్మోంపఁగన్.

ఉ. ఆమహానీయుమూర్తికెన యాట కొకండు ధర్మితిలేడు భవ్యావలసారభాగముల నన్వలద్రోచి కరంబునిష్ఠ వే బాములొర్చి దేశహిత భావజీవనంధై నెలంగఁ జన్నుమును నిత్యజప్యములు ధాత్రిఁ జెలంగగ వంగసింగమె.

చ. వృదుమధువాక్యమృత్తి నకృత్రిమభావవికారతన్యహ సదఘటవృత్తి ధర్మరతి సంధునీయ యశోప్రియ ద్యాగసంపదమనచి త్తరంజనుడు భారతభాగము చిత్తరంజనుం డిది నిజమాను గాదనిన నేడతఁ డేగిన నేరకుండగన్.

ఉ. ముప్పదిమాడుకొట్ట సురపుంజము రాక్షసశోటిబారికిఁ దప్పకొనంగలేక నరి దారుణభంజను చిత్తరంజను ముప్పనఁగావ వేడుకొన మోక్షముతో దయనే నేనేమి తానిప్పుడు స్వర్గరాజ్యమున కెల్ల స్వరాజ్యరణంబు పీడుచున్.

ఉ. శాంతిదయాసముద్రుండు ప్రశాంతశరీరుండుఁ బ్రేమమూర్తిచే శాంతరభేదనంహుండు సంతతపూజితదేశమాతృ నీ వెంతయుఁ గ్రోధనా! చెలగి యాగతిమింగి తిరంబు నుండబో "వంతటి గుట్టుముద్దినన శ్వాస మధేమి మనంగగల్గె" నా.ంం

కం. సంతతనిర్భూరికి సంతతపూజ్యస్వరాజ్య సమితిపతికి శాంతిసమరసంగతికి తాంతద్వంద్వప్రభుత్వ యమరాట్టపతికి.

తే. గీ. శాంతి యగు గాక చిత్తరంజనునియాత్మ కెపుడు దేశియసోదరు లేకదీక్ష నామహామహాదేశ మన్ని ధనల వ్యాధి గాఢవి సంతాపి గనుండు.

వసంతవాడ

మహాత్ములవారి ఆజ్ఞాసారం ది 1-7-1925 సం॥ తేదీ ని సాయంత్రము దాసుగారి ఛాయాపటమును భజనలతో గ్రామమంతయు ఊరేగింపుచేసి దేవాలయములందు ప్రార్థనలు నలుపబడెను. విష్ణుమంటపమున బ్రహ్మశ్రీ గుంటూరు సత్య నారాయణమూర్తిగారి ఆధ్యక్షతక్రింద బహిరంగసభ జరుపబడెను. ఆసభయందు మ-రా-రా-శ్రీ నంహారి నరసింహాచార్యులుగారు దాసుగారియొక్క గుణగణములను వర్ణించుచు వారి చరిత్ర చెప్పెను. పిమ్మట ఆధ్యక్షుల వారు దాసుగారియొక్క చరిత్రను శ్రీరామచంద్రులవారియొక్క చరిత్రకుపోల్చి చక్కగా సభికులవనములు కరగనట్లు ముచ్చటించిరి. పిమ్మట దాసుగారియొక్క ఆత్మకు శాంతి కల్గనట్లును వారి కుటుంబమునకు సానుభూతినిచూపు తీర్మాన మామోదించబడెను. (ఒకవిలేఖరి)

గూడూరు (కృష్ణాజిల్లా)

ది 1-7-25 తారీఖు సాయంత్రం 5 గంటలకు కృష్ణా జిల్లా గూడూరు గ్రామములో వహజనసభ జరుపబడినది. సభాసందర్భమున శ్రీయుత చెరువువాడ నరసింహం పంతులుగారు శ్రీ దేశబంధు చిత్తరంజనుదాసుగారిని గూర్చి ఉపన్యసించిరి. ఉపన్యాసానంతరము యాదినవ తీర్మానము ఆమోదించబడెను.

శ్రీయుత దేశబంధు చిత్తరంజనుదాసుగారు స్వర్గస్థులైనందుకు చింతించుచు వారి కుటుంబమునకు సానుభూతి చూపుచు ఈసంగతి ప్రతికాముఖులన వెల్లడించుటకు తీర్మానించడమైనది. (కల్పటపు నారాయణప్ప.)

స్వరాజ్యశ్రమము గండవరం, నెల్లూరుజిల్లా

1-వ తేదీ బుధవారము ఉదయముననే ఆశ్రమములో కీర్తిశేషులైన దేశబంధు చిత్తరంజనుదాసుగారి ఆత్మశాంతి కొనుట ప్రార్థనలు జరిపి గ్రామమంతయు భజనలు జరిపితిమి. బోధపాఠశాలకూడ మాయుటచే అవిద్యార్థు లెల్లరును భజనలో కలసిరి. మధ్యాహ్నం రెండుగంటలకు భరతమాతసమము గావించి, దాసుగారి త్యాగశీలముల యెల్లలకు విశేషింపించి, పూజలు జరిపి యెల్లవిద్యార్థులకును, మరి గుమారు నాలుగు వందల బీదజనులకును అన్నదానము చేసితిమి. సాయంత్రం 5 గంటలకు ప్రార్థనలు జరిపితిమి. మరల యేడుసార్లు సమావేశమై దాసుగారి జీవితమును, పద్యముల పూర్ణముగను ఉపన్యాసముల మూలకముగను పలువురకు బోధించితిమి. బామ్మా శేషురెడ్డి.

తుమ్మపూడి

(ఒక విలేఖరినుండి)

శ్రీదాదాభాయి నాగోజీ పఠనాలయమునకుగాను కీర్తి శేషులైన చిత్తరంజనుదాసుగారి స్మారకచిహ్నముగ గృహము కట్టనిమిత్తమై జూలై 1వ తేదీన సరిగా గం 5 లకు పునాదిరాయిని శ్రీ సీతారామభక్త సంఘాధ్యక్షులైన సూర్యదేవర సంజీవ రాయణంగారిచే వేయించబడెను. శ్రీయుత సూర్యదేవర రామా నాయుడుగారి ఆధ్యక్షతను సభ జరుపబడెను. అందు శ్రీయుత వాళిరెడ్డి పార్థసారధి వర్ధప్రసాదుగారు, వాళిరెడ్డి వీరప్రసాదు గారు చిత్తరంజనుదాసుగారిని గురించి ఉపన్యసించుచూ విచారమును జూపిరి. సూర్యదేవర సంజీవరాయణంగారు దాసుగారి పూర్తిచరిత్ర విపులముగాచదివి కలకత్తానగరమున దాసుగారి జ్ఞాపకార్థమై కట్టబడు మహిళావైద్యశాలకు గ్రామములెల్లరును ధర్మముచేయ గోరిరి. సానుభూతి తీర్మానములు గావించబడెను. ఆరాత్రి చిత్తరంజనుదాసుగారి ఛాయాపటమును గ్రామములెల్ల రకు చూపించు నిమిత్తము పటముతో గ్రామసంకీర్తన చేయబడెను.

తిరుపతి దేవాలయము

తిరుపతి వేంకటేశ్వరస్వామివారి ఆదాయము యిప్పుడు నలువదిలక్షలవరకు నిలువయున్నదనియు, సాలుకు యెనిమిది లక్షల రూపాయలు స్వామివారి ఖర్చులన్నియుపోను, విద్యా లయమును స్థాపించుటకుగాను పానగల్లు రాజుగారు ప్రయత్నిం చుచున్నారు. నూతన చట్టప్రకారము వీరి కీవిషయమై యెట్టి అధికారము లేకపోయినను వీరేర్పరచిన బోధకున్నది. ఈ నూ తన దేవదాయపు బిల్లు ప్రవేశపెట్టినపుడే వీరికన్ను తిరుపతి వేంకటేశ్వరస్వామి వేసియే 68 వ సెక్షను తమజన్మీను పార్టీవారి చేత ప్రజలు యెంత వలదన్నను ప్యాసు చేయించినారు. మన కప్పుడు కలిగిన యనుమానము యిప్పుడు స్థిరపడినది. ఈజూలై నెలలోనే బోధువారిచేత నోటిఫికేషను ప్రచురింపజేసెదరు. సెక్షనులోని మాటల ప్రకారమే తానేర్పరచబోవు విశ్వవిద్యా లయముపైందవ విజ్ఞానాభివృద్ధికి ఉపయోగపడుననిచెప్పెదరు. ఆరుమాసములలో మనము సివిల్కోర్టులో దావాతెచ్చుకొన్నను, వీరిచర్య అశాస్త్రీయము కావని న్యాయాధికారులు తప్పక తీర్పునిచ్చెదరు. ధర్మవిద్యా శిక్షణలలో, శాతక విద్యలలోని యన్ని శాఖలు యిమిడ్చుచున్నను, దాతల యుద్దేశ్యమునకు వ్యతి రేకమని యెవరు చెప్పగలరు? దేవునికి సమర్పించిరి గనుకను, దేవుడు ప్రకృతినంతయు వ్యాపించియున్నాడుగనుకను, సమస్త విద్యలకును యా కానుకల నేల యుపయోగించవూడదు? కాబట్టి యీ సెక్షనులోని విద్యా, ధర్మశిక్షణలను తీసివేయ నంతవరకు మనదేవాదాయమునంతయు, ధర్మదాయములకింద వినియోగ పరచెదరనుట నిశ్చయము. ప్రభుత్వపాశ్చాత్య సంవర్కమువలన మన విద్యాధికులందరు, మతవిద్య విగ్రహారాధనలందు విము ఖిత్వము కలిగి భౌతిక శాస్త్రములకే ప్రధాన స్థానము నిచ్చుచున్నారు. కాని, జనసామాన్యము తమ కెన్నికష్టములు సంతృప్తిపొందినను, పూర్వకార్యసభమని దేవునిమీద భారముచేసి, దైత్యమవలంబించి తమ దేవుళ్లను మ్రొక్కుకొనుటయు, వారి యుత్సవములలో అత్యుత్సాహము తో పాల్గొనుటయు మనశ్శాంతిని పొందుటయు జరుగుచున్నది. మన విద్యాధికులు ఆర్థిక శాస్త్రము మొదలగు భౌతికశాస్త్ర ములలో పండితులై సెద్దపెద్ద శీతములను గ్రహించి, బీదజను లందరికిని లేగిన కూలి నిప్పించగల పరిశ్రమలను స్థాపించవచ్చును. సూర్యరశ్మి, విద్యుచ్ఛక్తి మొదలగువాని నుపయోగించి, ప్రజా సౌకర్యములకు పాటుపడవచ్చునని ప్రజల దైవభక్తిని, ఆము ప్పిక జ్ఞానమునకును, వీరు సాయపడునది రన్వంతయైననులేదు సరికదా; మన పూర్వులు దేవాలయములను స్థాపించి వానికిచ్చిన మడిమాన్యములమీది యాదాయమును, యిప్పుడు భక్తులిచ్చు కొను కానుకలను ప్రత్యేకయోగ కార్యములకనే సాకుతో యింతవరకు యెవరు ననుకొనని నూతనమార్గములకు వినియోగించ దలచుట మిగుల శోచనీయము. ప్రజలకు భక్తి, కర్మ, జ్ఞానయో గములను అలవడజేయు యునిక్విఫట్టులు దేవాలయములే. వాని లో ప్రతిదానికిని మంచి సంస్కారమును ఒక అర్చకుని, మత బోధచేయుటకు ఒక గొప్ప పండితుని యేర్పరచవలయును. ప్రతిగ్రామములోను ఒక్కదేవాలయమైననుకలదు గనుక మనము మతప్రచారకులను వేరుగ నియమించ సక్రరలేదు. విద్యార్థు లకు వేదాంతశాస్త్రమును గణితవలెనన్న, దాని ముఖ్యాంగ ములగు తర్కవ్యాకరణ, మిమంసశాస్త్రములకూడ నేర్పవలెను. మామూలుగా మన పాఠశాలలో నేర్పు సంస్కృతవిద్య బొత్తుగా చాలదు.

కాబట్టి, తిరుపతిలో యిట్టి సంస్కృత విశ్వవిద్యాలయ మును స్థాపించుటకంటె అక్కడక్కడ గొప్ప దేవాలయము లందును మఱములందును పై తరగతి సంస్కృత పాఠశాలలను పెట్టింది, వేదాంత శాస్త్రమును నిర్బంధముగ నేర్పించి, గొప్ప పండితులను తయారుచేయించవచ్చును. ఇట్టి మతవిద్యను కలుపు పాఠశాలలకు సహాయము చేయవచ్చును. దేవాలయములలో జరుగవలసిన నిత్య పూజావిధి, కర్మాగోత్రము మొదలగునవి యధావిధిగ జరిపించుటకు పండితులను తయారుచేయించవలెను. ఇప్పటి యర్చకులలో బహుమంది. గొప్పకులకల, ఆంగ్లేయుల ఆర్యబ్రాహ్మణులు, ఓమపులు, డేకనులు, క్యూరేటులు మొదలగు ఉద్యోగములు వారి మత శాఖలో యెట్లున్నాలో అటులనే మన ప్రాంతమున మత ప్రచారములో చదువుకొన్న సంస్కారు లుండవలెను. బీదమైన దేవాలయములను బాగు చేయించవలెను. బీద దేవాలయములకు సహాయము చేయవలెను. మన ఆంధ్రదేశము చెసికొన్న పూర్వములనే శ్రీ వేంకటేశ్వర దేవాలయము యెన్నడో తిరుపతికొండలో స్థాపింపబడి దాని యంత్ర మహిమచేత అపరిమిత ధనమును ఆకర్షించుచున్నది.

ఈ ధనమును తోడిదేవాలయములకును అక్కడకు వచ్చు యాత్రీకుల సదుపాయములకును మతవిద్య వ్యాపనమును ఖర్చు పెట్టుట న్యాయము.

ఈ కలియుగములో యికముందు మన విదేశీయ పరిపాల కులుగాని మనకు రాబోవు స్వరాజ్య గర్భ మెంటుగాని మన మతోద్ధారమునకు ఒక్కనమ్మిడి యైనను ఖర్చుపెట్టరు. మన విద్యాధికులుకూడ యీమత ప్రచారమునందు నమ్మకము లేక పోవుటచేత యీ శాఖకు ధనసహాయము చేయక కృత్రిమ జేసె దరు. ఈ ప్రస్తుత దేవాదాయము తప్ప కెక్కిన అన్నివిధము లైన మన ఆదాయములు పరిపాలకుల పరముచేసిరి. మొన్న మొన్నటివరకు యీదేవాదాయము మాత్రము ప్రజల చేతులలో నుండెను. దానిని యిప్పటికంటె బాగుగా సంరక్షించెదమను సాకును కల్పించి దీనిని మొదలంట నూడ పెరుగుటకు మన ప్రధానమంత్రిగారు ప్రయత్నించు చున్నారు. ఇప్పటికాసనము మూలమున యీ స్వల్ప దేవాదాయమునకు కూడ సీట్లు వదల నలసి వచ్చుచున్నది. పాశ్చాత్య వ్యాపారములో మునిగిన మన మంత్రులకును శాసన నిర్మాత సంఘసభ్యులకును యీ మాటలు చెవులకెక్కునా? వీరికి పల్లటూరివారు యేమి యనుకొన్న నేమి? వారు మూగ్గులు, మామూలైన విగ్రహారాధకులు, వారికి ప్రపంచజ్ఞానమే లేని అనాగరికులు. వారికి మేలుచేసెదమంటే దానిని గ్రహించలేదు. వారికి భౌతిక సుఖములు నాగరిక సౌకర్యములు తెలియనే తెలియవు. ఇట్టి పిచ్చివారి యభి ప్రాయమును సరకుగొనవసరము లేదని మనమంత్రి పుంగవులను ఈబోర్డు కమిషనరులను వీరందరితోడ జన్మిసూపాట్టిలో చేరిన కొందరు శాసనసభ్యులను గట్టిగ నమ్ముచున్నారు. గనుకనే, మన పానగల్ రాజుగారు తాము పదమృతులు కాకమునుపే తాను మొదటినుండియు పూనుకొన్నపని త్వరలో నెఱవేర్చు వలయునని, యీఆర్డు సవరణ యగునేమోయని భయపడి, వన బోర్డు వారిచేత యీనూతన మార్గమును, ప్రజల కేవిధమైన యనకాశము నీయకుండ త్రొక్కింప జూచుచున్నారు.

బంగారము మొదలగు ఉత్తరప్రాంతములలోని బ్రాహ్మణ తేరరులవలె గాక మన రాజధానిలో ఉద్యోగసంపాదనకు బ్రా హ్మణద్యేషమును పూర్ణముగ నవలంబించుటయేగాక, మన పూ ర్వలే జిజ్ఞాసమునందును, సంస్కృతవిద్యయందునుకూడ, క్రమ క్రమముగ ఆద్యేషమునే ప్రాకించజేయుచున్నట్లు కనపడుచు న్నది. ఈప్రాచీన విజ్ఞానద్యేషము అరవలలో కంటె ఆంధ్రు లలో యెక్కువగ నున్నది. అరవదేశములో బ్రాహ్మణుల కంటె యిరుమిక్కిలిగ బ్రాహ్మణతేరరులు భాషాపండిత్యము నందును, భక్తి జ్ఞానములయందును, మతగ్రంథ రచనలందును ప్రసిద్ధిని పొందుచున్నారు. మన యాంధ్రము, సంస్కృత వాఙ్మయముతో యెక్కువ సంబంధము కలిగియుండుటచేత సంస్కృతవిద్య, మన మతవిషయములలోకూడా అవసరముగ నున్నది. బ్రాహ్మణులలోపాటు మన ఆంధ్ర బ్రాహ్మణతేరరులు కూడ యీవిద్యాభ్యాసములో యెక్కువ కృషి చేయవలసియు న్నది. ఇంతవరకు వారిలో బహుమంది తూష్టిభావమును నపించియున్నారు. మన కర్మకాండయంతయు, యెంత చాం దసముగాను, పిచ్చిగాను నున్నదని మన మెంచినను, అది సర్వ వర్ణములకును అవసరమై కీర్ముకాలములో అంతరించునట్లు కను పడను. కాబట్టి అట్టికర్మకాండను, బోధించగల మంచిపురోహి తులను ప్రతివర్ణము వారిలోను ఉండునట్లు యేర్పాటు చేయ వలెను. దానిలో కాలానుసారముగ సంస్కరణలను కావించ వలెన్న ఆమతగ్రంథముల నన్నిటిని ఆంధ్రీకరించవలెను. ముందు గా నులభ్యతైతో దేశభాషలోనికి ఆమతగ్రంథములను ఆంధ్రీ కరించినయెడల, మన సాంఘిక మతాచారముల పునాదులను చర్చించి, వానిలోని నలయు సంస్కరణలను ప్రవేశపెట్టవచ్చును. ఇది అన్ని వర్ణములవారికిని కా నునది విషయమే.

వైనచెప్పిన మతసంబంధమైన కార్యములకు, యీ తిరు పతి దేవస్థానములోని ఆదాయమేగాక, శ్రీరంగము, రామేశ్వ రము, కాశీ, జగన్నాథము, మొదలగు గొప్ప దేవాలయముల ఆదాయముకూడ చాలదు. తిరుపతి పని కాగానే శ్రీరంగము సంభోజము రెంజావూరు మొదలగు దేవాలయముల పని పట్టె దరు కాబోలు. ఓజనులారా! మీరు మనమతము, సంఘములందు ఆనంతయైనను అభిమానము కలవారైనయెడల, ప్రతిగ్రామము లోను తక్షణము సభలచేసి, మత ప్రచారమునకును, దేవాలయ ములకును తప్ప, మనదేవాదాయమును, యితరవిషయములకు, అవి యెంత ప్రత్యేకయోగకరములైనను, వినియోగించవూడవని తీర్మానములుచేసి బోర్డు ఆఫ్ కమిషనర్ల ఆఫీసు, సర్దురు గార్ల న్ను, కరీడ్రతో పోస్తు మద్రాసుకు పంపుడు. దీక్షి అనునర్థము

ముగాను, అసంవిగముగాను నుండనట్లు నూతన చట్టములోని 63 వ సెక్షనులోని, విద్యాధర్మ శిక్షణలను తీసివేయించుటకు మన శాసనసభా ప్రతినిధులను ప్రార్థింపుడు.

8-వూరు } వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు
4-7-1925 } హైకోర్టు వకీలు.

శ్రీజగద్గురు పుష్పగిరిమఠము

మద్రాసు ఏకాదశేశ్వర అగ్రహారములోని శ్రీజగద్గురు పుష్పగిరిమఠమున వ్యాసపూజా మహోత్సవము 6-7-25 న శ్రీసన్నిధివారిచే యధావిధిగ జరుపబడెను. రుద్రాభిషేకము, అర్చనము, భజన కాలక్షేపము, స్వస్తివాచనము, బ్రాహ్మణ సమారాధనము అన్నియు చక్కగా జరుపబడినవి. ఆస్తికోర్తము లగు సభ్యులను ఏతెంచి తీర్థప్రసాదములను స్వీకరించి యానం దించిరి. (ఒకవిలేఖరి.)

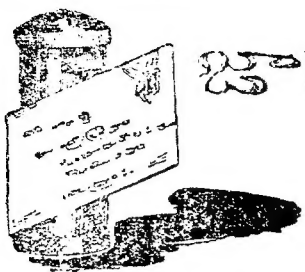
బెజవాడ మారుతీ మోతేహాల్లో శ్రీ సీతారామాంజనేయ నాటకసమాజము - ఏలూరు 15-7-25 బుధవారము ప్రచండ చాణక్యము ప్రదర్శింపబడును. M. N. Rao, Zamindar, PROPRIETOR.

శ్రీ మైలవరం బాలభారతీ సమాజమువారు బెజవాడ నాటకశాలలో యీనెల 11 తేది శనివారంరాత్రి శ్రీ కృష్ణతులాభారం ప్రదర్శింతురు. శ్రీకృష్ణుడు—యడపల్లి సూర్యనారాయణరావుగారు. నారదుడు—కపిలవాయి రామనాథశాస్త్రిగారు. సత్యభామ—పుష్పలూరి సంజీవరావుగారు. రుక్మిణి—పారుపల్లి సుబ్బారావుగారు. డాక్టరు కొ. పట్టాభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

ఏలూరు తాలూకా వెదవేగిగ్రామ కాపురస్థుడు అక్కినేని శ్రీరాములు తెలియపరచే దేవునగా

అక్కినేని వేంకట సుబ్బారావు నాపెద్ద కుమారుడు యిప్పటికి షుమారు 3 సంవత్సరముల నుండి దుష్టసాంగత్యముచేతను, వ్యభిచారము మొదలగు దురలవాటులకులోనై లోకులవద్ద చేబడుల్లునోట్లు వగైరాలవల్ల రుణములు తెచ్చుకొన్న కొద్దిసొమ్ము తెచ్చుకొనిన్ని, యెక్కువసొమ్ముకు నోట్లు పద్దులు వగైరాలు వ్రాసిన్ని సఖిచరించు చున్నాడు. నాకు లోటలు భూములు యిండ్లు వగైరా స్థిర చరాస్తులు యుండియున్నవి. అవి అన్నియు నాస్వార్జితమనిన్ని నాకుమాల్లకు ఏవిధ మైన హక్కున్నూ లేదనిన్ని యిధివరకే తెలియ చేసి యున్నాను. సదరు వేంకటసుబ్బారావుకు బదుల్లు యిచ్చినవారున్నా యికముందు యివ్వ బోయేవారున్నా, సదరు రుణములలో నాకుగాని నా ఆస్తికిగాని యెట్టి సంబంధమున్నూ బాధ్యత యున్నూ లేదని యిందుమూలముగూ తెలిసికో నలసినది.

అక్కినేని శ్రీరాములు.

జాబులు.

హిందీ ప్రచారము

గ్రామములయందు దరిగి హిందీ ప్రచార మొనర్చుటకు ప్రచారకములు కావలెను. తగిన వేతన మివ్వబడును. దరఖాస్తు పంపగోరు ప్రచారకము ప్రచారక పరీక్షయందు తీర్థలయి యుండుట మంచిది. విశేష వివరములు తెలుపుచు ఈ దినపత్రికాను నరఖాస్తు పంపవలయును.

రాష్ట్ర భాషాభివృద్ధి

లోగడ ప్రచురించిన ప్రకారము చాలమంది హిందీ భాషాభివృద్ధిని పోషించుటకు ఖర్చులకై పంపుచున్నారు. తీర్థలపంపినవారందరికి తప్పక పుస్తకములు చేరి యుండునని విశ్వసించెదము. కొలది ప్రతులు మాత్రమే మిగిలి యున్నవి. కావలసినవారు వెంటనే ఆదానికై పంపి తీర్థలను కొందురుగాక.

మోటారి సత్యనారాయణ, వ్యవస్థాపకము.

ఆంధ్ర హిందీ ప్రచారక కార్యాలయం, దేవవాడ.

ధర్మవైద్యశాల-చేబోలు (గుంటూరుజిల్లా)

మా వైద్యశాలకు గుంటూరు మ్యూనిసిపల్ కౌన్సిలవారు 1925-26 సంవత్సరమునకు 100 నూరు రూపాయల విరాళమును యిచ్చుటకు తీర్మానించినారు. సదరు తీర్మానము మాజిల్లా కలెక్టరుగారు ఆమోదించినారు. గుంటూరు మ్యూనిసిపల్ కౌన్సిలవారికిని జిల్లా కలెక్టరుగారికిని కృతజ్ఞతా వందనము లాచరించుచున్నాను.

మా వైద్యశాలకు తెనాలి తాలూకాబోర్డువారు 1924-25 సంవత్సరమునకు రూ. 50-0-0 లున్న పొన్నూరు యూనియను బోర్డువారు రూ. 50-0-0 లున్న విరాళములు కంక్షను చేసినారు. గవర్నమెంటు ఆమోదనమును వెళ్లబడినవి. సదరు రెండు బోర్డుల మొదలగున్న అభినందనము లాచరించుచున్నాను.

ఆయుర్వేద వైద్య దేవరాలాజు మురహారిరావు, స్థాపకుడు.

వివేకానంద గ్రంథాలయము—(అనంతవరం)

15-6-1925 తేదిన నర్సారావుపేట తాలూకా అనంతవర మహాగ్రామంబున "వివేకానంద గ్రంథాలయము"ను పేరుతో గ్రంథ భాండాగార మొందు సెలకొల్పబడినది. నాటిదినము భాండాగార భవనంబున పూజాపునస్కారంబులు జరిగినది. ప్రారంభోత్సవ మత్సర్యముతో జరుపబడినది. సాయంత్ర మెదుగుంటలకే బ్రహ్మశ్రీ మేల్లచెఱుపు శంకరశర్మగారి ఆధ్వర్యమున నొక గొప్ప సభ సమావేశ మయ్యెను. ప్రథమ మున గ్రామస్థానచేత్యగారి కీర్తనముల బాణించి దైవప్రార్థనముల సలుపుచు సభ్యుల భీనులను విందోనర్చబడినది. తరుపరి అభయభారతి ప్రతికాధిపతులగు బ్రహ్మశ్రీ వద్దిరేల నాగభూషణశర్మగారిచే గ్రంథాలయములు వారి యుపయోగములు గూర్చియు విపులముగా నుపన్యసించబడినది. తమ యుపసంహారోపన్యాసంబున ఆగ్రాసనాధిపతిగారు గ్రంథాలయోద్యమము నుగరించి విఫలముగా నుపన్యసించిరి. జయజయధ్వనంబులతోడ సభ జయప్రథముగ ముగింపబడినది. మా గ్రంథాలయమున కీవత్సరమునకు మల్లరాశ్రీ సమ్యక్రాజు క్షేత్రంబుబుద్ధియ్యగారిని ప్రెసిడెంటుగా నెన్నుకొనబడినది. మల్లరాశ్రీ కుండా కోటేశ్వరరావుగారిని సెక్రటరీగా నెన్నుకొనబడినది. ఈ గ్రంథాలయమునకు యీ క్రిందివారు యావిధముగా పుస్తకములను యిచ్చెదమని వాగ్దానము చేసిరి.

1. కుండా వెంకటసుబ్బయ్యగారు ... రు. 50 0 0
2. గట్టా కోటయ్య 30 0 0
3. రావి శేషయ్య 25 0 0
4. కొత్తపల్లి కోటయ్య 35 0 0
5. మద్ది కేశరావుయ్య 25 0 0

దీరికిని మాకు గ్రంథములనొసంగి ప్రోత్సహించినవారికిని, గ్రామస్థానము తెచ్చి మాకుతోడ్పడిన శ్రీయుత విట్టలక్షీనారాయణగారికిని, మా గ్రంథాలయమునుగూర్చి పంచరత్నములు వ్రాసిన బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనగవరపు రాఘవయ్య శాస్త్రిగారికిని మా కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనముల నర్పించుచున్నాము.

కొరిటెల వెంకటసుబ్బారావు.

ఎలమంచిలిరేంజీ పాయకరావుపేట ప్రాథమికోపాధ్యాయసంఘ ప్రథమ వార్షికసభ

ది 28 వ జూన్ 1925 సం॥ రం తేదిన పాయకరావుపేట వాస్తవ్యులును నరసపట్నం తాలూకాబోర్డు మెంబరు గారును ఆరు శ్రీయుత మహమ్మదు మొహియుద్దీన్ భాషా సాహేబు బహద్దూర్ వారి యధ్వర్యమున క్రింద పాయకరావుపేట ప్రాథమికోపాధ్యాయసంఘ గావించబడినది. సభకు చాలమంది యుపాధ్యాయులు వచ్చిరి. ఎలమంచిలి రేంజీ డిప్యూటీ యిన్ స్పెక్టరుగారును శ్రీ చట్టి పూర్ణయ్య పంతులుగారును సభ నలంకరించిరి. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు గొడవరి వెంకట్రామారావుగారు అధ్యక్షులను స్వాగతపత్రమును సమర్పించెను. అధ్యక్షులును డిప్యూటీ యిన్ స్పెక్టరుగారును ప్రారంభవిద్య యొక్క పూర్వపుస్థితియును, క్రమపరిణామమును, ప్రజల యభిప్రాయమును, వలయు సౌకర్యములును, ఉపాధ్యాయులయొక్క ఆర్థిక సాంఘిక పరిస్థితులును, శ్రీదొరతనమువారు ప్రస్తుతము కలుగజేయవలసిన సదుపాయములను వివరించుచు దీర్ఘముగ నుపన్యసించిరి. తరువాత నీదినపత్రికాధ్యక్షులు ఉపాధ్యాయులచే నుపపాదించబడి నేకగ్రీవముగా నామోదించబడెను.

శ్రీదొరతనమువారు జూరీచేయించిన స్కేలును త్వరలో అమలులోనికి తెవలయునని శ్రీతాలూకా బోర్డువారిని యీ సభవారు కోరుచున్నారు.

బోర్డు మ్యూన్సిపల్ పాఠశాలలకు వ్రాతయు పూచీయు హెచ్చుగానుండునగాన సహాయోపాధ్యాయుల సంఖ్యనుబట్టి రెండు రూపాయలు మొదలు అవనముగా ద్యూటీ అలవెన్సు యిప్పించవలెనని బోర్డు వారిని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

బోర్డులోనున్న ప్రాజెక్షన్ బ్రయిండు టీచర్సును ఒక మ్యూన్సిపల్ కేజీలో మ్యూన్సిపల్ బ్రాన్స్సుగు చేయుమందుటచే నియమిత కాలములో ప్రాజెక్షన్లు పూర్తిచేసికొనుట చాల కష్టముగానున్నది. అట్లు నియమిత కాలములో ప్రాజెక్షన్లు పూర్తికాని యెడల టీచరులనుండి కొంత సొమ్ము తగ్గించబడునగాన అట్టి ప్రాజెక్షన్ల బ్రయిండు టీచర్సును ప్రాజెక్షన్లు అయ్యే వరకుతము ఒకే మ్యూన్సిపల్ దుంచ గలందులకు బోర్డు వారిని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

పగటి పాఠశాలోపాధ్యాయులు రాత్రి పాఠశాలలందు కొని పనిచేయుటకు పర్మిషను యిప్పించవలసినదని బోర్డువారిని యీసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

ప్రస్తుతము ప్రతి వస్తువు క్రియముగా నున్నది. కాంతములు కలములు సీమసుద్ధ మొదలగునవి కొని మ్యూన్సిపల్ వాడుకచేయుటకు ప్రతి యుపాధ్యాయునకు యిదివరకు రు. 0-4-0 కంటింజెన్సీకు యిచ్చుచున్నాడు. అదిచాలకు కనుక ప్రతి టీచరుకు రు. 0-8-0 చొ॥ న కంటింజెన్సీకు యిప్పించుచు క్రమముగా పూను హెచ్చాప్తురు వద్దనుంచి అసిస్టెంటు మాస్టరుకు ముట్టుచున్నట్లు లిఖితములను శ్రీ తాలూకాబోర్డువారు పుచ్చుకొనుటకు బోర్డువారిని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

టీచర్సును బ్రాన్స్సుగు చేయునపుడు పరీక్షాధికారుల యొక్కయు సలహా తీసికొనవలెనని బోర్డువారిని యీసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

బోర్డు ఆఫీసునుంచి జీతములు ప్రతి నెల 8, 10 తేదీలలోగా టీచర్సుకు బహ్యుదాయగునటుల యేర్పాటు చేయించవలసినదని బోర్డువారిని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

నేటిపు డాక్టరు సర్టిఫికేటు మీద సంవత్సరమున కొక మాసము స్కిల్స్ పు ఉపాధ్యాయుల కిప్పించవలసినదని బోర్డు వారిని యీసభవారు గోరుచున్నారు.

క్రమశాస్త్ర బోర్డు మ్యూన్సిపల్ నుండి టీచర్సు కందరి కిన్ని తయారుచేయించి అగ్రము మొక స్కెల్డెంట్లు కాపీ యిచ్చునను ప్రతిసెంటరున కొకటియైనను పంపించవలయునని బోర్డు వారిని యీసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

సంవత్సరమున కథనము రి అయినను తాలూకా టీచర్సు కాన్ఫరెన్సులు చేయించి జరిపించగలందులకు శ్రీడిప్యూటీ యిన్ స్పెక్టరు వారిని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

ఉపాధ్యాయుల జ్ఞానాభివృద్ధి చేసికొనుటకుగాను పనికి వచ్చు జర్నల్సు, పుస్తకములు వగైరాలు తెప్పించుకొనుటకు గాను సంఘములో వసూలైన సొమ్ము చాలదు, గాన పత్రికలు, పుస్తకములు మొదలైనవి తెప్పించుకొనుటకుగాను కొంత సొమ్ము సహాయము చేయగలందులకు బోర్డువారిని యీసభవారు కోరుచున్నారు.

జి. వి. రామారావు, కార్యదర్శి.

వృత్తాంత లేఖలు

నరసాపురం

(స్వకీయవిలేఖరి)

సహకార సంఘముల విషయము

జూలై 7:—మొన్న ఆదివారముగోజున మాపురమందిరములో శ్రీవెన్నకృష్ణ పెద్దిరాజు ఎమ్.ఎల్.సి.గారి ఆధిపత్యమున ఇంటర్ నేషనల్ కో ఆపరేటర్ల సాంవత్సరోత్సవము జరుపబడినది. మాగ్రామములోని కో ఆపరేటివు యూనియన్ వారు ఆహ్వానముల నంపి ఉత్సవమును జేసిరి. ఆనాడు యాజ్ఞల్లాకు కో ఆపరేటివు సొసైటీకి అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగానున్న రావు సాహేబు వి. యస్. లక్ష్మీనరసింహారావుగారు కూడా సభకు హాజరైరి. పెద్దిరాజుగారు మొదటనే యీరోజు జూలై మాసము మొదటి తేదీనారము గోజున ప్రాచుంచమునందంతులను జరుపుదురనియు ఇచ్చట కొన్ని కారణాంతరములచేత ఆదివారము గోజున జరుపవలసి వచ్చినదనియు జెప్పిరి. ఈ ఉత్సవము మొదటి రెండు సంవత్సరము లయినదట. క్రిందటి సంవత్సరము ఈ ఉత్సవము యిచ్చట జరుపబడలేదు. కాని ఈ ఉత్సవమును ఏటెట జరుపుట ఉత్తమమనిన్ని దీనిలో మంచి అభిప్రాయము చాలా ఉన్నవనిన్ని అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగారును అధ్యక్షులునుకూడా చెప్పిరి.

సెంట్రలు బ్యాంకు

మాగ్రామములో సెంట్రల్ బ్యాంకు ఉండవలెనని మా తాలూకాలోని సంఘములయొక్క అభిప్రాయమై యున్నది. ఇప్పుడు ఏలూరులో మాత్రము పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాను ఉపయోగముగా సెంట్రల్ బ్యాంకు ఉన్నది. మాతాలూకాలోని 82 గ్రామములలోను 64 గ్రామములు యీ సహకార సంఘములను కలిగియున్నవనిన్ని ఈ 64 సంఘములున్న కలసి క్రిందటి సంవత్సరం 2½ లక్షల రూపాయలవరకు వ్యవహారము జరిపినట్లున్న అందువల్ల సెంట్రలు బ్యాంకు నరసాపురములో తప్పక యుండవలెననియు మా నరసాపురం కో ఆపరేటివు యూనియను తెక్రటరీ చెప్పెను. అందుపైనే అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగారు మంచి ఉపన్యాసము నొకగాని నిచ్చిరి. సెంట్రల్ బ్యాంకు నరసాపురంలో పెట్టబూనుట చాలామంచి అభిప్రాయమైనప్పటికి అందుకు తరుణము యింకను రాలేదేమోయని సంజేహముగా నున్నవనియు అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగారు చెప్పిరి. సహకార సంఘములు జయప్రథముగా నడుపబడవలెనన్న గూఢము ప్రధానమనియు అట్టిగూఢమును పెంపొంద జేసుకొనవలెననియు నూచించిరి. ఇప్పటివరకు నరసాపురంతాలూకాలో జరిగిన పని బాగానున్నదనిన్ని ప్రస్తుతము వ్యవహారంపగల 2½ లక్షల క్రి సెంట్రల్ బ్యాంకుకు చాల్చవనిన్ని అధమము 7 లేక 8 లక్షల వరకు వ్యవహారంపగల శక్తి ఉండవలెననియు అందుకుగాను తాలూకాలో ఇంకను సంఘములు స్థాపించబడవలెననియు అట్టి కృషిచేసి సెంట్రల్ బ్యాంకు కొరకు ప్రయత్నము చేసిన ఉత్తమముగా నుండుననియు అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగారు చెప్పినమాదట సెంట్రలుబ్యాంకు ఉద్దేశమున ప్రస్తుతములో ఉపసంహరించుకొనిరి.

మానబుకోర్టు

మా సబుకోర్టు నిన్నునే తెరువబడెను. వేసంగి సెలవులకు ముందు అడిషనల్ సబుకోర్టుగాడా నుండెడిది. ఇప్పుడు అడిషనల్ సబుకోర్టును ఎత్తివేసిరి. కాని పని హెచ్చుగా నుండుట వలన ఇద్దరు అడిషనల్ సబుజడ్జిలను ప్రిన్సిపల్ సబుజడ్జిలను ప్రిన్సిపల్ సబుజడ్జి సహాయనిమిత్తమునిచ్చిరి. కోర్టు ఎస్టాబ్లిషమెంటు లేకుండ సహాయ మునసబులనుగాని సబ్ జడ్జిలనుగాని నియమించుట యీమాధ్య సర్ సి. పి. రామస్వామయ్యగారివల్ల చేపడినవివిధకోర్టులజ్జునుబట్టియుయున్నది. ఇచ్చట ప్రిన్సిపల్ సబుజడ్జిగారైన శ్రీ న్యాపతి బలరామదాసుగారు భవని యేర్పాటుజేసి మొదటి అడిషనల్ సబుజడ్జిగారైన శ్రీ పాలూరి రామారావుగారు బరిజనల్ పనిని రెండవ అడిషనల్ సబుజడ్జిగారు శి. రంగస్వామయ్యం గారు అవర్ గో అప్పీల్లను వినుదురనియు తెలియచున్నది.

గుంటూరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

శ్రీనారాయణదాసుగారి హరికథాకాలక్షేపము

హరికథా గండపెండేర శ్రీమద జ్ఞానాదిభట్ట నారాయణదాసుగారు మాపుర మందిరమున పాదుకా పట్టాభిషేకము హరికథా కాలక్షేపము శ్రీల కానందదాయకముగ జరిపిరి. శ్రీవారు వృద్ధాప్యముననుండుటచే యెట్లుండునోయని యిండుక సంకోచము మొదటిలో నుండెను గాని, కథ సగము జరుగుసరికి వారి సహజ సామర్థ్య కాశలములు బయల్పడి సభికుల వత్సంతా హ్లాదమున నోలలాడించెను. ఒక్కొక్క-రాగము జంబూ మారు తమువలె సభాభవమునం దంతటను వ్యాపించి సభికు లందరిని నిశ్చేష్టులజేసెను. శ్రీనారాయణదాసుగారి హరికథయని వినుటతోడనే వారి నెరుగకయే వారి శిష్యులుగానుండి వారి కథలు చెప్పుకొనుచుండెదవారు వందలాదిగా గ్రామ గ్రామములనుండి బయలుదేరివచ్చిరి. వారి కథా సాంతమున వారిపై భూమణ పద్యములు చదువబడెను. వచ్చినవారందరికి టిక్కెట్లు దొరకక చాల అవస్థ అయ్యెను. శ్రీవారికి ఖర్చులుపానురు 250 లు కట్టుము సమర్పించిరి. వారితో వచ్చినవారి అనుచరులు వీణా వాయిద్యమున సభికుల రంజింపజేసిరి. ఈపట్టణమునందే బీద సాదల కుచితముగా మరెయిక హరికథ నేర్పాటుచేయు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.

వీడ్కోలు విందు

మా పట్టణమునందు బారిష్టరుగా పనిచేయున్న శ్రీ రాజా మామూరు వెంకట శేషచలపతిరావుగారు ఒక మాసము రోజులనుంచి అదివసత్ డిప్రెక్టు మున్నగుగా పనిచేసి, మరల భీమవరమునకు డిప్రెక్టు మునిసిఫ్ గా బదలాయించబడిరి. వారి వీడ్కోలు సందర్భమున శ్రీ గుండు నరహరిరావుగారు తమ గృహమందువారి కాలిద్య మొసగిరి. కొద్దిమంది స్నేహితులు తదితర మిత్రులును మాత్రమాహ్వనింపబడిరి. బారిష్టరు వేపాగారు బారిష్టరు దళదగ రామయ్యగారు పత్రి శ్రీనివాసరావు పంతులుగారు సబు జడ్జిగారు చైర్యముగారు మున్నగువారు హాజరైరి. స్వల్పాహారవియ భుజించిన తరువాత పి. రామబ్రహ్మంగారు శ్రీచలపతిరావుగారి పదవికి వారి సద్గుణ సంపత్తిని కొనియాడిరి. పిమ్మట యన్. వేపాగారు మాట్లాడుచు తమకే వృత్తిలో నుండి వృద్ధి లో నికి వచ్చి రో ఆ వృత్తి నె వ్వు టికిని మరువాదొచ్చి వుండుచిరి. శ్రీ చలపతిరావుగారు చక్కని యుపన్యాసమున మిత్రులందరికి వందనము లర్పించుచు వారి సలహాల ననుసరించుటకు ప్రయత్నించెదమని వాక్రచ్చిరి.

శ్రీయుత థాఖూర్ ఖాన్ చంద్రవర్మగారు

చిరపరిచితులగు చంద్రవర్మగారు నేడు మాపట్టణమున కరుదెంచిరి. ఇచ్చట హిందూ మహాసభాశాఖ నేర్పరుచుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. శేపు మొదలుకొని 5 రోజుల వరకు వివిధ స్థలములం దుపన్యాసములు జరుగును.

కోటిపల్లి (గోదావరిజిల్లా)

నేడు (జూలై 1వ తేదీని) మాగ్రామ వాస్తవ్యులు ఎల్లరును కీ. శే. దేశబంధు చిత్తరంజన దాసుగారి మరణమునకు తీవ్రసంతాపమున వెలిబుచ్చు నిమిత్తము శ్రీఆనంద గజపతి గ్రంథాలయ భవనమున బ్రహ్మశ్రీ దర్శాబైరాగి శాస్త్రిగారి అధ్యక్షతలక్రింద సమావేశమయిరి. అధ్యక్షుల దైవప్రార్థనానంతరము సభ్యులందరును చిత్తరంజనుని ఆత్మకాంతికోరకు ఆయిదు నిమిషములు నిలువబడి దైవప్రార్థనమును గావించిరి. అనంతరము శ్రీయుత గోదావరి సత్యనారాయణ గారు దేశబంధుని పవిత్రచారిత్రమును సంక్షేపముగ నుపన్యసించిరి. తనవంతరము శ్రీయుత కంచిభట్ట రామబ్రహ్మంగారు దేశబంధుని త్యాగాది గుణముల కొనియాడుచు నుపన్యసించిరి. మరియు శ్రీయుత కల్లూరి సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులుగారు పద్యములను జదివిరి. ఈ దిగువ తీర్మానము సభవారినే ఆమోదింపబడెను. ఈసభవారు సకల సద్గుణనిధియగు కీ. శే. దేశబంధున చిత్తరంజన దాసుగారి యకాలమరణమునకు తమ దీర్ఘ సంతాపమును వెలిబుచ్చుచు వారి పవిత్రాత్మకు పరమేశ్వరుడు శాంతిని ప్రసాదించుగాక అని ప్రార్థించుచు వారికుటుంబమునకు సానుభూతిని తెల్పుచున్నారు. (ఒకవిలేఖరి)

మచిలీపట్టణము

కలంకారి కార్తానా

డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభిషేకారామయ్యగారి టిట్లు (వాయుమన్నారు:— ఇదివరకు అభిలఖారత ఖద్దరు సంఘము వారి సహాయమున నడువబడుచున్న యీసంస్థ మరల జూలై 1వ తేదీని తెరువబడినది. లోగడ 2½ సంవత్సరములలోను 67 మంది యువకు లిందు తరిఫీతు పొందిరి. అందు 20 మంది ఉత్తీర్ణ, కేరళ, వంగ బీహారు, తమిళ, కర్ణాటక, బొంబాయి, మహారాష్ట్ర, సింహళము మొదలగు రాష్ట్రములనుంచి వచ్చి యున్నారు. మఱియు నిందారి తేరిన యువకులు ఆంగ్లదేశమునను బయటరాష్ట్రములను, పలుతావుల పనిచేయుచున్నారు. ఈ కార్తానా శ్రీ ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలాధికారు లనుజ్ఞపై వారి కళాశాలావరణలో నెలకొల్పబడి యుండుటచే, విద్యార్థుల భోజన నివాసములకు మిక్కిలి సౌకర్యముగానున్నది. ఇందు అద్దకము రంగులువేయుట, చొప్పా, అచ్చులుచెక్కుట, చల్య చేయుట Dyeing, Printing Bleaching and Engraving మొదలగుపనులు పూర్తిగా నేర్పుకొనుటకు ఆరుమాసములు పట్టును. జనవరి, జూలై నెలలలో సంవత్సరమునకు రెండుదఫాలు యీశిక్షావిధానము ప్రారంభించి పూర్తిచేయబడును. జిల్లా, రాష్ట్రీయాది కాంగ్రెసుసంఘములు తమతమ విద్యార్థుల నివటకు బంపి తరిఫీతు చేయించి యీ యవకాలమును, వెంటనే యుపయోగింతురని వేడుచున్నాను. ఒక్కొక్క మురాలో 18మంది చేర్చుకొనబడుదురు. ప్రతివిద్యార్థికిని, గ్రాంథాసములకు రు15 లు ఖర్చుగను. విద్యార్థ్యాసము ఉచితముగా చేయబడును. కాని అద్దకములు వేసి నేర్చుకొనే అదనపు బట్టక్రింద కొంచెముగా ధనము ఖర్చుపెట్టెకొనవలసి యుండును. విద్యార్థులు యీసంస్థ ను వదిలిపోవునపుడు వారికి కావలసిన అచ్చులువగైరా సామానులు ఖరీదునకు సరఫరా చేయబడును.

తాడేపల్లి

దేశబంధు స్వారక సభ

దేశబంధు దాసుగారి స్మారకదినమున ఈగ్రామబోర్డు పాఠశాలయందు సాయంకాలము 5 గంటలకు బహిరంగసభ గావింపబడెను. పౌరులందరు విచ్చేసిరి. మంచల్ల శీతారామయ్య పంతులుగారు అధ్యక్షతపదవి నలంకరించిరి. సభాప్రారంభమున దైవప్రార్థన జరుపబడెను. పిమ్మట పున్నయ్యనాయుడుగారు దేశబంధుని జీవితమంతయు సభలోనివా రందరికి దెలిపిరి. గ్రామవాస్తవ్యులగు మరికొందరుగూడ దేశబంధుని ఆస్మికమరణ మునుగూర్చి విచారించుచు తమ సానుభూతిని దెలిపిరి. అగ్రాసనాధిపతియగు శీతారామయ్య పంతులుగారు దాసుగారి విమ. యమై ప్రసంగించి తమ సంతాపమును తెలిబుచ్చిరి. గ్రామనా సకులగు పద్మసాలీలును, సభలోనివారును దాసుగారి ఆత్మ శాంతికోరకును, వారికి స్వర్గప్రాప్తి కలుగుటకు రాత్రి సుమారు 8 గంటలవరకు భజన పఠిపిరి. రాత్రి 8½ గంటలకు సభ యీ దిగువతీర్మానములతో ముగిసెను.

1 దేశబంధుదాసుగారి ఆస్మికమరణమునకు కడు విచారమును దెలుపుచు వారికుటుంబమునకు తమ సానుభూతి దెలిపిరి.

2. రాబోయేది బుక్కిదుపండుగకు (2వ తేదీ) ఢిల్లీలో ను, మరియుతర స్థలములయందును హిందూమహమ్మదీయులకు పోరాటము కలుగకుండునటులను, మహాత్మునికి శాంతిభంగము కలుగకుండునటులను భగవంతుని ప్రార్థించిరి.

3. ప్రతిసభికుడును ఖాదీనిధరించుచు, తమ గృహముల యందు రాటుకు నెలకొల్పి, దేశసేవ శ్రద్ధజేయుటకు నేక గ్రీవముగ నొప్పుకొనిరి.

తూనానునవ్వుము

దొరతనపు వారి సహాయము:—శ్రీగుంటూరు తహశీల్దారుగారు యీగ్రామము విచ్చేసి మిక్కిలి బీదవారల యిండ్ల న్నియు స్వయముగ బరీక్షించి వారలకు పొంగును, తాటాకును ఉచితముగ నిచ్చిరి.

వేలకుమందు వెల సీసా 1-కి రు. 0 4-0

ఈ నూనెను తలకురాచిన పేలు ఈపి నశించును. చర్మమునకు వెండ్రుకలకుహాని యుండక వెండ్రుకలు పెరుగును. అమ్మతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మద్రాసు.

చెన్నపురి బహిరంగరట్లు

1925-వ సం॥ జూలై 1వ తేదీ శుక్రవారము

1. ధాన్యములు			
దనియాలు బా 1-కి	రూ 42 0 0	మలబ్బ	
బియ్యము బస్తాలు			
కుసుమ తెనాలివి	రూ 15 0 0	25 0 0	
నెల్లూరివి	రూ 15 8 0	17 0 0	
డిల్లి	రూ 2 0 0	18 0 0	
రాగులు రా. 164	రూ 9 0 0		
బుచ్చులు			
2. వస్త్రధాన్యములు			
కందులు బస్తా 1-కి	రూ 13 8 0		
పెనగలు	రూ 12 0 0	12 8 0	
పెనలు	రూ 11 8 0	15 0 0	
మినుములు	రూ 18 0 0	163 0 0	
ఉలలు	రూ 8 8 0	9 0 0	
3. నూనెవస్తువులు			
సువ్వలనూనె బా 1-కి	రూ 154 0 0	155 0 0	
నెయ్యి మ 1-కి	రూ 12 0 0	25 0 0	
కొండాపురంవేరు నెయ్యి	రూ 25 0 0	80 0 0	
ఇతరప్రదేశము	రూ 30 0 0	58 0 0	
వేరు నెనగనూనెగాంగురూ 1-కి	రూ 182 0 0		
ఆముదము బా 1-కి	రూ 103 0 0	134 0 0	
4. చిల్లరవస్తువులు			
చాయపసుపు బా 1-కి	రూ 138 0 0		
కురపసుపు	రూ 35 0 0	40 0 0	
మిరపకాయలు(గుంటూరు)రూ 1-కి	రూ 100 0 0	110 0 0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీటిచాయ	రూ 1-కి	రూ 50,50	
కాళహస్తపాయకట్టు		రూ 70,70	
బెల్లము బా 1-కి	రూ 45 0 0	45 8 0	
చింతపండు బా 1-కి	రూ 10 0 0	60 0 0	
5. ఇనుము			
పట్టారకం బా 1-కి	రూ 38 0 0	38 0 0	
చదరం	రూ 35 0 0	38 0 0	
రవుండు	రూ 35 0 0	86 0 0	
6. లోహములు			
వెండి 100 తులంకు	రూ 71 0 0	74 8 0	
బంగారము, తులము 1-కి	రూ 21 10 0	21 12 0	
సవరము 1-కి	రూ 13 7 6		
ఇత్తడి బా 1-కి	రూ 258 0 0	256 0 0	
రాగి డిటా	రూ 285 0 0	288 0 0	
అస్కాచక్కెర 226 పౌ గలవి	రూ 80 8 0	80 12 0	
7. రంగులు అలిజరైన			
ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు		72 0 0	
తొట్టికృష్ణము డిటా		" "	
సింహం డిటా		" "	
గుర్రం డిటా		70 0 0	
8. దూది			
బోండావెట్టుబారువ 1-కి	రూ 300 0 0		
పల్నాడు దూది	రూ 240 0 0		
9. నూలు			
కోయంబత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి	రూ 7 4 0		
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	రూ 4 12 0		
పుట్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	రూ 7 4 0		
అహమదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి	రూ 7 4 0		
నూళయేనుగ నెం 20	రూ 9 8 0		
జపాన్ నెం 20	రూ 9 8 0		
నెం 40 ఏ తేబిలు అయినను	రూ 12 0 0		
వడ్డాన్ నెం 24½	రూ 10 0 0		
14½ క్విలన్ పక్షి	రూ 7 6 0		
నెం 20 బెన్ని సింహం యీటె	రూ 10 8 0		
నెం 22	రూ 10 12 0		
నెం 12½ బెన్ని సర్దు	రూ 8 8 0		
నెం 14½	రూ 8 12 0		
నెం 12½ అలెన్సు	రూ 7 6 0		
నెం 12½ కొయిలుపట్టి	రూ 7 8 0		
నెం 22½ రంగులార	రూ 9 14 0		

అమృతాంజనము

చక్కనిదబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

బారిష్టరు సార్వత్రికం (భాగము ౧)

గ్రంథకర్త: శ్రీ మొక్కపాటి నరసింహశాస్త్రిగారు (సాహితీసమితి)
క్రానుసైజు. మేలుకాగితము. పుస్తకము క్రొత్త పోకడలతో ముచ్చట గూర్చున్నది.
పార్వతీశ మను కుట్టవాడు ఇంగ్లాండుకు ప్రయాణముచేయు కథ. హాస్యభరితము.
నవ్వు - కడుపు చెక్కలగును. వాడుకమాటలలో వ్రాయబడినది. సాహితీసమితి వారి
కథల రుచి దాదాపు ఆంధ్రులందఱు నెఱిగినదే. ప్రతి యాంధ్రుడును చదువదగినది.

వెల ర్పు 1-4-0 మాత్రమే.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

పోస్టుబాక్సు 212 మద్రాసు.

లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలు

విజ్ఞాపన

మహాభాగా 25 సం॥ ల నుండి నేను లోకనేవ చేయుచుండునంగతి తమకు తెలిసియుండవచ్చును.
ప్రతి సం॥రము లక్షలకొలది కుటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆచరించుచున్నారు. ఇండియావారుమాత్రమే
గాక బర్మా, సిలీస్, వలయాస్టేటు, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందును వారుగూడ నాతో
స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందఱును నన్ను ఆచరించుచున్నారు. సమయము వచ్చి
నప్పుడునన్ను మరచుటలేదు. నాపేరు (లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలు)చంటిపిల్లలు, బాలెంతలు, పడుచు
వాడు, ముసలివారు, వారు పిరననేల సమస్త మానవకోటియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్తశిశువులు,
సకలజ్వరములు, మాండ్లము, శీతవాతము, ప్రక్కలయ్యాడ్లు, ఆకలిలేకుండుట, వలబద్ధము, జీర్ణించినభేదులు,
కడుపునొప్పి, జలుబు, దగ్గు (క్వాసకాసము, పల్లనొప్పి, నడుమునొప్పి, ఇక్ష్వాయేంబా, ప్లేగు, జ్వరములు
మొదలగు వ్యాధులకు, ఇతరవ్యాధులకు అనుపానపాత్రికలో నున్న ప్రకారము వ్రాడిన తప్పక గుణముగును. నలు
దిక్కులనుండి నన్ను గుఱించి పంపిన యోగ్యతాపాత్రికలు వేసకుంటే గలవు. ఒకదాని నాతో స్నేహము చేసిన
వారు మరెప్పుడు నన్ను మరచరు.

800 మాత్రలుగల బుడి 1-కి ధర 0-4-0. పోస్టుఖర్చు వేరు. 6 బుడ్ల వెల పోస్టుఖర్చుతో ర్పు. 1-8-0. 12 బుడ్లు
ర్పు. 2-18-0. 25 బుడ్లు ర్పు. 5-3-0. కావలసినవారు ఈ దినపత్రికాసమునకు వ్రాయుడు.

ఆయుర్వేదవైద్య పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారామవ వైద్యశాల, మైసూరు.

శ్యామానుందరము

ఒక చక్కని నవల

గ్రంథకర్త: ఒంతలి నత్యశాఖము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాంద్రదేశమును కలవరపఱచిన

రంపయుద్ధము

నకు సంబంధించిన నవల. కథాసందర్భములు, వర్ణనలు,
రంగములు, పాత్రలు వృద్ధములై చిత్తము నాకర్షించును

డిబ్బు సైజు ౧౮౦ పేజీలు; వెల రూ 1-0-0

ఒకసారి మొత్తముగ కొనుకొనలకు కమిషన్ నివ్వబడును

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తపాలాపెట్టె 212. మద్రాసు

త్వరపడుడు!

త్వరపడుడు!!

కొన్నిప్రతులు మాత్రమే?

రామకుమారాభ్యుదయము

(ఆంధ్రనాటక రాజము)

గ్రంథకర్త:—గార్లదిన్నె సుబ్బరావు
పండితామోదితమును, కరుణారసగుంభితమును,
పాఠకహృదయరంజకమునై యొప్పుచుండు.

వెల ర్పు 1-0-0 మాత్రమే.

వలయువా రీక్రింది చిరునామాకువ్రాసి తెప్పించుకొనుడు;—

గార్లదిన్నె సుబ్బరావు,

ఆదవాని.

మహాభారత యుద్ధనాటకము

అపూర్వ గ్రంథము

రసభరితము

సంపూర్ణ మహాభారత కథసంతకు వెల్లడించు ఉత్తమ
నాటక రాజము. మృదువధుర తైలిగల గద్యపద్యములను పాటలు
గూడ గావు. ప్రదర్శించుటకు చాల అనుకూలమైనది. ఇందు శ్రీ
కృష్ణపాత్రపోషణమునందు రాజ్యశత్రు ప్రవీణత బాగుగ వెల్ల
డింపబడినది. రాయల్ ప్రైజ్ 104 పేజీలు, చక్కనిఅచ్చు, చాలా
అందముగానుండును. వెల రు 1-0-0 మాత్రమే. నలయవారిటుల
గ్రంథకర్తగారి పేర వ్రాయవలెను.

కట్టా అచ్చయ్య, తెలుగుపండితుడు

డి. బి. హెచ్. ఎమ్. స్కూలు, జేలపాలెం (గుంటూరుజిల్లా)

నస్తుగుణదీపిక

తయిదవకూర్పు - నూతనాశ్రమ. లండన్లో ముద్రించెడిది.
ఈగ్రంథముయొక్క యుపయోగము ఎల్లవారు చెలిసియే
యున్నది. ఇందు సమస్తస్తువులు, మూలకలు, అవశేషవార్ధ
ములు, ఫలములు మొదలగు వానియొక్క గుణగుణధర్మములను
జక్కగ వివరింపబడినవి. 1100 పేజీలగ్రంథము వెల. రు. 0-0.

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

యర్రా జగ్గారావు బ్రదర్సు,

రాజమండ్రి.

ఇప్పుడే అచ్చయిందీ! నచ్చనివో సొమ్ము వాపసుచేయుదుము!!

జాతకరత్నము II భాగము

ఇది గుమారు 280 పుటలుగల యదృశ్యగ్రంథము. లగ్న
స్థానము, భావస్థానము, గ్రహస్థానము, అష్టకవర్ణ, పోడశం
వర్ణ, ద్వాదశభావఫలితములు, దశాంతర శాఫలితములు, మున్న
గు పెక్కుహంశములతో శ్లోకతాత్పర్యరూపమున ఈగ్రంథము
వ్రాయబడియున్నది. పెక్కుజాతకము లు దాహరణగా కలిగి
ద్వాదశభావములు చర్చింపబడినవి. జ్యోతిషాంశములన్నియు
చక్కగా ఇచ్చబడినవి. ఇది యింటిజ్యోతిషాంగ్గా.
వెల 2,0-0. మొదటిభాగము రు 1-0-0. పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.

క్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,

కళింగోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.